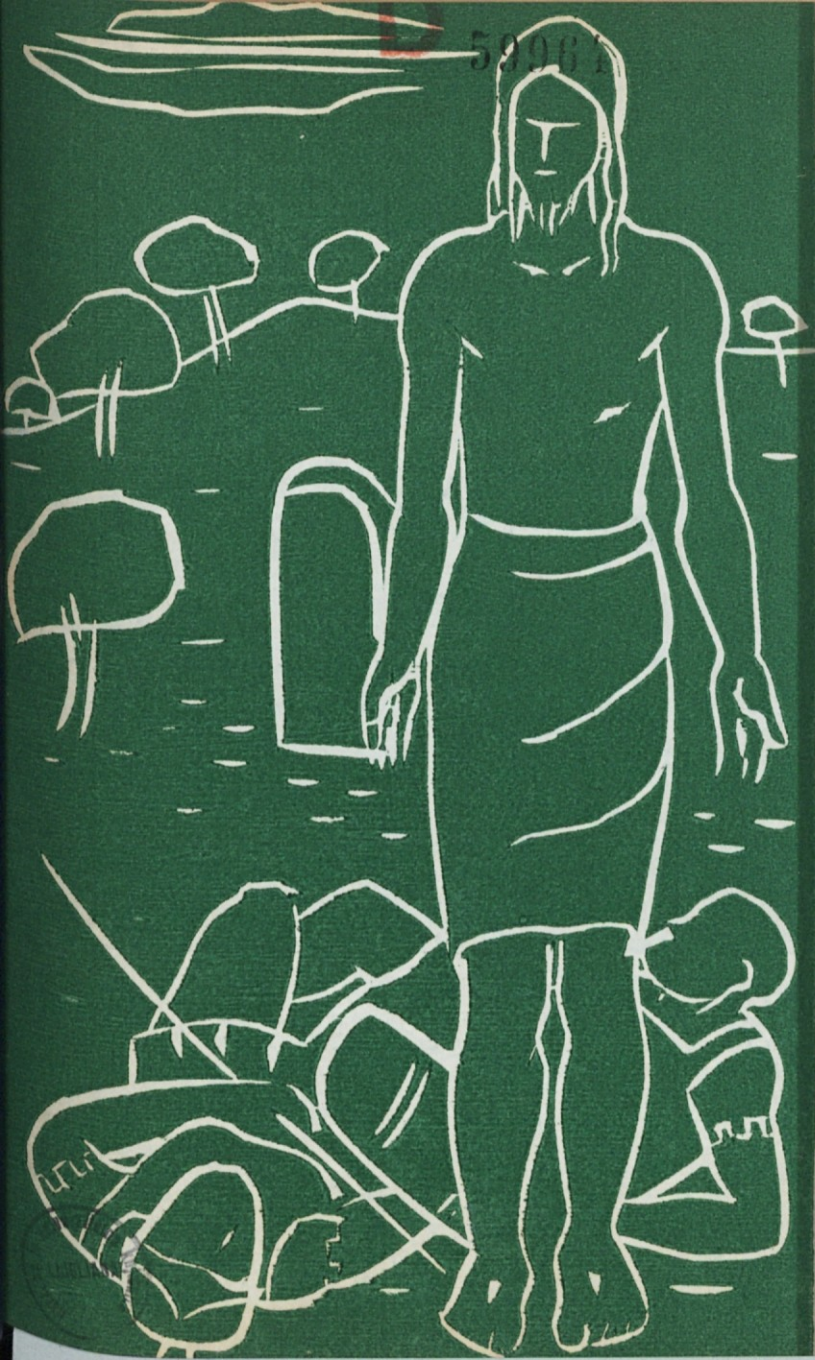

59961

L A V I D A
E S P I R I T U A L
1964
LXX

Pogled na Gospo Sveto na Koroškem spomladi. Od tu se je med Slovenci razširilo krščanstvo. Tu počiva naš prvi pastir, sv. škof Modest.

Vstal je, vstali bomo tudi mi

V velikonočno jutro je kakor strela z jasnega udarila med apostole novica: „Kristus je vstal!“

Apostoli so bili še prepolni žalosti, da bi mogli verjeti. A ob vesti se je le vzbudilo vprašanje: „Kaj se je zgodilo?“ Potem dvom: „Kaj pa, če novica ne drži?“ Potem je posijalo kakor sonce: „Vstal je. Živi.“ Videli so ga, govorili z njim, jedli z njim. Nihče več jim ne bo vzel vere v Kristusovo vstajenje.

Nekaj let za tem piše sveti Pavel: „...in da je tretji dan vstal... in da se je prikazal Kefu in potem dvanajsterim; potem se je prikazal več kot petsto bratom naenkrat, izmed katerih je še zdaj večina živih, nekateri so pa zaspali. Potem se je prikazal Jakobu, nato vsem apostolom. Nazadnje za vsemi pa se je kakor negodniku prikazal tudi meni.“

Preveč je prič, preveč ljudi, ki so ga videli vstalega, da bi mogli tajiti vstajenje.

Ta dogodek je edinstven v človeški zgodovini. Živeli so tudi drugi slavni možje. Živel je Aleksander Veliki. Umrl je, iz groba ga ni bilo več. Živel je Neron. Umrl je, iz groba ga ni bilo več. Živel je Napoleon, živeli vladarji, vojskovođe, učenjaki, umetniki, umirali so, a vračali se niso. Edino Kristus se je z lastno močjo vrnil iz kraljestva smrti v kraljestvo življenja.

Kristusovo vstajenje bi moglo biti ob vsem skupaj le zanimiv dogodek in nič več, ko bi bil Kristus le zasebnik. Pa piše sveti Pavel: „Če pa Kristus ni vstal, potem je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera,“ kar bi se v trdilni obliki glasilo: „Če pa je Kristus vstal, potem ni prazno naše oznanjevanje, ni prazna vaša vera.“

Da, to je tisto. Kristus je s svojim vstajenjem dokončno potrdil resničnost svojega nauka, nauka o Bogu in duši, o grehu in milosti, o Cerkvi in zakramentih, o vstajenju in večnosti. „Kakor namreč v Adamu vsi umirajo, tako bodo tudi v Kristusu vsi oživelili... Vsi ne bomo zaspali, vsi pa se bomo spremenili, hipoma, ko bi z očmi trenil, ob poslednji trombi.“

Zaključek iz vsega more biti le eden, le ta-le Pavlova misel: „Bodite torej, ljubi bratje moji, stanovitni, neomahljivi in vedno odlični v delu Gospodovem, ker veste, da vaš trud ni prazen v Gospodu.“

B. R.

DANA MI JE VSA OBLAST

Kristus je vstal od mrtvih! To je vsebina zadnjih strani vsakega evangelija. To je poslednji akord blagovesti o božjem kraljestvu, ki je prišlo s Kristusom. Evangelij pomeni v našem jeziku blago vest. Torej vest o nečem blagem, dobrem, veselem. Zato nam je že od začetka, že na prvih straneh evangelija, bilo jasno, da se ta vesela vest o kraljestvu ne more končati in zamreti — pod križem na Golgoti. Že tedaj, ko je evangelist zapisal, da Jezus hodi po Galileji, uči po njih shodnicah in oznanja „evangelij kraljestva“ (Mt 4, 23), smo sklepali, da se bo to oznanilo, če je res evangelij, glasilo tudi na koncu dobro, veselo.

Kristus je res vstal od mrtvih. O tem poročajo vsi evangelisti. Ko bi jim Kristusovo vstajenje ne bilo trdno in neizpodbitno zgodovinsko dejstvo, vobče ne bi bili segli po peresu in začeli pisati evangelijev. Saj bi bila sama beseda evangelij, ki so z njo označevali vsebino svojih spisov, neresnična in nesmiselna. Kakor bi bilo nesmiselno, če bi starozavezni prerok proglašal žalostinke o razdejanju Jeruzalema in

odgonu njegovih prebivavcev v babilonsko sužnost — za blagovest ali evangelij, tako nesmiselno bi bilo govoriti o evangeliju Mesijevega kraljestva, če bi se bilo to njegovo kraljestvo končalo s porazom Mesijevim in njegovo smrtjo na križu. To pa bi se dejansko zgodilo, če bi Kristus ne bil vstal od mrtvih.

Toda Kristus je vstal! Že čudežni dogodki ob njegovi smrti so naznanjali, da se bo izpolnila tako preroška kakor Kristusova lastna napoved o njegovem vstajenju. Že ob njegovi smrti so se namreč odpirali mnogi grobovi, iz katerih so se potem, ob Kristusovem vstajenju, dvignili od mrtvih vstali in „prišli v sveto mesto ter se pokazali živim“ (Mt 28, 51-53). Kakor da so se takoj po Jezusovi smrti, v trenutku, ko se je njegova duša ločila od telesa, že tudi začele priprave za njegovo vstajenje. Kakor da je samo ozir na judovski sobotni počitek, ki ga je Mesija spoštoval tudi v smrti, čeprav so ga Judje v življenju klevetali, da ga krši, zadrževal preko sobote v grobu. Ko pa je minila sobota in je bilo zadoščeno

prerokbi, da bo šele „tretji dan“ vstal (Mt 16, 21). se je njegova duša spet združila s telesom in prišel je iz groba — spremerjen, preobražen, povelečan.

Njegovega vstajenja ni videl nikdo. Kako tudi? On, ki je vstal iz zaprtega groba in ki je prišel pri zaklenjenih vratih v sobo, kjer so bili zbrani učenci, ni bil več vezan na fizikalne, čutno zaznatne sile prirode. Postal je neodvisen od njih in zato sam po sebi neviden. Odslej se bo javljal čutno zaznatno samo orim, katerim bo sam hotel in tedaj, kadar bo sam želel. In to je tudi v resnici storil. V času svojega štiridesetdanskega bivanja na zemlji po svojem vstajenju se je mnogokrat in na mnogih krajih prikazal svojim učencem. Z njimi se je razgovarjal, ž njimi jedel in se ž njimi sprehajal. Lahko so se ga dotikali in se prepričali, da je res „iz mesa in kosti“ (Lk 24, 39).

Mnogi se spotikajo nad evangelijskimi poročili o Jezusovem vstajenju, češ, da so v njih nesoglasja, tako glede števila Jezusovih prikazanij, kakor glede krajevnih in osebnih podatkov v tej zvezi. Treba je priznati, da res obstoje razlike in da delajo razlagavcem težave. Vendar ni govora o pravih, stvarnih nesoglasjih ali nasprotjih. To so le taka nesoglasja ali razlike, kakršne pač nastanejo, kadar več ljudi opisuje isti dogodek. Te razlike in nesoglasja samo dokazujejo, da poročajo evangelisti o zgodovinsko resničnem dogodku, da pa svojih poročil niso pisali v isti sobi pri isti mizi, kjer bi lahko rokopise primerjali.

Da, tudi če bi jih bili pisali v takih okoliščinah, razlike ne bi bile izostale. Vsak evangelist je namreč tudi v tem zadnjem delu svojega spisa sle-

dil svojemu posebnemu namenu, ki si ga je postavil že na začetku svojega evangelija. Menda pa ni nikjer tako očitno, kako zelo so posebni smotri evangelijev vplivali na zbiro in obdelavo gradiva, kakor ravno v tem zadnjem delu, ki je obenem zaključek in sklep vsakega evangelija. Tu vsak evangelist najbolj izdaja samega sebe, to je svoje delovno metodo, tudi najbolj razločno pove, kaj je bil končni cilj njegovega spisa. To velja prav za vse štiri evangeliiste, kakor bomo imeli priliko opazovati.

O prvem evangelistu sv. Mateju je znano, da rad posplošuje svoja opazovanja. Ni mu za podrobnosti. Gre mu za glavno stvar, za osrednjo, bistveno misel, ki jo hoče izraziti, na postranske okoliščine se ne ozira veliko. Zato tudi rad spaja in zлага (sintetizira) stvari in dogodke v skupine, da pride osrednja misel bolj do izraza. Pri tem se zgodi, da dene skupaj stvari, ki po kronološkem ali časovnem redu ne spadajo skupaj. Na to nas opozori šele primerjava z drugimi evangeliiji. Zglej iz pričujočega kroga: sveti Matej piše: „Enajsteri učenci pa so šli v Galilejo, na goro, kamor jim je naročil Jezus. Ko so ga ugledali, so ga molili, a nekateri so dvomili“ (28, 16-17). Ko bi ne vedeli iz drugih treh evangelijev, kdo, kaj in kje je „dvomil“ o Jezusovem vstajenju, bi nam ostale Matejeve besede: „a so nekateri dvomili“ nerazumljive, oziroma, bi si jih najbrž povsem krivo razlagali. Tako pa vemo, da so apostoli, zlasti Tomaž, dvomili v Jeruzalemu, prve dni, dokler niso Gospoda videli na lastre oči. Toda Matej to omenja šele tu, ker omenja samo to galilejsko prikazanje Jezusovim učencem.

Po dr. Aleksiču —

DRŽIMO SE DOMAČEGA IZROČILA

VELIKA NOČ

Če sem naslovil to poglavje z „Veliko nočjo“, sem mislil poleg največjega praznika tudi na spomin velikega tedna, na trpljenje Gospodovo, torej na čas, ki je Kristusovemu vstajenju neposredno prednjačil, čeprav so dnevi Gospodovega trpljenja ljudstvu pravzaprav višek in konec posta.

Cerkveno bogoslužje teh velikih dni je bilo in je še tako mnogovrstno, da je nekako popolnoma prevzelo ljudsko praznovanje, ki je ožje povezano s cerkvenim praznovanjem kot ob drugih priložnostih. To se kaže tudi v tem, da so slovenski „običaji“ bolj medna-

rodnega pomena, zlasti splošno alpskega. Velikonočna jedila so ista tudi pri nekaterih alpskih Nemcih in še drugod, postavim pirhi ali prekajena svinjina, o čemer bom še spodaj pisal. Red službe božje in s tem združenega ljudskega praznovanja se je marsikje spreminjal, postavim s prihodom novega župnika, ki je uvedel račun, kot ga je bil prej drugod vajen. Takšne novote so morda povzročile prvo leto mrmranje, potem so se pa ljudje nanje navadili. Podobno bo z najnovejšimi cerkvenimi liturgičnimi spremembami.

Kot božična je tudi velikonočna doba čas čiščenja duše in človeškega bi-

vališča. Dušno čiščenje, sprejem sv. zakramentov, so opravili Slovenci že po večini v postnem času, čiščenje hiše in domačije je pa bilo navadno pritrhanjeno prav za veliki teden, ki je obenem čas priprave velikonočnih jedil in ker padejo v ta čas tudi že prva poljska dela, zato je dostikrat zadrega s časom, kar je morda neugodno vplivalo na tesnejše sodelovanje ljudi s cerkvenimi obredi, za kar so ostali razpoložljivi dostikrat samo otroci.

BOGA STRAŠIJO

Otroci največkrat že na veliko sredo popoldne, drugod še naslednje dni to opravljajo. Običaj je nastal očitveno v Škofji Loki, se razširil tudi po okolici in segel še dalje po Gorenjskem in Dolenjskem do štajerske meje, re pa čez Polhovgrajske Dolomite na Notranjsko. Na kmetih so nabrali razne stare predmete, ki so jih po jutrinjcah v sredo popoldne razbijali. Pri tem so delali velik trušč in rekli ponekod, da hudiča izganjajo. Hrušču z razbijanjem lesenih stvari so ponekod pridružili še močno ragljanje z ragljami. Drugod spet so hodili otroci okrog le z ragljami, včasih s prav nenavadnimi in delali ropot, kar je pomenilo naznanjanje dnevnega časa, za kar so dobivali otroci od ljudi darove. Poleg izganjanja hudiča so vedeli še druge razlage za strašenje Boga, tako da je to ropotanje spomin na potres 'ob Jezusovi smrti in sploh na Zveličarjeve muke v velikem tednu, a nekateri so trdili, da je razbijanje le priprava lesovja za velikonočni ogenj, ker so cerkovniki zbrali razbite treske potem res za navpravo grmade velikonočnega ognja. V nekem kraju so pa trske znosili potem otroci domov. Tudi je neki že dolgo pokojni škofjelečan pravil svojemu sinu, da so v njegovih mladih letih

„Boga strašili“ že odrasli fantje. Proti hipotezi, da je to le priprava velikonočne grmade, bi govorilo tudi to, da je ponekod izven Škofje Loke, tudi za jutranjice same znan izraz strašnice.

VELIKI ČETRTEK

S tem, da so zjutraj zvonovi utihnili, da so „šli v Rim“, so bili v raznih krajih združeni različni običaji, postavim, da so ostale kokoši priprte, dokler se niso na veliko soboto zvonovi spet oglasili; da so se ponekod ljudje umivali, drugod spet ne delali z živino ali opravljali sploh le določena dela, postavim sejali jaro pšenico, ki naj bi spominjala na belo moko sv. hostij in podobno. Na štajerskem so ta dan nanovo belili in barvali hiše. Ponekod so bile ta dan pasionske procesije in igre.

VELIKI PETEK

Mnogokje je bilo ta dan prepovedano mladini razno vpitje, petje in živžganje. Kdor pa je le količkaj mogel, je šel na velik četrtek ali vsaj na velik petek počastit v cerkev božji grob, vsaj v petek večerno pridigo poslušat. Tudi ta dan so bile marsikje, kot v Škofji Loki in Tržiču, pasionske procesije.

VELIKO SOBOTO

imenujejo tudi sveto soboto. Zjutraj, še pred sv. mašo, je bila pred cerkvijo blagoslovitev velikonočnega ognja. Ta ogenj je bil marsikje iz „svetih“ stvari, tako iz razbitega božjega strašenja, iz trhljih pokopaliških križev in podobno. Po ogenj so hodili navadno spet otroci, največ fantiči z gobami. S tem ognjem so navadno šele zakurili za kuhanje in peko velikonočnega žegna in marsikje so skrbeli, da ta ogenj potem dalj časa ni ugasnil. Za prenos ognja so dobili dečki ali kjer ga je nosil po hišah cerkovnik, le-ta primeren dar.

Pri sv. maši na velikonočno soboto, pri gloriji, so se spet vrnili zvonovi iz Rima. Ponekod na Koroškem so ta dogodek proslavili s streli iz možnarjev, drugod kako drugoče. Posebno dekleta, pa tudi drugi ljudje, so se hiteli iti umivat, ker je bila takrat pač voda blagoslovljena. Ponekod so se ljudje vrgli na zemljo in jo poljubili ali blagoslavljali polje z blagoslovljeno vodo.

Ko je bil velikonočni ogenj doma in so zvonovi, vrnivši se iz Rima, spet zapeli, je bilo ustvarjeno blagoslovljeno razpoloženje, pripravljeno za napravo velikonočnih jedil; kjer zaradi večjega gospodinjstva za to niso bili potrebni že prejšnji dnevi. Največ dela so dale pač potice, nekdanji velikonočni kolači. Janez Vaškard Valvasor je oboje strogo ločil, potico in kolač, najsi je bil princip slavnostnih jedil pri obeh isti: zavitek, potice. Dočim je bila božična potica vedno orehovo-medena ali vsaj samo orehova, je bil nadev za velikonočni kolač jajčno-mlečen; jajca, mleko, smetana in sir. Pisal pa je Valvasor, da sta bili ti dve kmečki poslastici tudi plemičem in meščanom za praznike dragi. Toda v plemiških in meščanskih kuhinjah so mlečno-jajčnemu nadevu že v njegovih časih, pred 280 leti, radi dodajali vino, sladkor, pa grozdice (cvebe) in majhne (uvožene) rozine; ves kolač, ki se je zvil v obliko okroglega venca, so pa radi nabodli z belimi mandeljnovimi zrnji. Sklepatí smemo, da so se prav takrat pojavili in sicer v premožnejših slojih, tudi že cvebovi, rozinovi in mandeljevi kolači. V teku let se je razlika med božično potico in velikonočnim kolačem zabrisala in verjetno iz Primorja okrog Trsta se je poleg drugih potic začela širiti tudi rožičeva. Kaže tudi, da je bil kolač spleten v venec z luknjo v sredi,

potica pa brez luknje, toda zadevne opombe niso nesporne.

Omenjeni baron Valvasor opisuje kot posebno, čudno postransko kranjsko navado nošnjo velikonočnih jedil, ki mu nadomestujejo velikonočno jagnje, v cerkev, v košarici, k blagoslovu. Pisal je, da je ta navada znana zlasti po vaseh; velikonočna jedila pa so bila takrat prekajena svinjska gnjat ali pleče, soljena govedina, v brašljki kuhana jajca in kolač. To je blagoslavljajal duhovnik v nedeljo po sv. maši. Tudi imenuje zadevne košare: torbice; ker po nimam zadevnega nemškega teksta, le Rupijev prevod, lahko je brezobvezno sklepam, da so takrat nosili k žegnu v cajnah in ne kot v zadnjem času, v jerbasih. Nosili pa so takrat tako moški kot ženske in so verovali, da bo tisti, ki prinese prvi blagoslovljene jedi domov, tisto leto tudi prvi oplel prosu.

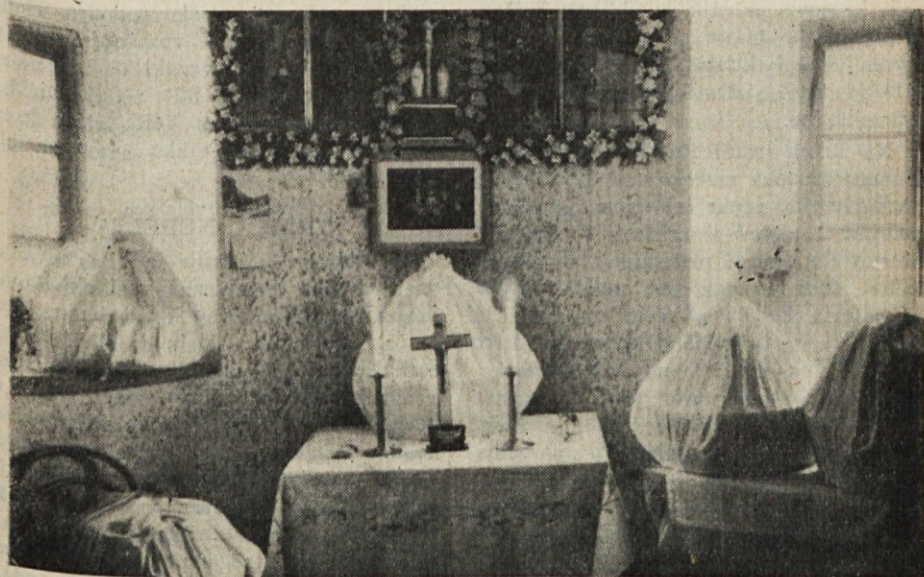
V zadnjem času — in ta „čudna postranska krarjska“ navada se je pač ohranila še zdaj —, so skoraj povsod blagoslovili velikonočne jedi že v soboto popoldne, le v nekaterih krajih se je ohranil običaj blagoslavljanja v nedeljo. Skoraj povsod je zraven gnjat, za blagoslovitev jedi v kateremkoli času, ponekod še želodec in še celo Valvasorjva govedina, kolač-potica, pa tudi navaden ali spleten kruh (menihi, pince itd.), pa pirhi, ki so ponekod beli, drugod gladko barvani z eno samo barvo, spet drugod pa pisani in se zato imenujejo pisanice, ki so posebno poglavje iz slovenske ljudske umetnosti. Skoraj povsod dodajajo hren, ponekod tudi semena za bližajočo se setev. Jedila, razen kolača, po večini niso posebne slovenske specialitete, ker so zlasti pirhi in prekajeno meso tudi dru-

god za Veliko noč znani. Po Valvasorju sporočena „vera“ o prvem opletju prosa je ponekod še znana, drugod pa pravijo, da bo dekle, ki se bo prvo vrnilo z velikonočne blagoslovitve jedli, tisto leto dobila ženina in podobno. O velikonočnih jedilih se je skoraj v vseh krajih razvila neka simbolika; najbolj enoten je pomen kolača, ki naj bo znak Kristusove trnjeve krone. (Prim. Valvasorjevo poročilo o luknji v sredi zvitega kolača, ki je božična potica nima!) Hren so ponekod žebli s križa, drugod sploh Jezusove muke, pa tudi naši grehi in podobno. Pirhi so v nekaterih krajih kaplje Jezusove krvi, drugod pa podoba groba, pa tudi žolč, ki so ga dali Kristusu pokusit. Že nekoliko banalna je za današnje pojmovanje prispodoba prekajenega mesa s Kristusovim telesom. Blagoslovitev se vrši v župni in v podružničnih cerkvah, tudi

pri vaških znamenjih in na domovih; prihod duhovnikov marsikje naznanijo streli iz možnarjem ali pritrkavarje. Jerbasi so v nekaterih krajih na poseben način povezani, drugod prekriti z lepimi prti, v naših krajih s starimi veznimi pečami.

„ALELUJA“

V mojih otroških letih so mi pravile stare ženice, da so včasih jedli o Veliki noči obredno jed „alelujo“, t. j. posušene repine olupke in sicer na veliko soboto kot postno jed med kašo, pozneje pa menda v nedeljo zjutraj, kuhane na suhi juhi kot nekakšno predjed k velikonočnemu žegnu. Dr. Turnšek poroča, da je aleluja ponekod po Kranjskem še znana in navaja, da je to spomin na neke slabe čase, na lakoto, ko ni bilo boljših jedil, baje tudi zaobljuba v Gorjancih pod „Kukovo

Žegen v verni slovenski kmečki hiši na Koroškem

goro“, ki je menda nikjer ni. Vsekakor nekaj skrivnostnega, skoraj baješlovenega. Izven Kranjske in v delu Goriške nisem nikjer nič slišal a aleluji — repnih olupkih.

VSTAJENJE

z evharistično procesijo je marsikje v soboto popoldne, drugod pa v nedeljo zjutraj. To je seveda cerkveni obred v ožjem smislu, vendar je mnogokaj ljudskega zraven. Tako gredo marsikje dekleta za procesijo še v starih narodnih nošah ali tvorijo kakšne mikavne skupine, skoraj povsod pa spremljajo fantje procesijo s pokanjem možnarjev ali drugimi napravami.

VELIKONOČNI KRESOVI

Niso povsod v navadi, le bolj na severu proti jezikovni meji, na Koroškem in na Štajerskem; na Kranjskem pa v Beli Krajini. Na Koroškem sežigajo kresove najrajši v oblikah križev in monštranc in se podajajo k njim v procesijah z bakljami, ki se tudi srečavajo in tvorijo dostikrat zanimive žareče skupine.

Na južni strani Pohorja postavljajo v zemljo visoke smreke, tri, eno poleg druge in jih prekrižajo spet s tremi, nekoliko krajšimi smrekami. V razdalji kakega pol metra pritrdijo k smrekam ročice, tudi kakega pol metra dolge, na katerih koncih so pritrjene „važe“, tratine, in na te položijo lahko vnetljivo suhljad, na suhljad pa kin (nemško Kien), to so smoljnate, posebno iz borovih štorov razcepljene trske, ki rade in zelo vztrajno gorijo. Po poročilu župnika Kocijančiča je bilo l. 1935 s Prihove vidnih 72 takih križev in monštranc, na katerih je pač več prečnih smrek. Na severnem Pohorju ne postavljajo takšnih lesenih znamenj, ampak naredijo na strmem bregu ja-

me v obliki križa in monštranc kot na Koroškem.

Na Ptujskem polju in v Slovenskih goricah je podobno, le da večinoma kurijo v starih loncih, pritrjenih na kole; oblike so preproste, a križ je pogost. Tak kres vüzmenico, si pripravijo v soboto zvečer, zažgejo ga pa šele po polnoči. Bolj proti jugu imajo namesto vüzmenice naziv šmarni križ. V Prekmurju ga navadno zažgo že v soboto zvečer, včasih v soboto zvečer in v nedeljo zgodaj zjutraj. Kurijo jih posamezne družine ali več sosedov skupaj.

Še bolj enostavni so kresovi v Beli Krajini. Kot na štajerskem tudi tu spremlja velikonočni kres pokanje možnarjev. Povsod je kurjenje kresov združeno s pobožno zbranostjo, dostikrat z molitvijo in petjem velikonočnih pesmi in ne veseljaškim razpoloženjem kot pri šentjanževem kresovanju.

Velikonočno kresovanje je znano še globoko noter v nemško ozemlje. Menda ni še nihče rešil vprašanja, ali je kres nemški ali slovenski običaj, morda iz časov, ko je bilo sedaj nemško ozemlje še slovensko. Velikonočen kres označimo zaenkrat lahko samo za binacionalen.

VELIKA NEDELJA

V nekaterih krajih je bila navada, da so hodile posamezne vasi skupno k jutranji maši odnosno k vstajenju, kjer je bilo šele v nedeljo in da jih je pred cerkvijo pričakal župnik in blagoslovil. V Prekmurju so mlade žene hodile v poročni obleki k nedeljski velikonočni maši.

Po vstajenju odnosno po jutranji sv. maši se je zbrala vsa družina k velikonočnem žegnu. Dasi v soboto popoldne ni bil več zapovedan post, so skoraj povsod jedli žegen šele v nedeljo zjutraj. Gospodar, ev. tudi stari

oče, je delil žegen, predvsem meso, gnjat; potice je lahko razdelila tudi mati. Zauživanje velikonočnega žegna je bil nekak družinski obred, podobno kot na sveti večer kajenje. K delitvi žegna je morala priti vsa družina, tudi hlapci in dekle. Začel se je žegen s skupno molitvijo, potem med jedjo je bilo pa paziti, da bi se kaj od blagoslovljenih jedil ne zgubilo, zavrglo. Navadno je dobila pokusiti nekaj tudi živina, razen prešičev, psa in mačke, zlasti te, ki je bila na slabem glasu, da ima vruga v sebi. Pes, ki bi bil sicer deležen kosti, je zato ni dobil, ker je bila tudi blagoslovljena in jo je treba zažgati ali hraniti za hudo uro. Lupine blagoslovljenih pirhov so delno natrosili kokošim, sicer pa zažgali: Navadno je bilo treba vse jesti z roko, brez noža in vilic.

So bili še posebni običaji z žegnom. Tako je bil na Dolenjskem poleg drugih dobrot običajen še pelinkovec, na Gorenjskem zlasti izkaz s spovednim listkom, ki je šele dajal pravico do žegna, na Koroškem neka pijača „laver“ itd.

Na veliko nedeljo se kakor na sveti dan ne sme hoditi nikamor na obisk ali v gostilno, ker se sicer tudi ta dan dobi šilo v zadnjico ali reto, rešeto v hrbet. Z odpravo zapovedanega velikega ponedeljka je seveda izredna svetost velike nedelje pričela izgubljati na pomenu. Ponekod je bil dovoljen samo obisk domačega polja.

VELIKI PONEDELJEK

Je dan obiskov, „Emavs“. Raznašajo žegen, posebno pirhe sorodnikom in prijateljem. Na Koroškem zlasti botre obdarijo svoje krščence in birmanke. Za mladino je to dan, ko se pokažejo na vasi v novi obleki. Obenem je to dan velikonočnih iger, kot nam za Gorenjsko to kaže začetek 1. dejanja Finž-

garjevega Divjega lovca. Igre s pirhi so sekanje, tudi pomaranč, priclinjanje, trkijanje itd. V Beli Krajini so imeli še skupinske igre: most, turn, kurji boj itd. — Bela nedelja se je ponekod imenovala mala velika noč in je bila nekakšno nadaljevanje veselja velikega ponedeljka.

JURIJEVANJE

(24. malega travna)

V jugoslovanski Sloveniji je najbolj znano jurijevanje v Beli Krajini, čeprav so hodili v zadnem času predstavljat zelenega Jurija že bolj sosednji Hrvati, kot domačini. Najbolj znana je bila tista Jurijevska popevčica, ki se začenja s spominom na komaj minulo Veliko noč (vuzem):

Prošel je, prošel
došel je, došel
pisani vuzem;
zeleni Jurij...

Zbralo se je pet fantov, starih nekako od 12 do 16 let. Enega so vsega odeli v zelenje, da se iz njega ni videl ven in tudi ni mogel sam kaj prida kretati se, zato sta ga vodila dva druga; četrti in peti sta bila pa glavni pevec in pobirač darov. Drugi otroci, ki so se jim pridružili, so morali mirovati. Ko so odpeli gornje besede, so nadaljevali s popisom zelenega Jurija, nato pa našeli seznam zaželjenih darov in njih šaljive svrhe. Zeleni Jurij nikakor ni hotel biti figura svetega Jurija. Poleg vsega zelenja je imel navadno v glavo zataknjeno še rdečo rožo. Ko so obredli vse hiše, so Jurija slekli zelenja in darove použili. Včasih so za Jurija izbrali tudi kakšno deklico. Med uživaujem darov so radi zakurili kres.

Pred več kot 100 leti so imeli posebno jurijevanje v Črnomlju, h katere-

mu se je zbralo vse mesto. Jurijaši so se zbrali pri kapelici sv. Jožefa. Trije fantje so nosili spodaj obeljeno drevo; dekleta so na drevo obesila razne pisane robce in drugi okras. V začetku sprevoda so šla tudi dekleta, ki so lepo pela, verjetno ne nek kirieeleison. Sredi trga se je sprevod ustavil in tam so nastopili še razni burkeži. Dekleta so potem raz okna graščine pobrala z drevesa okras. V zelenje odetega mladenciča so simbolično vrgli v potok. O tem črnomeljskem zelenem Juriju so se prepirali, ali je ostanek staroslovskega Jarilovega ali starogrškega Dionizijevega kulta, a dr. Turnšek meni, da je to oblika nekega nekoč skupnega indoevropskega bogoslužja.

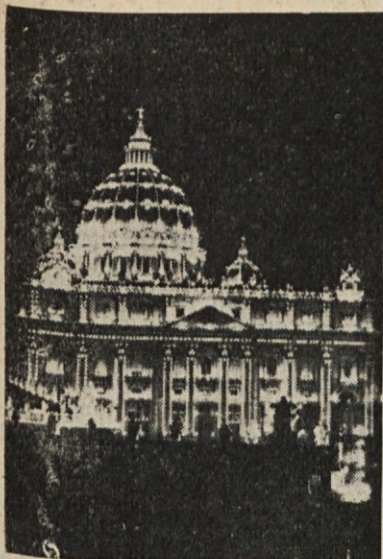
Na splošno so jurijaši bili precej oblastni, če niso dobili darov. Posebne zelene Jurije imajo v nekaterih krajih Bele Krajine, kjer je Jurij pač povzet po svetniku. Jurij je sam, brez spremstva in jaše na belem, z zelenjem okrašenem konju. Nosi brezo, zastavo in lesen meč. Takega jezdečega Jurija pa sosedni Hrvati ne poznajo.

O sv. Juriju ženejo pastirji v Beli krajini prvič na pašo. Od sv. Jurija do Vnebohoda pastirji ponekod pozno v noč tulijo na rogove. Verujejo tudi, da je od vremena na ta dan odvisna kakovost vinske letine.

Pokojni raziskovavev ljudskih pesmi in pevskij obredov France Marolt je vedno trdil, da imajo belokranjski običaji najrajši svoje vsporednice v Ziljski dolini. Tako so bili vsaj do druge svetovne vojne v Zilji živi jurijevski običaji, pa tudi v drugih slovenskih krajih na Koroškem. Kot za belokranjsko jurijevanje, tako so tudi za koroško, zlasti ziljsko, poročila precej stara, vsaj sto let. Dečki, tukaj mlajši kot v Beli krajini, stari 8 do 12 let, „šentjurija jahajo“. Na predvečer so na

kakšnem hribu zakurili kres in ob njem zarajali, kar je bil znak za molitev rožnega venca ali angeljskega česčenja, ki so jo opravili zelo resno. Radi so metali v kres lesene križe, zakopavali tri novce, po molitvi metali goreče burkove ploščice v dolino, potem pa pričeli tuliti in zdaj šele, če ne celo prihodnji dan, se je pričelo pravo jahanje šentjurija. Pravi jurijevci so bili štirje, vsi drugi so le tulili na rogove ali zvonili s kravjimi zvonci. V prejšnjih časih so petega zavili v slamo, ker v tem času v Ziljski dolini še ni bilo pravega zelenja. Šli so po hišah, podobno kot v Beli krajini, v pesmi opisovali šentjurija in želeli sreče ljudem in živini, a ne tako naštevati zaželenih darov, kot na jugovzhodu. Le če niso nič dobili, so želeli tudi vsega hudega. Tudi na Koroškem se je z dnem sv. Jurija začela (zlasti ovčja) paša.

Na štajerskem vabi sveti Jurij živino na pašo, zato so ji na Jurijevo zgodaj opletali rogove z zelenjem. Tudi so bile v raznih krajih posebne pastirske maše. Gospodinje so dajale pastirjem razne priboljške, da so si pripravili cvrtje. Ob Muri so si v prejšnjem stoletju izbrali pastirji svojega Jurija, ki so ga opletli z zelenjem in cvetjem. Ta resnik ali zeleni Jurij je imel štiri tovariše. Včasih so poleg resnika zavijali še „rabolja“ v slamo ali kožuh in sta se potem resnik in rabolj spoprijela, a je moral zmagati resnik — Jurij. Podobni običaji so znani z Laškega in s Haloz. V Trstenjakovih časih, pred l. 1880, so hodila prepevat tudi dekleta, imenovane ladavice, po Ladi, staroslovenski boginji ali vili pomladi, ki jo je omenjal tudi škof Hren, da je bila ok. l. 1600 znana tudi v ljubljanski škofiji. Te ladavice so bile nekaj podobnega kot koroške ali belokranjske kresnice.

GLAS IZ RIMA

ki jo nam navdihuje Gospod: obnova življenje Cerkve, in obnova dušnopastirskega dela, to je širjenje evangelija po celem svetu in vsem narodom ter dvig nadnaravnega življenja vsega človeštva. Cerkev ne ohranja samo staro in preteklost, ampak temu sledi skozi stoletja življenju ljudstev, ker je učiteljica duš in ljudi. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru kardinalskemu zboru 23. 12. 1962.)

MIR ZAHTEVA, DA SE SPOŠTUJE NARAVNO IN MEDNARODNO PRAVO

Katoliška Cerkev ne zasleduje zemskih ciljev. Trudi se pa za dobrobit vsega človeškega rodu, in mu pomaga, da izvršuje svojo prvo dolžnost, to je da prizna in spoštuje Boga, Stvarnika vesoljstva. Iz tega priznanja izhajajo potem tudi mir in tista sreča, ki jo ljudstva želijo doseči na tem in onem svetu. Zato se mora vedno in najprej

OBNOVA DUŠNEGA PASTIRSTVA JE CILJ VESOLJNEGA ZBORA

Veliko je bilo narejenega v dveh mesecih zasedanj sedanjega cerkvenega zbora. Pokazala se je velika jasnost in prožnost v postopku in razpravljanjih. Sedaj so nastopili zopet dnevi tihega dela in priprav sledeč po poti,

V Prekmurju nasadijo o sv. Juriju med pšenico šopek rož ali bezgovo vejo. Pastirji trobijo na rogove in ovijajo živini roge z zelenjem.

Na Dolenjskem je bilo praznovanje sv. Jurija tudi živahno in ohranjene pesmi dajo slutiti, da so v starih časih vodili zelenega Jurija naokrog. Tudi tu so imeli pastirji svoje maše. Na Gorenjskem je sv. Jurij predvsem varuh konj. Na Notranjskem so pravitako ohranjeni spomini na vodenje zelenega Judija in na njegovo sledečo potopitev.

Manj stvari bi utegnilo na kaj takega spominjati na Goriškem, vendar tudi tam sv. Jurija zelo častijo.

Proslave sv. Jurija imajo vsekakor več folklornega na sebi kot češčenje svetega Marka (25. malega travna).

Markove procesije, vpeljane v Rimu za časa papeža Gregorija Velikega, so se gotovo že zgodaj razširile tudi v naših krajih in vzbujajo, zdaj ob začetku pomladi, veliko zaupanje vernikov v svetnika.

Marijan Marolt

spoštovati volja božja, potem pa pridejo prizadevanja za vsakdarji kruh in zemske zadeve. Mir je ena izmed teh velikih dobrin. Da se doseže in ohrani se mora spoštovati naravno pravo, ki je izhodiščna točka mednarodnega prava. Bodoče generacije bodo hvaležne vsem tistim, ki se danes trudijo za mir na svetu. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru diplomatskemu zboru 24. dec. 1962.)

HVALITE GOSPODA VSI NARODI!

Zahvalimo Boga za vse pridobitve moderne tehnike! Tako preko radia pride beseda božja do vseh narodov sveta, da lahko vsa velika človeška družine da čast mogočnemu Bogu, Kralju miru in Očetu veselilstva. Bog je naša rešitev, upanje. Od Njega prihajata tudi blagostanje in mir, edinost volj in prizadevanj. Kristjani moramo biti povsod pričevalci božji in iskati božje kraljestvo. (Sv. oče Janez XXIII. v radijski poslanici ljudstvu Avstralije in Nove Zelandije 27. 11. 1962.)

ZNAMENJE EDINOSTI

Vse delo cerkvenega zbora se je vršilo v znamenju edinosti. V razpravljanih se je izražala vedno velika ljubezen, in resnica je bila kraljica vsega dela. Marija, Mati božja je vzela pod svojo zaščito to veliko delo in prizadevanje. (Sv. oče Janez XXIII. na 36. seji vesoljnega cerkvenega zbora 7. 12. 1962.)

NAJVEČJA ODLIKA JE SPREJETI IN IZPOLNJEVATI BOŽJO VOLJO

Odpovejmo se svojim željam in sprejmemo voljo božjo. Tej vedno sledimo in naša življenska pot je varna. Za drugo se ne prizadevajmo, ker vse kar potrebujemo nam pošlje Gospod. (Sv. oče Janez XXIII. v odgovoru na čestitke za svoj 81. rojstni dan 25. 11. 1962.)

JEZUS IN MARIJA STA VEDNO ZDRUŽENA

Odrešenik se ni nikoli ločil od svoje Matere, in sveta znanost nam dokazuje, da je bil Jezus vedno ob njeni strani, in tudi Marija ni nikoli brez svojega božjega Sina. Veliko je svetišč na svetu v čast Materi božji. Veliko jih je zgodovinsko važnih in slavnih, vsa pa, tudi najbolj skromna, pričajo, da da je Marija Mati Odrešenika in tudi naša. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru v splošni avdiјenci 21. 11. 1962.)

MARIJA NAM POMAGA PRI NAŠEM ROMANJU NA ZEMLJI

Če se izročimo Mariji nas vodi skozi vse življenje. Nam pomaga pri naših težavah in vedno pokaže pravilno pot. Je zatočišče vseh, posebej tistih, ki potrebujejo tolažbe. Zadnji dan našega življenja na zemlji, ki je prvi dan večnosti, naj nam bo Marija ob strani, tako vedno prosimo, da nam bo izprosilo usmiljenja in popeljala v večni življenje. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru v splošni avdiјenci 21. 11. 1962.)

PRIČAKOVANJE CERKVE

Na vesoljnem cerkvenem zboru se je sv. oče srečal s škofi iz celega sveta. Vedno se jih spominja in je prepričan, da bodo svojim vernikom posredovali vso veličino Cerkve in njeno edinost, ki se je tako jasno pokazala v prvih mesecih zsedanj. Drugi izven Cerkve gledajo s spoštovanjem in občudovanjem na njeno delo. Cerkev pričakuje veliko od tega zgodovinskega zasedanja, predvsem pa notranjo obnovo in tesno sodelovanje vernikov s dušnimi pastirji. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru v splošni avdiјenci 12. 12. 1962.)

V TVOJE ROKE

Prazna glava ne koristi mnogo; dve prazni roki, Gospod, sta pa pomemben simbol. Dve preprosti roki, ti roki, ki si mi jih dal, Gospod, ob rojstvu in, ki jih često gledam kot nekaj povsem posvetnega. Pomagaj mi doumeti zaklad, ki je v njih, s katerim si jih tako čudovito obogatil.

Poznam materinske roke, ki vodijo otročiče, pa usmiljene roke, ki zdravijo rane in skrbe za bolnike, ter delovske roke, ki sejejo in se trudijo, sadijo in gradijo, ki pišejo knjige ali natezajo živce. Pa posvečene roke, ki blagoslovljajo in odpuščajo; in še stegnene roke prosjakov in roke, ki mahajo v slovo. Še roke, ki so se trdno sklenile v zahvalo ter roke umetnikov, ki oblikujejo lepoto.

Gospod, človeške roke so vse zgradile, pa žal tudi mnogo razrušile na zemlji. Če bi jih nam ne bi Ti osvobodil, ko si nam dovolil hoditi po nogah; če bi bili štirinogi, čeprav zelo razumni, kaj velikega in trajnega bi mogli ustvariti? Naš duh je prejel od božje Previdnosti v uporabo ti dve dobri delavki, voljni naučiti se vsega in vse izvršiti, saj je večino opravil odvisna od rok. Naj vežejo in kujejo, odvijajo klobiče ali nastavljajo mreže; njim zaupamo izvršitev in one sprejemajo bremena vseh človeških del. Hiša, v kateri prebivam, opravo, ki me obdaja, obleka, ki jo nosim, knjige, ki jih berem, not, po kateri hitim in grušč, ki jo pokriva, jed, ki me hrani, in končno grob, ki me bo sprejel; za vse se moram zahvaliti rokam svojega bližnjega. Skoraj bi mogli imenovati ta božji dar, neizmeren zakrament božje Previdnosti.

Res je, da so ljudje s svojimi, v zločinske spremenjenimi rokami omadeževali mnogo stvari: so obglavljali, onečaščali, ropali. Njihove ubogljive roke so služile vsemu. Toda sedaj nas ne zanima moralna plat. Gledam na te roke kot na Tvoje delo in poskušam razumeti do dna bogastvo, ki so mi ga posredovale. Sam pogled nanje bi me moral napolniti s priznanjem, in da je danó z njimi pomnožiti dela usmiljenja in lajšati bol mojim bratom. Ljudem, bi moral biti dvakrat poln hvale.

Gospod, stori, da bosta moji roki ob spominu na Tvoji, z žebli prebodedni, vedno njih vredni. Napolni me z velikodušnostjo. Naj ne bosta moji roki preveč stegnjeni za prejem darov, pa tudi ne preveč stisnjeni, kadar je treba dajati. Naj se nikoli ne prime kaj teh krščarskih rok, kadar delijo Tvoje darove. Samo dovoli mi delati za druge kakor Ti, ki si s svojimi rokami tolikim zdravje povrnil, pa za to

nisi prejel drugega plačila, kot tista dva žeblija, ki sta ti prebodla dlani.

Prepušчам dlakocepem prepire o prirojeni odličnosti umskega dela, ki ga postavljajo, ne vem zakaj, v nasprotje ročnemu, kakor da bi to bilo po nagonu vodeno. Rajši opazujem z vso spoštljivostjo, da skoraj z zavistjo, roke bolničark, ki zdravijo in obvezujejo rane, jih razkužujejo, rahljajo ležišča, nudijo bolnikom pijače in so stalno v stiku s trpečim človeštvom. Pa roke rudarjev, ki v dušechi sopari podzemlja s svojimi spretnimi prsti pripravljajo hrano. In roke, ki izdelujejo opeko, pa roke zidarjev, mehanikov, strugarjev. Posebno še vse razpokane roke peric in od prsti očrnele kmetovavce.

To premišljevanje bo morda pripomoglo, da se moje srce ne zakrckne, in ko Te bom prišel molit v svetišče, se mi bo raznežilo srce ob misli, na nepoznane roke, ki so vezle oltarni prt in pripravile cvetje v kristalnih vazah.

Če bi izbiral predmet premišljevanja, namesto kake blesteče snovi velikih govornikov ali kakih duhovitih resnic, le človeške roke, bi me najbrž naučile potov resnične ljubezni. Odgovedal bi se svoji preobčutljivi nestrpnosti in sploh vsem svojim nečimur-

nim zahtevam. V nekaterih krajih je navada, da verniki novomašnikom pri novi maši poljubljajo še od maziljenja vlažne roke. Je pa še toliko drugih rok, ki jih morem v duhu poljubljati, ne da bi zaradi tega vzbujal posmeh ali uvajal kako krivoversko bogoslužje. Mnogi se poročajo s podpisilavnih igralcev ali športnikov, zame pa so pomembnejše dobrotne roke, ki so me spravile na svet, me hranile, varovale, oblačile, dajale streho in še vsak dan, nadaljuje to svojo slovesno službo. Nad vsem stvarstvom: pa vidim roke učlovečene Besede, te roke edino odpirajo nebeško kraljestvo in neprestano delijo milost odpuščanja in luči.

Objemam vas, svete roke!

Sveti Peter je takrat zagrabil te roke, ko se je potapljal v jezeru, roke Odrešenika. Ne bi mogel storiti jaz istega? Zaupati se tem rokam, kot se zaupamo rokam kirurga, kakor prožimo roke v znak zvestobe, ali kakor jih sklepamo v prošnjo?

Gospod, trdno sem odločen umreti praznih rok, pod edinim pogojem, da so ostale prazne ne radi brezdelja, ampak ker niso hotele pridržati si ničesar, in niso bile nikoli toliko trudne, da ne bi mogle dajati.

Po Pierre Charles, S. J. —B. K.

KONZORCIJ, UREDNIŠTVO IN UPRAVA „DUHOVNEGA ŽIV-
LJENJA“ VOŠČIJO VSEM SODELAVCEM, NAROČNIKOM IN
BRAVCEM MILOSTI POLNE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

Primorske

vesti

KONTOVEL

Zadrjo nedeljo v decembru 1962 so v prijazni vasi nad Trstom, na Kontovelu, kjer deluje mladi in požrtvovalni duhovnik g. Rudi Bogatec, blagoslovili nove orgle. Te so za naše kraje prava redkost, ker so elektronske. Zanje so plačali 730 tisoč lir. Od tega sta dve tretjini že poravnani, ostali dolg pa bo s pomočjo dobrih ljudi v doglednem času plačan. Obred blagoslovitve je opravil openski dekan msgr. Silvani.

SREBRNI JUBILEJ BIV. GORIŠKEGA NADŠKOFA AMBROSIJA

Na svečnico je bivši goriški nadškof msgr. Ambrosi obhajal v Tieni pri Vicenzi, kamor se je umaknil v zasluženi pokoj, 25-letnico škofovskega posvečenja. Ganljive slovesnosti so se udeležili številni škofje, duhovniki in tudi veliko število vernikov goriškega mesta. Navzoč je bil tudi novi goriški nadškof Pangrazio. Častitemu jubilanu je poslal čestitke in blagoslov tudi sam sveti oče.

DVA LEPA VEČERA V KATOLIŠKEM DOMU V GORICI

V nedeljo, 20. januarja so gostovali v Katoliškem domu v Gorici Rojančani z zanimivo in lepo podano igro „Cvrček za pečjo“, dramatisirano po Dickenso-

novi knjigi istega imena. Mladi igralci, izmed katerih so bili nekateri prvič na odru, so se vživeli v svoje vloge, da je občinstvo s pravim užitek sledilo napetemu dejanju na odru. Igro je režisiral visokošolec Franko Žerjal.

Drugi lep večer pa je bil v nedeljo, 3. februarja ob dnevu katoliškega tiska. Kljub snežnemu metežu, kakršnega v Gorici ne pomnijo, se je zbralo v dvorani zelo veliko Slovencev iz Gorice in okolice. Uvodni govor je imel urednik „Katoliškega glasa“, msgr. France Močnik, ki je poudaril velik pomen tiska v današnjih dneh. Sledila je igra v petih dejanjih „Vestalka“, ki so jo izvajale dekleta iz Podgore. Pri tej igri iz prvih časov krščanstva, je prišel krasno do veljave učinek odrske razsvetljave, odrska oprema in res lepe obleke vestalk in drugih igralk, ki so igro razločno podale. Na sporedu je bil tudi bogat srečolov v korist katoliškega tiska.

DESET LET VERSKIH ODDAJ NA TRŽAŠKEM RADIU

Verska oddaja „Vera in naš čas“ je dne 1. februarja praznovala svojo desetletnico. V tem desetletju je ta oddaja naredila veliko dobrega in njen apostolat je viden ne samo pri nas na Primorskem, temveč morda še bolj onstran meje v Jugoslaviji, kjer verni Slovenci z veseljem poslušajo to versko oddajo, ki jih seznanja z najnovejšimi novicami s katoliškega sveta. Skupno je bilo v tem desetletju 520 oddaj in 50 različnih govornikov, večinoma duhovnikov, se je razvrstilo pred mikrofonom. Poleg domačinov je bilo tudi večje število duhovnikov iz drugih dežel, ki so nas preko radija seznanili z razmerami katoliških Slovencev v tujem svetu.

TRIDENTINSKI CERKVENI ZBOR

Danes se radovedno sprašujemo, kaj nam bo prinesel II. vatikanski koncil, ki se sedaj vrši. Po velikih nalogah, ki jih danes ima Cerkev, in po nekaterih ugodnih pogojih (svoboda Cerkve in prostost političnih vplivov, svoboda razpravljanja na koncilu, svetovno univerzalnost zastopstva škofov, globoko umevanje razpravljanih vprašanj in nalog Cerkve, želja po koristnih reformah itd.), bi bilo mogoče biti eden najpomembnejših koncilov v zgodovini Cerkve.

V čas sedanjega koncila vpada 400-letnica tridentinskega vesoljnega cerkvenega zbora, ki se je vršil v letih 1545-1563 v Tridentu (Trento, Južna Tirolska, danes v Italiji). Je to eden največjih in v nekaterih pogledih največji koncil in nam lepo kaže pomen takih vesoljnih zborov v Cerkvi.

VERSKE RAZMERE PRED TRIDENTINSKIM KONCILOM

Bile so sila žalostne cerkvenih krogi, pa naj gledamo svetlo ali redovno duhovščino, in med ljudstvom Cerkveni predstojniki, škofje, opati in drugi, so bili redno plemiči. Uživali so mastne dohodke. Cerkev je takrat bila zelo bogata zaradi službe se pa pogosto niso zmenili. Često niso živeli na mestu službe, ampak uživali razkošje drugod, njih službo so pa boljše ali slabše opravljali slabo plačani namestniki.

Razumljivo, da tudi sicer njihovo življenje ni bilo, vzgledno in vredno cerkvenih predstojnikov, ampak često močno pohujljivo.

Nižja duhovščina pa je nasprotno bila slabo plačana in je živela v pormanjkanju. Pogosto je zato duhovnik opravljal še delo kakega drugega poklica (gostinstvo, trgovina itd.); mnogi so si na stalnih potovanjih iskali boljših mest; obenem je duhovščina bila slabo izobrazena; ob vsem tem in ob slabem zgledu predstojnikov so se v njih vrstah razpasle hude moralne za blode.

Ljudstvo je zato bilo versko slabo poučeno, čeprav je bilo verno, in je padalo v verske zablode in praznoverje. Mnogi samostojno misleči in kritični verniki, kot izobraženci, pa so zaradi takega položaja duhovščino prezirali in je prišlo tako tudi do prezira in sovraštva do vere sploh, kar se je potem širilo tudi med preprosto, prej Cerkvi vdano ljudstvo.

V nekaterih deželah je tudi prišlo do hudega nezadovoljstva proti papežu in rimski kuriji. Ponekod je namreč papež nalagal težke cerkvene dajatve, ki so se trdo izterjemale. Tako je bilo zlasti v nemških krajih. Temu nezadovoljstvu se je pridružila še prizadeta narodna zavest in vse to je rodilo pri

nekaterih pravo sovraštvo proti Rimu in papežu. Tudi nekateri papeži in člani rimske kurije so po osebnem življenju bili vernikom v pohujšanje.

LUTER IN LUTERANSTVO

V takih razmerah je v Nemčiji (l. 1517) nastopil Luter, avguštinski redovnik in profesor na univerzi v Wittenbergu.

Mučil se je bil z vprašanjem o svojem zveličanju. Mir mu je prinesel nauk sv. Pavla v listu Rimljanom o opravičenju in zveličanju po veri brez del postave. A ta nauk je Luter po svoje razlagal in so ga dalje oblikovali njegovi učenci v luteranstvu. Ta zmotni nauk uči tako: Pred Bogom sem opravičen in bom tako zveličan že samo po svoji veri, t. j. po zaupanju, da mi Bog grehov ne prišteva, ampak se mi prišteva in računa meni v dobro. Kristusovo zaslužnje; v resnici pa pravijo, vedno ostanem v grehu (pravilno: ko je človek v posvečujoči milosti, ni v grehu je greha res prost in je njegova duša sveta. Po Adamovem grehu je namreč človek, pravijo, v sebi popolnoma pokvarjen in tak ostane (zmotni!) V človeku je neredno poželenje in to je greh; tega se ne more rešiti in je to njegov izvorni greh (poželenje samo v resnici ni greh, je le posledica greha, in ni v tem izvorni greh).

Tudi zakramenti tako glede človekovega posvečenja in zveličanja nimajo pravega pomena; glavno opravi le človekovo zaupanje v Boga; vsako drugo človeško delo pred opravičenjem je greh. Zakramenti imajo le bolj psihološki pomen, nimajo pa v sebi kake moči za naše posvečenje. (Vse te trditve so zmotne.)

Med zakramenti luteranstvo tudi ne pozna in ne prizna pravega pomena

posvečevanja duhovnikov in škofov. Tako ne pozna prave razlike med laikom in klerom, med duhovnikom in škofom; tako ne prizna v Cerkvi hierarhične oblasti, ki jo je Kristus postavil, in in hierarhične uredbe Cerkve.

Tako tudi ni v Cerkvi oblasti, ki bi avtoritativno razlagala sv. pismo, tako da bi moral to razlago vernik sprejeti. Vsak naj si razlaga, pravijo, sv. pismo sam, po osebnem razsvetljenju sv. Duha (zmota!).

Luter in njegovi nasledniki so zamajali Kristusovo Cerkev

V razlaganju sv. Pisma in našem, verovanju luteranstvo ne prizna pomena tradiciji, ustnemu izročilu; po njem nam je edino vodilo verovanja sv. pismo, po osebni razlagi vsakega posameznika (zmota!).

Vse to je — kakor se more kaka trditev lepo slišati — zmotno in ta nazor popolnoma spreminja pravi, od Kristusa dani značaj krščanstva in Cerkev. Cerkev brez zakramentov in učiteljske ter vodstvene oblasti ni več vidna; je le množica tistih, ki zaupajo v Kristusovo odrešenje. To zaupanje je v srcu in ni vidno, kdo ga ima in tako spada v Cerkev in kdo ne.

Po drugi strani pa je Luter sredi takratnih napak v Cerkvi nastopil obenem kot reformator in je pri mnogih kljub zmotnemu nauku napravil vtis pravega reformatorja. Ko je namreč prišel zaradi svojih zmot v nasprotje s cerkveno oblastjo, je obenem udaril po napakah v Cerkvi: proti bogastvu in blesku v Cerkvi in cerkvenem premoženju, proti zunanostim v verskem življenju, proti odpustkom, ki so jih kje izrabljali za nabiranje darov za Cerkev... Plemstvo, ki je prežalo po cerkvenem premoženju, se je z veseljem oklepalo novih nazorov.

Iz splošnih razmer in iz vtisa reformatorja, ki ga je napravil Luter, je razumljivo, da je zavedlo tudi mnoge dobre. Mnogi so v Lutrovem nauku videli pravo, poglobljeno krščanstvo, ki se mora uveljaviti ob tedanjih zablodah v Cerkvi.

Verskim vprašanjem se je pridružilo še socialno nezadovoljstvo in politični činitelji, sovraštvo med skupinami in deželami in je vse vodilo ponekod do pravih socialnih revolucij in vojska.

To gibanje Lutrove „reformne“ se je silno in hitro širilo po Nemčiji, Švici in severnih deželah ter skušalo zajeti

tudi Francijo, Italijo, Španijo. Vodilo je v versko zmotu in odpad cele dežele.

TRIDENTINSKI KONCIL 1545-1563

Proti vsemu temu zlu na verskem področju v 16. stoletju je kmalu prišlo do zdrave reakcije, ki je privedla do prave reforme v Cerkvi. Največjega pomena je bil pri tem prav tridentinski koncil. Proti Lutrovim zmotam je določil pravi nauk in je v toliko dogmatičnega značaja. Obenem pa je nastopil proti prejšnjim napakam v Cerkvi in začel veliko versko obnovo in je tako to tudi veliki reformni koncil.

Izvedbi koncila so se stavile velike zunanje ovire; te so bile zlasti političnega značaja, kot nasprotstvo in vojne med krščanskimi vladarji (npr. med nemškim cesarjem in francoskim kraljem). Neugodno je vplival na potek koncila tudi vpliv, ki so ga imeli ali so si ga lastili krščanski vladarji v verskih zadevah in so ovirali koncil, kar ni bil v skladu z njihovimi političnimi težnji. Prva etapa zasedanj je dalje bila zaključena in je bil koncil prekinjen iz strahu pred kugo, ki se je pojavljala.

Tako se je koncil vršil v treh etapah in je to bilo pod tremi papeži: Prva zasedanja so bila pod papežem Pavlom VI. in so se vršila od 13. dec. 1545 do 1. marca 1547. V drugi etapi pod papežem Julijem III. so bile seje od 1. maja 1551 do 28. mar. 1552. Tretjič se je koncil spet zbral pod papežem Pijem IV. na zasedanjih od 18. januarja 1562 do 4. decembra 1563 in je tako letos 400-letnica njegove zaključitve. Vsega skupaj je bilo 25 sej. Ob zaključku koncila naštevajo okrog 250 udeležencev, kar so pač bili evropski škofje, ki so tedaj predstavljali vesoljno Cerkev.

Najvažnejša vprašanja, ki jih je koncil obravnaval in v njih določil nauk ter dal remormne določbe, so v časovnem redu bila tale:

Določen je bil popoln seznam knjig sv. pisma, ki je Luter nekatere od njih odklanjal. Latinski prevod sv. pisma „vulgato“ je koncil proglasil za avtentičen in v teološki rabi povsem zanesljiv. Sv. pismo je treba umevati, kot ga umeva in razlaga Cerkev, ne po svoji osebni presoji. Poleg sv. pisma je tudi tradicija vir razodetja in vodilo naše vere.

Koncil je določil pravi nauk o izvirnem grehu v točkah, ki je Luter v njih učil zmoto (izvirni greh ni isto kot neredno poželenje v človeku).

V reformnem dekretu koncil naroča ustanovitev teoloških šol pri stolnih cerkvah, da bo duhovščina v njih prejela potrebno izobrazbo.

Točno je bil določen pravi nauk o človekovem „opravičenju“, kar zadeva jedro Lutrove zmote. V opravičenju, ki je po posvečujoči milosti, je človek notranje posvečen in tako ni več v grehu. Obenem določi in proglasi pomen človekovega svobodnega sodelovanja pri svojem opravičenju, posvečenju in zveličanju.

Koncil ugotavlja in poudarja dolžnost škofov in klerikov sploh, da bivajo na mestu svoje službe (dolžnost rezidence).

Določen je bil točen nauk o zakramentih na splošno in o vsakem posameznem od njih. Zlasti je važen njegov nauk o evharistiji in sv. maši, sv.

pokori in mašniškem posvečenju. Podaja nauk o obhajilu pod eno ali obojema podobama in rešuje disciplinska vprašanja glede tega.

Daje reforme in disciplinske predpise glede življenja klerikov.

V nauku o zakramentu o posvečenju duhovnikov in škofov poudari hierarhično uredbo Cerkve in razliko ter vzvišenost škofov nad duhovniki.

Glede zakramenta zakona podaja nauk in obenem postavlja reformne določbe (zakon se sklene pred župnikom in dvema pričama, sicer ni veljaven).

Na zadnji seji (3. in 4. decembra 1563) koncil objavlja nauk o vicah, češčenju svetnikov, o relikvijah, odpustkih in redovništvu. Vrsto vprašanj pa ob zaključku prepušča papežu: seznam prepovedanih knjig (index), prireditvev katekizma, nova izdaja brevirja in misala.

*

Po tridentinskem koncilu je Cerkev zaživela novo versko pomlad. V vrstah cerkvenih predstojnikov, duhovščine, redovništva, v življenju vernikov in v vsem delovanju Cerkve je močno zavel pristi duh Kristusovega evangelija. Tridentinski koncil je versko oblikoval ta stoletja do naših dni in bo ostal važen in pomemben v vsej zgodovini Cerkve.

Morda bo zgodovina nekoč podobno ali isto ugotavljala tudi o sedanjem koncilu, II. vatikanskem, ki smo mu pričeli. Da bi bilo tako!

Dr. Franc Gnidovec

Nikoli ne smemo pozabiti, da je vera tudi milost, ki jo Bog v obilni meri deli ponižnim. Prevzetnim se Bog ustavlja, ponižnim pa daje globoko spoznanje božjega bistva.

*Moč sveta birme je v mučencih v vseh stoletjih, da prav posebej
še v današnji dobi dozorela svoj
plemeniti sad*

ZAKRAMENT POTRJENJA

Na velikonočno vigilijo obnovimo krstno obljubo. Duhovno prenovljeni se zopet združimo s Kristusom, ki je vstal od mrtvih. V srcu odmevajo kot velikonočna poslanica besede svetega Pavla: „Če ste s Kristusom vstali, iščite, kar je zgoraj, kjer je Kristus, sedeč na desnici božji. Kar je zgoraj, po tem hrepenite, ne po tem, kar je na zemlji“ (Kol 3, 1-2).

Kako veselo utripajo naša srca na veličastni praznik Kristusovega vstajenja! V novi luči žarita pred našo dušo lepota krščanske vere in večni cilj krščanskega življenja. Mogočni velikonočni spevi nas navdajajo z veselim upanjem na končno zmago. Velika noč nam da doživeti vsako leto nek predokus večne slave in sreče.

Ali življenje s svojo dnevno odgovornostjo, s svojimi skrbmi in težavami, s svojimi nevarnostmi in skušnjavami nas hitro spomni, da smo šele na poti do večnega cilja, da bo ta pot morda še dolga in naporna. Mnogo bojev bo treba še izvojevati, mnogo bridkosti še prestat. Sveti Job pravi, da je naše življenje na zemlji kakor tlača, kakor neprestana vojna (7,1). Vedno moramo biti čuječi, vedno pripravljeni na obrambo. Trije so silni sovražniki, ki neprestano ogrožajo naše duše: hudobni duh, brezbožni svet in lastno grešno poželenje, žalostna dedščina izvirnega greha. Le kdor se bo zvesto boril, bo prejel venec zmag. (2 Tim 2, 5).

Božji Zveličar, ki je sam pretrpel v življenju največje bridkosti in izvojeval zmago nad grehom, smrtjo in pekлом v krvavi borbi na Križu, nas v teh bojih s sovražniki zveličanja ni pustil samih in brez moči. Ustanovil je za svoje vernike poseben zakrament potrjenja v veri in zvestobi, ki je sveta birma. Po njej nam je zagotovljena božja pomoč za vse težave in borbe življenja, saj nam je dan po njej sam Sveti Duh, s polnostjo njegovih milosti in darov.

NAUK O SVETI BIRMI

Sveta birma je zakrament nove zaveze, ki nas potrdi v veri. Ker je njen namen dopolnenje krstnih milosti, jo navadno v vrsti sedmerih zakramentov imenujemo takoj za krstom, na drugem mestu.

Kdaj in kje je Gospod ustanovil zakrament svete birme se iz svetega pisma ne da točno ugotoviti. Pri zadnji večerji je učencem mnogo govoril o Svetem Duhu, tolažniku, svetovavcu in pomočniku, ki jim ga bo poslal iz nebes. Na dan svojega vnebohoda ponovno bljublja: „Ne dolgo po teh dneh boste prejeli moč, ko pride v vas Sveti Duh in mi boste pričeli v Jeruzalemu, po vsej Judeji in Samariji in do konca sveta“ (Apd 1). Že preje je izjavil, da bodo Svetega Duha prejeli vsi tisti, ki bodo vanj verovali (prim. Jan 7, 39). Nad apostole je prišel Sveti Duh iz ne-

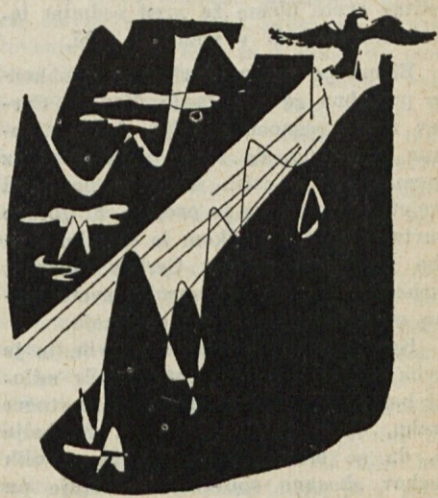
bes na binkoštno nedeljo, deseti dan po Gospodovem vnebohodu. Prišel je v podobni viharja in ognjenih jezikov. Posvetil jih je, razsvetil in potrdil, da so polni svetega ognja neustrašeno začeli oznanjati vero v Kristusa.

Apostoli, ki so prejeli moč Svetega Duha neposredno iz nebes, so na binkoštni praznik začeli kršćevati in kmalu nato tudi birmovati. Sveti Luka nam poroča, da je dijakon Filip v Samariji spreobrnil in krstil mnogo ljudi. Ko so apostoli v Jeruzalemu to slišali, so poslali tja Petra in Janeza. Ta dva sta šla in sta zanje molila, da bi prejeli Svetega Duha; zakaj ni bil še prišel na nobenega izmed njih, le kršćeni so bili v imenu Gospoda Jezusa. Tedaj sta polagala nanje roke in prejeli so Svetega Duha (prim. Apd 8). Podobno se je malo kasneje zgodilo v Efezu, kjer je sveti Pavel na svojem misijonskem potovanju našel nekaj učencev svetega Janeza Krstnika, ki še niso bili kršćeni z Jezusovim krstom, ampak so bili prejeli le Janezov krst pokore. Sveti Pavel jih pouči, krsti nato pa položi roke nanje, in prišel je nanje Sveti Duh ter so govorili jezike in prerokovali (prim. Apd. 19).

Iz tega svetopisemskega poročila vidimo, da so apostoli delili vernikom Svetega Duha s polaganjem svojih rok. Maziljenje s sveto krizmo, ki je oljčno olje pomešano z dišečim balzomom, se v svetem pismu ne omenja, govori pa o njem že staro apostolsko izročilo. Vse to je moralo biti apostolom po Kristusu naročeno, ali v celoti, ali v glavnih obrisih, zakaj samo Kristus je mogel na znamenje, vidno znamenje navezati čudovite zakramentalne milosti. Kdaj jim je Gospod Jezus to naročil, v svetem pismu ni zapisano. Splošno mnenje bogoslovnih učenjakov je, da je to storil v onih štiridesetih dneh, ko je

po vstajenju še ostal na zemlji, se apostolom ponovno prikazal in jim govoril o božjem kraljestvu (prim. Apd. 1).

Nauk svete Cerkve je od vseh začetkov jasen: Sveta birma je eden izmed sedmerih zakramentov nove zaveze, ustanovljen po Jezusu Kristusu, s katerim so kristjani potrjeni v sveti veri in zaznamovani za Kristusove vojaške. Redni delivci svete birme so škofje kot prvi nasledniki apostolov; izredni pa tudi navadni duhovniki, ki jih zato pooblasti papež. Bistveni obred svete birme je v Zapadni Cerkvi naslednji: položitev desne roke na glavo birmanca ter istočasno maziljenje čela s sveto krizmo v znamenju križa, z besedami: Zaznamujem te z znamenjem križa in potrdim te s krizmo zveličanja v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Slovalo svete birme je malo različno v Vzhodni Cerkvi, a v bistvu izraža isto misel. Tam je tudi dana že od davnih časov navadnim duhovnikom oblast, da delija zakrament svete birme, kar izvršijo takoj po krstu. Rim-

ska Cerkev veljavnost teh vzhodnih obredov in navad priznava.

Za slučaj smrtno nevarnosti je papež Pij XII. pooblastil župnike, da lahko birmajo svoje župljane. V škofijah, ki so zelo razsežne in bi bilo za škofo pretežko, da bi sami birmali vse svoje vernike, je po papežu dovoljeno, da škofje za to slovesno opravilo pooblastijo navadne duhovnike, če mogoče take, ki imajo kakšno cerkveno odlikovanje.

Prejemnik svete birme je kristjan, ki je veljavno krščen. Lahko se podeli sveta birma že otrokom, kakor se to vrši v vzhodni Cerkvi in je bilo v navadi v vsej Cerkvi v prvih stoletjih. Rimsko-katoliška Cerkev pa zdaj naroča v svojem zakoniku, naj se krščenim otrokom podeli sveta birma okrog sedmega leta. Tedaj so že pri pameti in že lahko razumejo njen globoki pomen. Ni po želji Cerkve, da bi se birma odlašala mnogo čez sedmo leto, ker je otrokom tedaj pač že potrebna. Ko pridejo k pameti, se začno tudi zanje časi skušnjav in dušnih nevarnosti. Seveda pa pametni razlogi upravičijo podelitev svete birme že pred sedmim letom, kakor tudi v poznejši dobi.

Birma po nauku Cerkve ni neobhodno potrebna za zveličanje. Vendar Cerkev z vso resnobo izjavlja, da ni nikomur dovoljeno, da bi ta zakrament iz vnemarnosti opustil. Kdor bi ne hotel prejeti svete birme iz prezira, bi gotovo smrtno grešil. Župnikom in drugim dušnim pastirjem nalaga Cerkev dolžnost skrbeti za to, da vsi verniki sveto birmo ob pripravnem času prejmejo.

Ker je birma zakrament živih, jo je treba prejeti v stanu posvečujoče milosti božje. Kdor bi jo prejel v smrtnem grehu, bi zagrešil božji rop. Najbolje je, da se birmanci pred birmo svojih grehov skesano spovedo. Zadostuje pa

tudi popolno kesanje, ki ga obudimo iz popolne ljubezni do Boga.

Po starodavni navadi, ki jo Cerkev v svojem zakoniku potrjuje, se kakor pri krstu tudi pri birmi dajejo botri, ako je to mogoče. Glede birmanskih botrov naroča Cerkev, naj bodo stari vsaj štirinajst let, sami že krščeni in birmani in dobri kristjani. Naj ne bodo botri svojim otrokom, ne zakonici drug drugemu, so pa lahko namestniki pravih botrov. Naj bodo različni od krstnih botrov in istega spola z birmanci, ako važen razlog nasprotnega ne opravičuje. Med birmanci in botri nastopi po birmi duhovno sorodstvo, po katerem so botri obvezani, da gledajo v teh za vedno sebi zaupane duhovne otroke in skrbe za njihovo krščansko vzgojo.

UČINKI SVETE BIRME

Najlažje si jih predstavljamo, ako se spomnimo binkoštnega čudeža v Jeruzalemu in čudovitih sprememb, ki so se po prihodu Svetega Duha izvršile v apostolih. Pri sveti birmi se namreč ta čudež na skrivnostni način nad birmanci ponovi.

Po polaganju škofovih rok in po maziljenju s sveto krizmo pride nad birmance Sveti Duh. Je prišel vanje že pri krstu, a pri birmi pride s svojo polnostjo, da v njih dovrši duhovno dozorenja, da jih vse prešine s svojo milostjo, da izlije v njih duše bogastvo svojih sedmerih darov ter jih uzposobi in potrdi za duhovni boj kot Kristusove borce in apostole.

Sveti cerkveni očetje učijo, da je sveta birma dopolnenje svetega krsta; po njej postanemo odrasli, dozoreli, popolni kristjani. „Telo je zaznamovano in maziljeno z znamejem križa, da je duša obvarovana pred napadi sovražnikov“ — tako pravi star rek iz druge

ga stoletja. Papež Melkiad uči v začetku četrtega stoletja: „Po krstu smo bili prišteti v število božjih otrok; po birmi pa smo vstopili v sveto Kristusovo vojsko. Prerojenje po krstu zadostuje za naše zveličanja v mirnih časih, sveta birma pa nam da orožje za čas vojne.“

Tridentinski cerkveni zbor povzema takole tozadevni nauk Cerkev: „Po moči svete birme pride v duše vrnikov Sveti Duh. On pomnoži njih moč in krepost, da se morejo pogumno boriti v duhovnem boju in se nezmagljivo ustavljati sovražnikom zveličanja. Maziljenje na čelu naznačuje, da jih nobena stvar nikoli ne sme ovirati v svobodnem spoznavanju vere in krščanskega imena, ne sram, ne strah, zakaj čelo je tisto mesto, na katerem se najbolj očitno odražajo različna duševna čustva...“

Poleg obilja božje milosti in darov Svetega Duha je torej posebna milost svete birme potrjenje v krščanski veri. Odmot tudi ime tega zakramenta: Confirmatio, birma, potrjenje. Enkrat prejeta, se birma več ne ponavlja. Dozorenje kristjana je dopolnjeno, v njegovo dušo pa je utisnjeno novo neizbrisno znamenje Kristusovega vojaka.

V mislih na sveto birmo sveti Pavel ponovno govori v svojih pismih o vojaški službi kristjanov. „Bratje, krepite se v Gospodu in v njegovi silni moči. Nadenite si vso bojno opravo božjo, da se boste mogli ustavljati zviščam hudičevim“ (Ef 6, 10-12). Timoteju piše, „naj bojuje dobri boj ter ohrani vero in dobro vest“ (I 1, 19). Ponovno mu naroča: „Sin moj, bodi močan v milosti, ki je v Kristusu Jezusu. Trpi kakor dober vojščak Kristusa Jezusa. Nihče, ki se bojuje, se ne zapleta v opravila vsakdanjega življenja, da bi bil po volji tistemu, ki ga je v vojsko vzel“ (II 2, 1-5). Kakor vojak

živi samo za svoj poklic, tako mora tudi tisti, ki se je odločil za Boga, z nedeljenim srcem vztrajati v božji službi. Ko druge tako uči in spodbuja, veliki apostol tudi sam tako živi, trpi in se bori za razširjanje in zmago Kristusove vere in Cerkev. Pred smrtjo poln zaupanja piše Timoteju: „Jaz se že darujem — vsak čas bo nastopila mučeniška smrt — in čas moje razveze — smrti je blizu. Dobri boj sem dobojeval, tek dokončal, vero ohranil. Odslej mi je pripravljena krona pravice, ki mi jo bo dal oni dan Gospod, pravični sodnik; pa ne le meni, ampak tudi vsem, kateri ljubijo njegov prihod“ — in se z lepim življenjem nanj pripravljajo (II 4, 6-8).

VIŠEK BIRMANSKE MILOSTI

Višek birmanske milosti je prav mučeništvo. Bog ga nakloni tistim, ki jih za to sposobne in vredne spozna. Mučeniška smrt za vero je najvišja odlika, ki jo večni Bog podeli svojim izbranim služabnikom in borcem. Mučenec da Bogu najvišje priznanje, ki mu ga človek more dati: priznanje s pričevanjem svoje krvi in z daritvijo svojega življenja. Mučeništvo človeka najpopolneje upodobi Kristusu, vzoru in Kralju vseh mučencev. Tistim, ki mučeništvo junaško prestanejo, je zagotovljen takojšen vstop v nebeško kraljestvo ter v nebesih posebna krona slave in časti.

Naši časi so časi mučenicov. V milijonih pričajo za Kristusa, po vseh delih sveta. Večina izmed njih bo ostala neznana svetu, znani pa so vsi Bogu in poveljani po njem. Med njimi je toliko naših rojakov, naših domačih. Svet nam bodi njih spomin, svetel in vzvišen naj nam vedno sveti njih junaški zgled. Moč svete birme je v njih dozorela svoj najplemenitejši sad. In

ko nam je le težko pri srcu, kadar mislimo na njihovo mučeniško smrt, naj se naši tihi bolečini le pridružuje vedno zahvala večnemu Bogu za milost končne stanovitosti in mučeniške zmage, ki jim je v svoji ljubezni naklonil. Ob grobovih prvih mučeniških žrtev v domovini smo z rajnim škofom Gregorijem peli zahvalno pesem.

+

Vsi se zavedamo negotovosti in nevarnosti časa, v katerega nas je Bog postavil. Živo čutimo, kako nam je potrebna moč Svetega Duha, da v borbi življenja ne omahnemo. Treba nam je potrpljenja v težavah in bridkosti, poguma in vztrajnosti v zavračanju skušnjav, zvestobe in stanovitosti v spol-

njevanju krščanskih in stanovskih dolžnosti, da enkrat tudi mi dobojujemo svoj dobri življenjski boj in dosežemo krono pravice.

Po sveti birmi so nam zagotovljene vse potrebne milosti in moči. Mislimo zato z iskreno hvaležnostjo na oni svetli, lepi dan, ko smo ta veliki zakrament prejeli. Krščanski starši, poskrbite za to duhovno potrjenje pravi čas svojim otrokom. V naših srcih pa naj v šumu in trudu dnevnega življenja ne utihne nikoli apostola Pavla opomin: „Bratje, ne ugasujte Svetega Duha“ — ne ovirajte njegovih milosti z grešnim življenjem (II Tes 5, 19). „Ne žalite Svetega Duha, s katerim ste zaznamovani za dan odrešenja“ (Ef 4, 30).

Alojzij Košmerlj

ZA KAJ BOMO MOLILI V TEM MESECU?

Splošni molitveni namen: Molimo, da bi se povsod vpeljalo in pospeševalo poučevanje katekizma po novem sodobnem načinu!

Misijonski molitveni namen: Molimo, da bi afriški delavci, ki so opustili skupno življenje v svojem rodu, našli oporo v socialnem nauku Cerkve in njenih organizacij.

Molitvena zveza za slovensko domovino: Molimo, da bi Slovenci — doma in po svetu — mogli imeti vedno solidno versko vzgojo. Samo taka vzgoja je namreč porok srečnejših časov.

„Akcija p. Leppicha“ ima v pogledu laičnega apostolata mnogo podobnosti s številnimi gibanji, ki se več ali manj navdihujejo pri belgijskem žosizmu, katerega je započel danes 80-letnik, kanonik
Cardijn

PATER LEPPICH

MODERNI APOSTOL

ŽIVLJENJEPISNI PODATKI

P. Ivan Leppich S. J., se je rodil 16. aprila 1916 v Gornji Šleziji. Njegov oče je bil jetniški stražnik, Ivan Leppich, ki je preživel svojo mladost sredi bede delavske okolice, je vstopil v Družbo Jezusovo l. 1935 in je bil posvečen za duhovnika l. 1942. V letih 1943 do 1946 je bil kaplan in svetovavec mladcev v Gleiwitzu in Vratislavi. Leta 1946 je postal begunski kaplan v koncentracijskem taborišču v Friendlondonu, kiso mu rekli „Nemško središče bede“. Proti koncu istega leta je pomagal pri ustanovitvi J. O. C. v Nemčiji, in pri tem društvu je postal prvi narodni cerkveni svetovavec. Leta 1948 ga najdemo kot kaplana pri „Germon Service Organisations“, to se pravi pri 90 edinicah, ki so bile v službi pri angleških zasedbenih četah. V tem letu je imej oče Leppich svoje prvo predavanje pred številnim občinstvom. Bilo je v cirkusu Bügler v Essenu. Njegova predavanja ali govori množicam so se od tedaj vedno bolj množili. Od l. 1954 je zadobilo njegovo delovanje polgoma svojo sedanjo obliko.

USPEH „POCESTNEGA MISIJONA“

Nagovori očeta Leppicha v Essenu in drugih mestih so dobili počasi odmev. Tako v Severni kot Južni Nemčiji so ga mnogi župniki in dekani vabili, naj bi imel svoje misijone na cestah. To je bil izboren način za širjenje božje besede med versko brezbržnimi prebivalci.

Ta predavanja so bila napovedana po oznanilih v tisku, po zvočnikih itd. Sledila so tri dni po vrsti na istem kraju. V mnogih mestih se je od l. 1948 posrežilo zbrati na teh misijonih ogromne množice. Nekaj številki bo dovolj, da nam dajo vpogled v to velikansko delo, ki ga je vršil oče Leppich.

Na Dunaju, na trgu Sv. Štefana, se je neko septembrsko popoldne leta 1956 zbralo 50.000 oseb, da bi ga poslušale. 18. junija 1959 se je zbralo v samem središču Reeperbahn v Hamburgu 5 tisoč poslušavcev, v predelu, ki se imenuje „Grande liberté“. Treba je vedeti, da je Reeperbahn okraj, ki je žalostno poznan po svoji nenravnosti. V Monakovem na Bavarskem se je 17. septem-

bra 1959 zbralo na Kraljevem trgu 80.000 oseb. V Kelmorajnu je bilo leta 1960 junija meseca (22.), 50.000 poslušavcev. Med poslušavci so katoličani od najboljših do najbolj brezbriznih; protestanti in brezverci. Iz ankete izvršene v velikih mestih je bilo razvidno, da dosežejo med poslušavci-nekatoličani do 40 in celo 50% v deželah diaspore (diaspora: dežela z malo katoličani). Z druge strani je znano, da so govorili o Leppicha predmet razprav v versko indiferentnih krogih celo več tednov potem, ko so bili govorjeni na katerem koli mestu

IZVIRNOST OČETA LEPPICHA

Snov govorov ali predavanj o, Leppicha, kot on sam pravi, se ne razlikuje od govorov kateregakoli ljudskega duhovnika. Govori o Bogu, o Cerkvi, o socialni pravičnosti, o zakonskih dolžnostih itd. Njegova izvirnost obstoji predvsem v načinu razlage in v sami govornikovi izvirnosti. Oče Leppich je gorečo narave, poln ognja. Poleg tega je obdarovan s šestim čutom, ki mu pomaga, da se takoj znajde v občutju trenutka in najde primerne besede. K tem naravnim darovom je treba dodati gorečo vnemo duhovnika, ki se ne zadovolji s pastirovanjem 99 pravičnih, ampak hoče iti tudi do onega stotega brata, ki je izgubljen in išče poti. Tako razlaga sam o. Leppich v posvetilu neke svoje knjižice, in sicer tiste, ki je bila navdihnjena po misijonu v „Grand libérté“ v Reeperbahnu.

Brez vsakega dvoma ima o. Leppich dar, da zna pritegniti pozornost in vzbuditi zanimanje pri občinstvu. Nekega dne smo ga v Inomestu (seveda stoje) poslušali dve ure zdržema, ne da bi čutili najmanjšo utrujenost. Uporablja nenavadne izraze, ki so vseh

današnjim ljudem, žgoče opombe, včasih celo pretirane itd. Če se poslužimo tistih primer, ki jih rabi on, porečemo, da ne mara streči ljudem „tor-té s smetano“, ne „oslažene verske vode“. Po njegovem božja beseda ne vsebuje „uspavalnih praškov“, ampak „dinamit“. Množica to razume in z užitek om posluša in večkrat zapusti svojo versko dremavost. Ob koncu njegovih predavanj seveda moli.

NEKAJ KRITIKE

Oče Leppich ne uide seвете kritiki. Dolžijo ga, da onečašča božjo besedo. Pa to ni tako gotovo, čeprav ima o. Leppich kot vsako človeško bitje svoje meje in svoje napake. In zares včasih rabi izraze, ki niso povsem posrečeni, pretirava nekoliko in zagovarja preveč polemične trditve. On sam prizna, da ga včasih zanese njegov notranji ogenj preko mej, ki si jih je sam določil. Če je v ostalem res, da se njegov način govorenja popolnoma prilega delavskemu prebivavstvu mest (zaradi česar ga nekateri imenujejo „duhovnik delavcev“ honoris causa), se nam zdi, da morda ni najbolj primeren za kmečko ljudstvo.

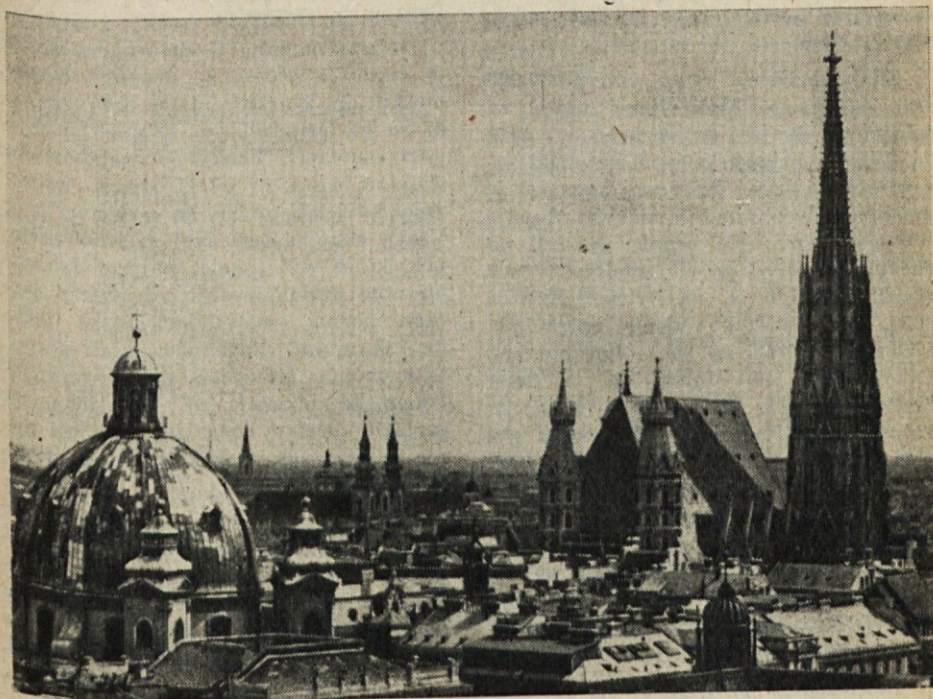
OD BESEDE DO DEJANJA

Oče Leppich se ne omejuje na besede. Zbuditi skuša v svojih poslušavcih neki „zveličavni nemir“, ki se mora potem spremeniti v dejanje. Zato organizira vedno po vsakem predavanju akcijo za pakete S. O. S., to se pravi pošiljko nujne pomoči ubogim na Vzhodu ali Zahodu. Leta 1953 je začel s skupino mladcev organizirati bratsko službo za bolnike. Ta služba si prizadeva vzpostaviti zvezo s težko bolnimi ali nezdravljivimi, posebno mla-

dimi, s pomočjo pisemskih okrožnic, s posojarjem knjig in z osebnimi obiski. Namen vsega tega je, prepričati bolnike, da je njihova žrtev moč za Kraljestvo božje. Pet središč je tako s potom svojih članov v zvezi s kakimi 3 tisoč bolniki

Siedile so še druge zasnove: bratska služba za jetnike in „Zlata vas“ za otroke v Odenwaldu, kjer so sirotki in sirote razdeljene v deset družin, vsaka zajema osem do deset otrok, ki so zapuani prostovoljni družinski materi. (Ne gre za resnične družine, ampak za otroke porazdeljene v male hišice, kjer se zbirajo okrog kake gospe, ki je zanje prava mati.)

Leta 1957 je šel o. Leppich na dolgo pot okrog sveta, da se prepriča o svetovnem položaju lakote in bede in še posebno o žalostnem položaju gobavcev. Njegovi spomini in premišljevanja, ki jih je pisal med vožnjo in potem, so zbrana v knjigi „Gott zwischen Götzen in Genossen“. — Bog med maliki in tovariši (Düsseldorf 1960). Ta knjiga, ki je bila prodana že v 300.000 izvodih, pokaže jasno neizmerno stisko na svetu. Leta 1958 je o. Leppich v zvezi z o. Weerenfrieden von Staaten organiziral bratsko duhovniško službo. (S. O. S. Priesterbruderdienst) v po-

Znamenita cerkev sv. Štefana na Dunaju v Avstriji

moč potrebnim duhovnikom v Južni Italiji. Julija 1961, je bilo 600 nemških duhovnikov pripravljenih darovati vsak 30 mark mesečno za toliko italijanskih duhovnikov.

NOVICIAT PO POŠTI

Vsa ta delavnost, ki se je sprožila l. 1953, je zahtevala seveda številno laično pomoč. Laiki so se organizirali v „delavnih krožkih“ v ne manj kot 250 mestih v Nemčiji, Avstriji, na Holandskem in v Belgiji. Ti pomočniki so prosili za globljo versko in ascetično izobrazbo. O. Leppich je začel tedaj l. 1954 po vzoru gibanja „Kristonosci“, z noviciatom po pošti (Briefnoviciat). V celoti je odposlanih 18 okrožnic, ena vsaka dva meseca, tako la traja noviciat tri leta.

Zdaj sprejema redno okrog 35.000 oseb ta pisma. Naslovljenci imajo na splošno od dvajset do petdeset let. 40% od njih ne pripada nobeni katoliški organizaciji. Prva dolžnost novince je približno desetminutno dnevno branje svetega pisma. To branje se vrši po načrtu, urejenem po o. Leppichu v treh zvezkih knjige z naslovom „Kristus 365“. Vsak zvezek vsebuje načrt branja za eno leto za vsak dan posebej. Tako obsega snov branje za tri leta. Kratek uvod je pred vsakim branjem. Tako je pred vrstice 14-20, prvega poglavja evangelija sv. Marka, ki govori o poklicu prvih apostolov, o. Leppich postavil te besede: „Kristus je, ki da svojim duhovnikom njihov poklic. Molli, da bodo tudi med poznimi poklicii poslušali njegov S. O. S. in Mu sledili. V Latinski Ameriki je le en duhovnik na 25.000 duš“.

Za branjem svetega pisma je druga dolžnost ta: opraviti vsaki dve leti tridnevne duhovne vaje. L. 1960 je npr.

3000 oseb, moških in žensk opravilo te duhovne vaje. Na leto je kakih 70 tečajev duhovnih vaj. Da se zagotovi in vzdrži zveza s skupinami, ki smo jih omenili, ima o. Leppich na razpolago odbor sedmih duhovnikov: tri jezuite, dva svetna duhovnika, enega dominikanca in enega frančiškana.

JEDRNE SKUPINE

Leta 1958 se je začelo v Mannheimu gibanje „jernih skupin“, ki so se hitro razširile. Za božič 1959 jo je bilo kakih 200, aprila 1961 že 978, ustanovljenih v 321 mestih po Nemčiji, Holandski, Avstriji, Belgiji in Švici. Po prvem obisku o. Leppicha v Latinski Ameriki se je pridružilo 14 skupin v Brazilju in Argentini.

Jedrna skupina je delovna enota, ki jo sestavlja sedem do dvanajst članov, moških in ženskih, ki se drže načrta, ki so ga pripravili o. Leppich in njegovi sodelavci. Vsaka novoustanovljena skupina mora iti skozi nekaj šestmesečni noviciat, predno se vržejo na delo. Vsaka skupina ima svoj mesečni sestanek, ki se vrši takole: najprej dvajsetminutno premišljevanje na podlagi svetega pisma; potem katehetska točka desetih minut. Nato poda vsak poročilo o svojem mesečnem delovanju in se izmenjajo izkušnje. V nadaljnjem se razložili delovni načrt za naslednji mesec in sestanek se zaključi z molitvijo.

Na čelu vsake skupine je predsednik ali bolje „primus iter pares“. Po vsakem sestanku se mora poslati tajništvo „Akcije očeta Leppicha“ v Frankobrodu pisano poročilo, kjer je treba omeniti podvzeto delovanje, dosežene uspehe in delo, ki ga je treba opraviti.

Delovanje skupin gre često preko župnijskih mej. Kadar to delovanje zahteva pomoči župnije ali dekanije, mo-

rajo voditelji skupine stopiti v stik z zadevnimi župniki in dekani.

DELOVANJE JEDRNIH SKUPIN

Govorili smo že o glavni dejavnosti in delih telesnega usmiljenja o. Leppicha. Ta se vrše po jedrnih skupinah, a temu je treba dodati dela duhovnega usmiljenja. Omenimo kot najbolj važna ta: Opozarjanje na oglasnih deskah v zvezi z verskimi in moralnimi opombami na dolžnost nedeljske svete maše. Izstavljanje pomembnih letakov v izložbenih oknih trgovin po središčih velikih mest. Ti letaki morajo biti poučni kakor npr. slike k govoru na Gori. Propaganda v prid branju svetega pisma. Tisk in delitev urnikov bogoslužja v bližini začetnih avtobusnih postaj itd.

AKCIJA O. LEPPICHA V POLNEM RAZMAHU

Vsa dejavnost o. Leppicha, tako njegova osebna kakor njegove organizacije, je zdaj združena pod imenom „Akcija očeta Leppicha“. Ta zavzema „cestne misijonarje“, „noviciat po pošti“ in „jedrne skupine. Tajništvo „Akcije o. Leppicha je v Frankobrodu (Gervinusstrasse 6), ki vzporeja vso to dejavnost. Tam dela trinaest pomočnikov in pomočnic pod vodstvom enega jezuita. Podobno tajništvo je tudi na Dunaju.

Do danes nadaljuje o. Leppich s svo-

jim! misijoni po cestah vse dni. Po govoru razdeli vestnik tistim, ki ponudijo dejavno sodelovanje. Ti morajo odgovariti na množico podrobnih vprašanj, če se hočejo npr. udeležiti „noviciata po pošti“ itd. Tako neprestano raste število delavnih sotrudnikov. Tudi knjige in gramofonske plošče o. Leppicha pomagajo, da se doseže veliko ljudi.

Zanimiva opomba: „Akcija očeta Leppicha“ ima v pogledu laičnega apostolata mnogo podobnosti s „Cell Movement“ na Angleškem, s „Skupinami krščanskega življenja“ v Franciji in s „Predstražami“ v Španiji. Vsa ta gibanja se več ali manj navdihujejo pri J. O. C. in imajo nekaj skupnega z Marijino legijo; npr. duhovnost in molitev sta tesno zvezana z dobro določeno apostolsko dejavnostjo, ki se ne razvija posamično, temveč po delovanju majhnih skupin.

Poizkus očeta Leppicha ne more biti bolj prepričevalen naj gre za cestni misijon ali za oblikovanje svetnih apostolov. Posebno to zadnje obljublja mnogo.

Hitrost, s katero se je gibanje razvilo, je nenavadna. Do danes je še vse navezано na osebo očeta Leppicha, kar je po drugi strani razumljivo. Toda gibanje si prizadeva zlasti z duhovnimi vajami, da pripravi vsakega svojega člana do potrebne zrelosti, da bo mogel začeti z delom, kjerkoli bi bilo potrebno.

Priredij Štefan Tonkli

Današnja nervozna naglica, hlastanje pri delu in pri užitku, ne pospešuje molitvenega duha. Pa tudi človeškega napredka ne pospešuje. Škoda, ker ponavadi tako pozno spoznamo, da nista hitra užaljenost in prevelika občutljivost pravzaprav nič drugega kakor le napuh.

Prišla je velika noč. Še danes ne morem razložiti njegove vztrajne čudežne ljubezni, ki me je privedla do tega, da sem s solzami v očeh, osramočena in zbegana pokleknila k spovednici

KAKO SE MOTIJO

Vsi, ki trdijo, da si vera in znanost, zlasti vera in prirodoslovje nasprotujeta, kaže raziskovanje naravoslovca dr. Dennerta, ki se je potrudil, da je presodil 300 znamenitljših naravoslovcev iz starejše dobe noter no najnovejših dni in proučil njih vrnost. Za 38 učenjakov te vrste ni mogel ničesar ugotoviti. 242 je bilo takih, ki so spoštovali in častili Boga in le 20 jih je bilo brezbržnih v verskih stvareh ali pa brezvernih. Potemtakem sta le 2% vseh večjih naravoslovcev krščanstvu in verstvu nasprotna, 6% je versko brezbržnih, 92% pa je takih, ki priznavajo Boga, med njim 40 od sto strogo vernih.

LE ENA IZJEMA

Med člane francoske akademije znanosti je bilo pred leti oddano vprašanje, če je znanost v protivnem razmerju do vere. 70 učenih članov akademije (vseh je bilo 71)

OSKRUNJENA VERA

Bila sem hči verne družine. Zato sem se vzgajala in hodila v šolo v katoliškem zavodu. Navidežno sem bila vzorna gojenka. Verske dolžnosti sem točno in vestno spolnjevala. Kljub temu se je že nekaj časa v moji notranjosti vršila nevarna sprememba. Neke vrste ponos me je priganjal, da sem delala dobro. Nisem pa polagala dovolj važnosti, da bi se moje srce odprlo predvsem krčanski ljubezni. Četudi se mi je zdelo tedaj še vse življenje preprosto, sem vendar čutila v sebi neko nerazpoloženje, ki si ga nisem znala razložiti.

Ko sem spolnila 16 let, sem zapustila katoliški zavod. Tedaj se je v meni zbudilo silno hrepenenje, da bi mogla in smela okušati vse naslade, ki jih ponuja življenje na zemlji. Zato sem začela kmalu zapnemarjati in opuščati verske dolžnosti. Nravni zakon s svojim: „Ne smeš,“ ki sem ga do tedaj imela za podlago vsega verskega življenja, se mi je zdela neznosna omejitev. Izmikala sem se ji, kakor bi bila brez pameti. Le k sveti maši sem ob nedeljah nekaj časa še hodila. Moji starši niso ničesar slutili, kaj se v meni dogaja, ker tudi sami niso redno spolnjevali verskih dolžnosti.

Začela sem hoditi v srednjo šolo in se z veliko vnamo poglobljala v klasična dela. Navduševala sem se za humanizem in renesanso. Odkrito priznam, da sem začela brati vse, kar mi je prišlo v roke. Pisatelj Gide je bil moj posebni ljubljeneec, ker me je omamljal z opojnostmi tudi najbolj zmotnega in zgrešenega življenja. Želela sem ga uživati. To sem tudi storila, ne da bi se ozirala na očitke in opomine svoje vesti. Grenki okus greha je v moji notranjosti odprl veliko rano. Moja prijateljica, ki je bila bolj previdna ko jaz, je tedaj spoznala, v kakšne prepade duhovne

bede sem zdrsula. Stala mi je ob strani. Ko sem dvakrat mislila na samomor, me je s svojo besedo in s svojim zgledom rešila.

Ko sem začela poučevati, sem v sebi čutila bridko osamelost. Zato sem nenavadno, strastno cenila prijateljico, ki mi je pa povzročila tudi mnogo notranjega trpljenja. Kljub temu se ji zahvaljujem, da mi je s trpljenjem končno le odprla pot do srčnih globin. Napredek v znanosti in čutni užitki namreč niso zadovoljili mojega srca. O kako žalostni so bili tisti dnevi, ko sem služila grehu! Namesto ponosa me je objemal le gnus pred življenjem. Ko pa sem sama veliko trpela, sem začela pozabljati nase in misliti na druge.

Ko se je ta prijateljica komaj umaknila z moje poti, sem našla mladeniča, ki je velikega pomena za moje življenje. Njegova lepa postava in njegova čistost sta me osvajali. Takoj sem čutila, da se moje srece vedno bolj navezuje nanj. Nastalo je kmalu med nama prijateljstvo. Ker je bil on mlajši od mene, sem igrala vlogo starejše sestre. Imela sva veliko sestankov, razgovorov in dopisovanja. Tako sva nekaj mesecev preživela v pristrčni ljubezni in iskrenem prijateljstvu.

Vendar ta mladenič je bil preveč pošten, da bi me mogel zavesti v najmanjšo prevaro. Odkrito mi je povedal, da mi ne more vračati ljubezni. Zato naj ne navezujem nanj svojega srca. Nemogoče mi je povedati, kaj sem tedaj trpela. Kar verjeti nisem mogla, da je ta njegova izjava resnična. Zato sem hotela na vsak način doseči to, kar je nemogoče. Mladenič je vendar tako dober. Kako naj bi ne imel srcá za mene? Vsa, tudi najmanj poštena sredstva sem rabila, da bi ga naredila odgovornega za dva svoja življenjska zapletljaja, ki sem ju imela enega

je to vprašanje zanikalo; le eden je bil, ki je napravil izjemo. Med temi 70 znanstveniki so možje, ki so vodilne in priznane kapacitete na znanstvenem polju. Ti zatrjujejo, da eksaktne vede (matematika, fizika, kemija) ne morejo podati nobenega resnega dokaza proti veri. Nekateri pa s poudarkom izjavljajo, da pripomore vprav temeljito proučevanje naravoslovja do utrditve verske zavesti in da približuje mislečega človeka svojemu Stvarniku.

„ZA VSE MILIJONE
NE...“

Nekaj desetletij je tega, odkar je v mestu Los Angeles v Ameriki prestopila hčerka bogatega trgovca v katoliško Cerkev, kar je očeta zelo razdražilo. Nekega dne dobi pri zajtrku na krožniku listič z vsebino: „Napravil sem oporoko ter določil tebi 50.000 dolarjev. Ako se odpoveš katoliški veri,

**NAŠ GOSPOD JE OD SMRTI VSTAL,
OD NEGA BRIDKE MARTRE;
NAM SE JE VESELITI,
ON NAM HOČE KTROŠTI BITI.
KYRIE ELEISON.**

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA
VELIKONOČNA PESEM.

za drugim. Hotela sem ga prisiliti, da bi se odločil zame.

Preteklo je potem več mesecev. S potrpežljivostjo bolničarja je zdravil in varoval moje bolno srcé. Sprejemala sem od njega vse: nežno grajo in ljubeznive opomine. Četudi je bil še mlad, je bil popoln kristjan. Nikoli ni klonil pred mojimi napakami. Imel je apostolsko potrpežljivost in dobroto. Potem, ko mi je toliko koristil v duhovnem oziru, je znal zbuditi v meni nežni ženski čut, sam pa se je zavedal vedno svoje moške naloge. Tako me je polagoma spet pripeljal nazaj v duhovni, nadnaravni svet.

Ko je zavračal moje ugovore, je s tem, da je odklanjal ozkosrčno, janzenistično, pretirano strogo vero, dosegel, da je zažarela v meni resnica v vsem sijaju. Moji duši, ki je bila žejna širokogrudnosti in iskrene ljubezni, je stavljal za vzor živega Kristusa in vzvišene odnose v življenju svete Trojice.

Pa se še nisem vdala. Bala sem se temnih verig strogih dolžnosti. On pa je molčal in molil.

Prišla je velika noč. Še danes ne morem razložiti njegove vztrajne čudežne ljubezni, ki me je privdala do tega, da sem se s soizami v očeh osramočena in zbegana vrgla k duhovniškim nogam. Sledila sem nepremagljivi sili. Očistila sem dušo vseh črnih madežev in ponižno sprejela sklepe, ki mi jih je svetoval moj spovednik: spoved, mesečno sveto obhajilo in redno duhovno življenje. Po petnajstih letih zablod je bilo zelo težko doseči vzvišeni cilj. Pozneje sem še včasih padla, vendar sem z božjo pomočjo vselej spet vstala. Milosti spreobrnjenja je sledila potem še množica drugih milosti: previdnostne zveze z dobrimi duhovniki in laiki, vključitev v „vseučiliško“ župnijo, kjer sem se takoj čutila močno in varno.

Navdušenje novospreobrnjencev nas mnogokrat spravljala v smeh. Vendar moram reči, da je bila vsaka ura mojih doživetij v tistih dneh skrivnostno odkritje, ko se je za prozornim zagrinjalom minljivih stvari, razodval Bog sam. Toda to je skrivnost, ki se ne da izraziti.

Moj nepozabni prijatelj pa je postal duhovnik.

bo ostalo pri tem; če se pa tekom enega tedna za to ne odločiš, boš ostala po moji smrti brez doma in tudi brez sredstev. — Oče.“ V istem trenutku je bil že tudi spisan odgovor, ki se je glasil: „Ljubi oče! Moja duša je več vredna kot 50.000 dolarjev; za vse milijone in zaklade sveta bi ne storila, kar zahtevaš.“ Tako! Deklica je pokazala, kaj se pravi Boga in pravo vero nad vse ljubiti. — Pa utegne kdo reči: „Nesrečna deklica brez denarja, brez dediščine, sirota brez vsega!“ Tako, na žalost, sodi svet. Katoliški kristjan, ki ve, da se katoliška vera ne da nadomestiti, ki ve, da je odpad od katoliške vere, odpad od Kristusa, od Boga, sodi pa drugače. Ko je bil sv. Frančišek Asiški od očeta razdedinjen, ker mu ni bilo všeč, da je Frančišek vse razdelil med reveže, je rekel: „Od zdaj bom še z večjo pravico lahko molil: „Oče naš, ki si v nebesih...“

Prisedil Gregor Mali

V nas je nek glas, ki nam prepoveduje slaba dejanja in ukazuje dobra. Ta glas nam priča, da biva Bog.

Da je res v nas ta glas, smo si edini. Vest ga imenujemo. Pravi nam vest, da je bistvena razlika med dobrim in zlom (npr. med molitvijo in ubojem), da moramo delati dobro in se ogibati zla, da je vsako slabo dejanje vredno kazni in dobro plačila. Ta veste se veseli ob dobrem dejanju in nas kara ob slabem.

A ta glas ni samo v nas, ki smo že vzgojeni ob krščanskih načelih, ampak v vsakem človeku: tudi v ljudeh primitivnih narodov, ki ničesar ne vedo o krščanstvu in tudi pri otrokih, ki so pravkar prišli do rabe razuma. Ta glas je torej prirojen, ni šele privzgojen kot npr. lepo vedenje.

Pa še eno posebnost ima ta glas: je absoluten (v vseh okoliščinah enak), je splošen (veljaven za vse ljudi v vseh časih in na vseh krajih), je nespremenljiv (ni ga mogoče ponarediti, čeprav bi ga radi).

Od kod je ta glas v nas? Kdo ga je položil v našo naravo? Mora biti nek zakonodajavec, ki nam je v srce zapisal ta zakon: delaj dobro in ogibaj se slabega. Ta zakonodajavec je nujno Bog.

Kdo bi naj namreč bil, če ne Bog? Nemogoče. Če bi bil namreč jaz ta zakonodajavec, ne bi mogel obvezati drugih k dolžnostim, ne bi torej bila splošna obveznost tega zakona; tudi bi se lahko obvezal od te obveznosti, kadar bi se mi zljubilo, in tako bi obveznost ne bila nujna; spreminjala bi se, kot se spreminjajo ljudska mnenja in torej ne bi bila večna in nezmotna. Zakonodajavec mora biti različen od človeka, višji od njega, ker mu ukazuje; mora obstajati že pred vsemi ljudmi, ker so mu vsi podvrženi. Edini možen zakonodajavec je Bog.

—::—

Tako smo v kratkem pregledali nekatere dokaze za bivanje božje. Oglejmo si še nekaj glavnih zmot, ki zanikajo Boga.

Nemški pesnik Heine je svojemu prijatelju, ki ga je prišel v boleznijo obiskat, tole priznal: „Verjemite mi, po dolgem in tehtnem premišljevanju, po presojanju vsega, kar nam zgodovina o narodih poroča, sem prišel do prepričanja in do gotovosti, da je Bog, ki je sodnik naših dejanj, in da je duša neumrljiva, pa da bodo v večnosti dobri prejeli plačilo, hudobni pa bodo kaznovani. Če bi v Boga ne veroval, bi svoje življenje že davno ugonobil, ko vem, da je mabrezupno. Dobe se pač norci, ki so leta in leta živeli v neveri, pa največ zdravstveno stanje zadnje nimajo poguma, da bi priznali svojo zmot. Jaz pa odkrito povem: Bil sem v bedasti zmoti, ki me je držala v sponah. Zdaj sem na jasnem, in kdor me pozna in kdor me vidi, bo lahko priznal, da ne govorim iz strahu, marveč v času, ko so moči mojega razuma popolnoma sveže in nezlomljene kot malokdaj poprej.“

Ta mož, ki ga pozna vsa Nemčija in ves olivkani svet, je nepričakovano zopet ozdravel in nepričakovano zopet zabredel v prejšnjo ra-

So učenjaki, ki pravijo, da so vsa bitja v veselju Bog. Skupek vseh bitij je Bog. Ne priznavajo, da bi bil Bog različen od sveta in da bi bil oseba, kot je vsakdo od nas ljudi oseba. Govore o Bogu-naravi, Bogu-sili, Velikem-Vsem.

Ta čudna zmota, ki je čisto navadno brezboštvo, si je nadela učeno ime: panteizem. To ime ravno to pove: vse je Bog. Sta dve obliki panteizma: naturalistični, ki je preoblečeni materializem (zmota, ki priznava samo snov, materijo), in pa idealistični, ki mu je oče holandski jud Spinoza in Hegej in ki so ga popularizirali v Franciji Renan, Teine in Wacherot.

V svojih „Jesenskih večerih“ je to zmota sijajno označil Maunoury: „Po tem smešnem sistemu ste vi bog in jaz sem bog. Kozel in bik, ki prežvekuje, sta naša brata v božanstvu. Pa, kaj pravim? Zeljnata glava, repa, čebula so bogovi kot mi. Goba, ki jo zjutraj odtrgate, je bog, ki je ponoči pognal. Kadar lisica ugrabi kokoš, je bog, ki je ugrabil drugega boga. Kadar volk požre jagnje, je bog, ki se požre sam sebe. Bodeča neža in osej, ki jo žre, sta isti bog. Če jaz prerežem drugemu vrat, sem naredil božansko dejanje... Že vidite, kako pametno je vse to in zlasti moralno. Po tem sistemu ni več zločinov. Kraja, umor, umor staršev so je muhe od boga. Ali si lahko kaj bolj nesmiselnega mislite?... Kot da sanjam, se mi zdi, ko gledam ljudi, ki se imajo za modrijane, pa pišejo in učijo podobne budalosti!“

Res, panteizem je prava blaznost, in sicer kriminalna blaznost, ker odpre vrata napakam in uniči krepost, uniči idejo o zakonodajavcu, o zakonu, vesti, dolžnosti, kazni in plačilu.

B. R.

Vse res plemenito se na svojih potih srečuje s Kristusom, čeprav mnogokrat nehote in nevede.

Kristjani pa nikar ničesar ne sovražimo razen greha. Vsako drugo sovraštvo je namreč mrzlo in brezplodno. Samo ljubezen rodi obile sad.

Kadar človek ni pripravljen vzkladiti svoje volje z božjo voljo in po veri živeti, tedaj mu tudi za molitev ni več.

zuzdanost. Umril je ne spokorjen.

DOKAZ V ŽEPU

Bistroumni modroslovac Jakob Balmes je imel navado reči: „Dokaz za bivanje Boga nisim v žepu telovnika.“ Pri tem je pokazal na žepno uro. Mož je hotel reči: Moja žepna ura z vsem drobnim kolesjem, ki se v tako vzornem soglasju vrti in pritiska na kazalo, ki v strogo določenem času obhodi svojo pot, kaže, da jo je naredil moder mojster. Kaj naj rečem o ogromni množini velikanskega kolesja, ki kroži in se vrti v nepreglednem nebesnem prostoru in sicer tako natančno in v tako vzornem redu, da nikdar nobeno kolo drugemu ni na poti, inda nikdar nobeno ne zadene ob drugo! Ali ne bomo sklepali, da je mogel vse to ustvariti, urediti in spraviti v tek le najmodrejši in zelo mogočen Mojster.

Castro in Kuba, masovno krščanstvo, preveč samo zunanjšega dela, komunizem in pomanjkanje duhovnikov — vse to so problemi južnoameriškega katolicizma v naši dobi

LATINSKA AMERIKA V LUČI VESOLINEGA CERKVENEGA ZBORA

Če govorimo, da je II. vatikanski cerkv. zbor, koncil leta 2000, potem moramo reči, da je to koncil latinske Amerike. Ta celina bo imela v letu 2000 600.000.000 prebivavcev, ki bodo, če računamo po sedanjih razmerah skoro vsi krščeni, to se pravi 100.000.000 več kot vsa Zahodna Evropa. Tako se več težišče katolištva premaknilo v latinsko Ameriko.

KUBA IN CASTRO

O Južni Ameriki danes govoriti je težko, ker je njenih 20 republik zelo različnih in se je položaj v njih zlasti v zadnjih letih zelo spremenil. Med najvažnejšimi vzroki teh sprememb v zadnjih časih je gotovo Castro na Kubi. Čeprav je Kubi in Castru naslonitev na komunizem vzela privlačnost, je pa Castro še zmeraj za veliko mladine mit, ki zelo vleče nase, ker se je uspel upreti političnemu in gospodarskemu vplivu Združenih držav. Prav tako je vpeljal veliko važnih reform v državi; pripeljal je mladino drugih južnoameriških držav do zavesti, da ni več nujno, da bi te države bile le sateliti Združenih Držav.

MIT KATOLIŠKE EDINOSTI

Vedno se poudarja, da je Južna Amerika katoliški kontinent. Kako naj to

vzamemo? Da so vsi prebivavci katoliško krščeni? Saj ne moremo reči tega? Koliko je še otrok, ki sploh niso krščeni, ali pa so krščeni v drugi veri. Če bi pa rekli, da to pomeni, da spolnujejo svoje verske dolžnosti, je pa še manj res — saj jih ne spolnjuje niti 5%. Če rečemo, da ima solidno, globoko versko podlago, tudi ni res. Praznoverje bohotno cvete, cerkveni nauki se ne prakticirajo, papeške okrožnice tudi ne. Tako da je pojem katoliške Južne Amerike, le lepa fraza, ki nič ne pomeni.

MIT KRŠČANSTVA

S to krilatico je prav isto, ne drži. Morala bi biti vsa krščanska v vseh pogledih, verskih, moralnih, gospodarskih in socialnih; pa vsega tega ni, še to kar je ostalo izginja. Poleg kristjanov so Judje, spiritisti, framasoni, atelsti in vsaka od teh struj ji daje svoj pečat z vsemi modernimi sredstvi, časopisi, radiem, televizijo, gledališči in državnimi laičnimi šolami. Proti krščanski, laicistični duh je že veliko močnejši kot krščanski.

MASOVNO KATOLIŠTVO

O Franciji so velikokrat rekli, da je misijonska dežela, pa je vendar 94 od sto krščenih. V Latinski Ameriki ni

čisto nič boljše, preje slabše. Katolici- zem v tej masi nikoli ni bil živ, nikoli globoko zasidran ne v srcu, ne v razumu. Razne procesije, devetdnevnice, svetinjice, podobice, pobožnosti na čast različnim Materam božjim in svetnikom zavzemajo med maso več prostora kot pa vera v Boga in božjega Sina, ki je umrl in vstal v naše odrešenje.

Maso ljudstva na splošno sestavljajo potomci kolonov in doseljenci prejšnjega stoletja. Ti so pa po večini bili zelo malo versko podkovani na eni strani, po drugi strani jih pa iz domovine ni spremljalo zadosti duhovnikov. Če pridenemo še laično šolo pa imamo to, kar dejansko je — versko umiranje.

Leta 1946 so našli v Argentini 2.400.000 tujcev. Med temi skoro 2 milijona Špancev in Italijanov. Če bi ti ostali doma, bi jih tam oskrbovalo okrog 3.000 duhovnikov — z njimi jih pa ni prišlo niti 300. Od leta 1943-1953 je prišlo sem 222.000 Italijanov — med njimi le 11 duhovnikov, to se pravi 1 na 20. 000. Zato je čisto nemogoče, da bi versko trdni in globoki ostali.

PREVEČ SAMO ZUNANJEGA DELA

Delo v pisarni, v organizacijah, delo za šole porabi vse duhovnikove moči; veliko število maš pa ne dopušča časa za spovedovanje. Redovniki, kolikor jih je, tudi niso več to, kar bi morali biti, ker so skoro izključno zaposleni po šolah. Prav zaradi tega samo zunanjega dela pa ni novih poklicev. Po Evropi se katoličani morejo versko obnavljati in poglobljati po raznih samostanih, tukaj vsega tega ni. Prav tako zelo manjka raznih centrov za študije, za razglabljanje raznih važnih problemov sedanje dobe, gospodar-

skih, socioloških itd. Manjka prav tako globokih bogoslovnih profesorjev; več revije prinašajo samo prevode evropskih bogoslovnih profesorjev, ki pa argentinskih problemov ne poznajo.

KOMUNIZEM

Nevarnost komunizma v Lat. Ameriki je resna stvar. Ne tako kot v Franciji in Italiji, kjer ima komunizem toliko in toliko organiziranih članov in volivcev, vendar ima tukaj veliko večje razvojne možnosti. Zakaj?

Predvsem zaradi tako velike moči marksizma, ki že skoro prevladuje med izobraženci in na univerzah. V Evropi je drugače, ker so ti krogi že skoro 50 let nazaj obračajo spet k Bogu. Tukaj tega ni, ampak obratno omalovaževanje in podcenjevanje Cerkve in duhovništva. Na mnogih fakultetah je večina profesorjev marksistov ali pa vsaj simpatizerjev in to je večja nevarnost kot tisoči delavstva, kmetov in analfabetov.

Velika beda je drug vzrok komunizma. Pravijo, da ima Lat. Amerika 90 milijonov proletarcev. Življenje teh je pod najnižjim življenjskim standardom; večina ne zasluži niti 100 dolarjev letno. Vsa ta revna masa pa se je začela zlasti po zadnji vojni prebujati, hočejo človeku spodobnega življenja, hitre spremembe, revolucije. Vse to jim pa komunizem z vso silo obeta.

Tretji vzrok je velika nevednost in v tej vedno žanje komunizem; zato se je tako opomogel v Rusiji in na Kitajskem.

Četrty vzrok je ogromna propaganda komunističnega bloka od zunaj, ki je neprestano na delu zlasti potom velikega števila konzularnih nameščencev; odpora pa je malo in še tisti zelo ne- uspešen.

PROTESTANTIZEM

Tudi ta je ena od nevarnosti za katolicizem Južne Amerike. Je zelo delaven in zelo gromko podprt od zunaj. Pomaga mu pa nevednost, ko dostikrat nič ne ločijo med katoliško in protestantsko Cerkvijo — zato seje tako zmedo, indiferentnost in mlačnost. Posebno sekta spiritistov je v tem zelo nevarna.

POMANJKANJE DUHOVNIKOV

Kolikor jih je, so po večini dobri in izobraženi. V notranjosti države je njih delo naravnost heroično, požrtvovalnost zgledna, vendar jih je le pre malo. V Evropi pride na enega duhovnika na Nizozemskem 493 vernikov, v Belgiji 550, v Franciji 749, v Italiji 749, v Španiji 925, v Avstriji 932, v Nemčiji 1075. na Portugalskem. 1550. V Latinski Ameriki pa takole: Kuba 7890, Brazil 5481, Mehiko 4413, Argentina

3879, Perú 5386, Paraguay 5178, Bolivija 4495, Venezuela 4476, Kolumbija 3566, Čile 2541, Uruguay 3451. Vendar je veliko od teh takih, ki samo poučujejo po šolah, tako da pride praktično na enega dušnega pastirja okrog 10 tisoč vernikov; po deželi je pa zaradi ogromnih razdalj še veliko slabše.

Prihodnost ne kaže na boljše, ampak še ra slabše. Prebivavstvo strahovito narašča, duhovski poklici pa preje padajo kot naraščajo. Usodno za to je 50% analfabetov, ker iz teh poklicev ne more biti. Morda bodo katoliške šole ustvarile po družinah bolj ugodna tla za poklice.

Splošen položaj ni rožnat, ker manjka ne samo duhovnikov, ampak tudi laičnih delavcev, pri katerih bi pa moral gledati, da jih vzgoje čimbolj versko globoko, z največjim, čutom požrtvovalnosti in ne toliko z gledanjem na čim večje število.

J. KN.

*Zrve, ki jih brema poslanstva zahteva, ne bodo zaman, kajti med
sivimi zidovi velemesta, v mrzli tujini, bodo slo- 4
venske matere vzdrževale toploto doma
in ohranjale košček lepe
Slovenije*

POS LANSTVO SLOVENSKE MATERE

Današnja žena se v mnogih primerih žal ne zaveda velikega poslanstva, nalog, ki jih poslanstvo zahteva, ne čuti odgovornosti. Posledice so strašne: vedno več je nesrečnih zakonov, ločitev, podivjanih otrok. Da bi vrnili srečo družinam, zmanjšali število nesrečnih zakonov, ustanavljajo po vsem svetu študijske krožke, govorijo po radiu, televiziji. V Argentini imajo po župnijah „Konference Kane“, „Sestanke Nazareta“. Zelo lepo poslanstvo vrši po mnogih župnijah „Liga de las madres“. Organizacija ima dober družinski mesečnik, članice vzdržujejo po nekaterih okrajih vzgajališča, ko pazijo na otroke žena, ki morajo na delo, organizirane imajo brezplačne zdravniške ordinacije, v mnogih trgovinah imajo 10, 20% popust.

1950 so ustanovili v Buenos Airesu šolo „Instituto de Educación Familiar“ Zavod za družinsko vzgojo. Materina hiša je v Parizu, v Južni Ameriki je že več takih šol. Prvi dve leti učenke štu-

dirajo, tretje leto imajo prakso. Morda vas bodo zanimali predmeti:

Zgodovina, zemljepis, umetnostna zgodovina, verouk, moralka, poseben predmet je družinsko računovodstvo, sociologija, psihologija. Nadalje še pouk za prvo pomoč, kuhanje, šivanje, krojenje in krpanje.

Učenke s profesoriciami obiskujejo bolnice, tovarne, sirotišča, da se jim odpira tudi socialno, ženi tako lastno delavno polje.

Po končanem triletnem študiju so učenke usposobljene, da posredujejo „družinski pouk“ v predmestjih in na deželi.

Mnogi se trudijo za srečo naših slovenskih družin. Imamo slovenske šolske tečaje, mladinske organizacije, liste, te in one reči. A te reči bodo le tedaj obrodile svoj sad, če bo tudi slovenska mati svoje storila. Že otrok, že deklica se mora v tem vaditi in tudi od žene, matere (to zahteva veliko volje in truda).

SAMOVZGOJA

Samovzgoja je dolžnost, ki jo poslanstvo terja od žene in matere.

Samovzgoja... Študiramo, kako bi morale vzgajati svoje otroke ali kaj, ko bi največkrat morale začeti pri sebi. Dogodi se večkrat, da so žene skrbne za dom, v breme vsej družini. Naj pove praktični primer:

Gospa Lucija je znana v svoji okolici. Zlato srce, v pomoč vsem, kakor usmiljeni Samaritan. Če si bo kdo zlozil nogo, bo šla po rešilni avto, spravila bo bolnika v bolnico, poskrbela za vso družino in tudi gmotno pomagala, če je potrebno. — Ali kaj, ko si vsak dan ne zlomijo nog; več je običajnih dni, ko je gospa Lucija neznosna; drugače povedano, ima ponesrečen značaj. Podobna je sadežu, ki ima okoli sebe trnje. Če ga hočeš uživati, se zbodeš v prste, zato se mu rajš odpoveš. Lucija je v sporu z večino sorodnikov in znancev. Njen mož, odlična oseba, je več zdoma kot bi bilo potrebno in otroci so mnogo bolj zadovoljni v družbi sosede kot z mamo.

Njen značaj je kakor dinamit, že najmanjšo neprevidnost povzroči eksplozijo. Zaradi malenkosti pa je že ogenj v strehi. Stalno morajo paziti na besede, na gibe, tako, da se ji sosedje raje izogibajo — tudi če jih ima za nehvaležneže. Lucija to dobro ve. Ona, ki je tolikim pomagala, žanje le nehvaležnost. Vsi priznajo njene usluge, ali vedo da so jih morali drago plačati. Uboga Lucija, da bi spoznala, da je ona sama vzrok nehvaležnosti.

Z neznosnim značajem pokvari vse, kar ima lepega na sebi, celo izraz svojega obraza. Ko bi izbruhla slabe volje kar vsaj nekaj koristi, da bi dosegla kar želi! Nasprotno: učinek je isti, kot če bi udarjala po oslu. Otroci dobro ve-

do, da mama še v sanjah ne bo izpolnila groženj, ki jih obljublja.

Pred Lucijo, ki želi izboljšati svoj značaj se vrstijo prepovedi:

Ne situari!

Ne užali se brez vzroka!

Ne imej vedno prav!

Ne vzroji kadar razpravljaš!

Ne prepusti se jezi!

Ne povej vsega, kar misliš!

Ne kuhaj v sebi nezadovoljstva!

Ne glej samo slabih strani!

Ne pogrevaj prepиров!

Prva stopnja: Dopoveduje naj si, da nihče ni popoln, tudi ona ne. Nepopolnost je nekaj samo ob sebi umevnega. Lažje bo prenesla, če bo mož prišel pozno domov, če bo Janezek prišel v sobo, ne da bi si obrisal čevlje, in če bo dobra prijateljica sklepotala zaupano ji skrivnost. Kadar se bo dobro živela v misel, da so vse reči na tem svetu nepopolne, jo bo vsako dobro dejanje presenetilo.

Druga stopnja: Proti izbruhu jeze — zid molka. Kadar bo zmožna vzeti na znanje, da je komu mraz, čeprav je njej vroče, da je komu všeč mesna hrana, čeprav je ona navdušena za rastlinsko, bo že stopnjo bliže k lepemu značaju. Deloval bo razum. Važno mesto pa imajo tudi živci. Petrček si je že stotič obrisal nos v rokav. Ni bilo časa za razmišljanje — mimo grede je padla klofuta. Ne bi bila potrebna — ali živci! Kadar začne vreti v Luciji, naj zapre usta in če misli, da ne bo vzdržala, naj se umakne, namaže naj parket, očisti madeže, zabije žebelj in energija bo dobro uporabljena.

Tretja stopnja: Lucija je že bolj popečljiva. Bliža se višji stopnji pri gradnji lepega značaja. Lucija in vsaka žena prinese v zakon bogoto doto in to je njen nasmeh, njen optimizem,, ki

razreši težke probleme. Krasen zgled nam je dala sveta žena Ana Marija Faigi iz Siene v Italiji. Zelo trdo življenje je imelo. številna družina je živela v pomanjkanju, mož je bil grobian, zelo nagle jeze. Saj je некоč za otrokom kar skozi okno pogrnal stol. In ta mož je kot 92-letni starček (v starosti se je izpremenil) ob postopku za kanonizacijo izjavil: „Znala me je razumeti, vedno je bila ljubezniva, nasmeje je bil na obrazu moje dobre žene — to je bil čudež vseh dni.“

Samovzgoja bi bila ena glavnih nalog, ki jih poslanstvo zahteva od vsake žene in matere. Brez samovzgoje tudi poslanstva ni. V zadnjem času dobite na tem področju zelo zanimive vprašalne pole — test jih imenujejo.

Recimo: praviš, da nisi egoistična? Odgovori na ta vprašanja — da nisi kriva nesoglasja v družini — odgovori. Žena more po odgovorih matematično spoznati resnično stanje. Bilo bi predolgo še več o tem razpravljati.

IZOBRAŽEVANJE

Druga dolžnost bi bila: izobraževanje. Nevaren je beg pred duševnim napotom. Za ženo je razkošje misel, da bi se zanimala za dnevne dogodke, tekoče človeške probleme, vzgojna vprašanja, knjige. Mislimo, da je šolska doba že za nami, profesor nas ne bo več spraševal. Vendar dom terja svoje, je v nevarnosti, da obuboža, ovene. Kultura ni stvar odveč, ni predmet nekaterih. Žena, ki se izobrazuje ima svoje gledanje, svoje prepričanje, bolj je pripravljena na težave pri vzgoji otrok, kultura jo plemeniti. Ni nevarnosti, da bi bili pogovori pri mizi vedno enaka rutina; ob zaključku dneva ne bo mož poslušal samo brezpomembne informacije, slabosti, tožbe. Žena, ki se v tem

ne zapusti, ima v sebi nekaj oživilja-jočega, svetlega.

Revije, časopisi prinesejo tudi za ženo zanimive članke. Tehnika, kemija sta napredovali in mnogokrat se more okoristiti s praktičnimi nasveti za kuhinjo, dom in vrt.

Samovzgoja in kulturna rast bi bila podlaga, da žena, mati lahko vrši svoje poslanstvo.

PÖVEZAVA Z MOŽEVIM DELOM

Rekli smo, da je ob ženi mož; torej je žena zelo povezana z njegovim delom in po možu posredno vrši svoje poslanstvo. Mar ne govori po možu mnogokrat ženin napuh, ženina pohlepnost ali pa ponižnost, prizanesljivost, umerjenost, zadovoljstvo z malim? Žena veliko pripomore k moževim uspehom. V družinski reviji sta bili posrečeni sliki: žena kleči na veliki deski, pod katero je že ves stisnjen mož, ona po še bolj pritiska. Na drugi sliki drži žena v rokah velik pladenj, na katerem se zadovoljno smeje mož. Sledil je članek: Žena ali si možu v breme, ali ga dvigaš? Pisatelj čestita ženi, ki zna razumeti moža, mu pomaga, da odide pravočasno na delo, ga ne zmoti z naročili, pritožbami, z neorganizacijo in ko se vrne domov, mu nudi skrbno pripravljeno hrano in mu privoščiti tudi nekaj počitka. V družbi išče prilike, da mož razvije temo v kateri je razgledan, da uveljavi svoje znanje.

Slovenska žena prispeva veliko k napredku naše slov. skupnosti. Zvečer, ko bi mož lahko pomagal pri otrocih, mora na sestanke, seje. Verjetno je doma materi težje, ko kroti navihance, pomaga pri domačih nalogah, spravlja spat najmlajše. Žal je zelo malo žena, ki bi odobravale možovo brezplačno udejstvovanje, zato je pa tudi malo.

vse premalo mož, ki bi delali kaj za skupnost. Ali niso že dolga leta po odborih vedno isti možje? Zakaj morajo biti vedno zdoma le nekateri, da družina trpi? Žena, vzpodbujaj moža, naj svoje zamisli tudi uresniči, naj raje pomaga, kot da stoji ob strani in je kritizira. Če je uspel v svojem podjetju, zakaj ne bi z nasveti pomagal še skupnosti. Tudi mizarje, zidarje, električarje potrebuje slov. skupnost. Žena ne bodi zadovoljna z možem v copatih pa tudi ne z možem, ki vidi samo sebe in mu drugih ni mar.

POVEZAVA Z OTROCI

Materi pa se odpira prelepo poslanstvo med otroci.

Lepo, a težko poslanstvo, za slovensko mater v izseljenstvu še težje. Spoznavati mora okolje, nove razmere v katerih rastejo otroci, vživljati se mora v njihovo mišljenje, čustvovanje, okus, ki je njej še tuj. Če ne bo dobrohotnost, razumevanje spremljalo njene vzgoje, tudi slovanske vzgo-

je, so njeni otroci za Slovence izgubljeni. Komaj čakajo, da so sami, da se po argentinsko igrajo, po argentinsko pomenijo. Ljubezni, navdušenja za vse kar je slovenskega ne moremo vsiliti. Spomnimo se na film „Familia Trapp en América“. Dovršeno so peli ali Amerikancev niso mogli prisiliti, da bi jim bilo njihovo petje všeč. Na neki gostiji, kjer je bilo precej domačinov so poleg kupljene torte ponudili tudi orehovo potico. Domačini so pustili potico zmrvarjeno na krožnikih — jim pač ni bila všeč. Naši otroci, ki so v družbi argentinskih otrok imajo že tudi drugačen okus kakor mi. Ali ni poslanstvo slovenske matere: vzgojiti otroke, da bodo radi sinovi, hčere slovenskih staršev, res težko?

Razmišljajmo kako bi to težko vprašanje reševali.

1. Mati, domu daj prijeten slovenski izraz! Zato ni potrebna razkošna palača, v skromnem stanovanju najdemo večkrat več harmonije. Otrok naj vidi svetlikajoča se tla, mizo pogrnjeno z vezanim prtom narodnih motivov,

Slovenska mati naj tudi v tujini goji ljubezen do vsega, kar je slovenskega

na stenah fotografije naših lepih slov. krajev, slovenski koledar, slovenski časopis, revije naj bodo na vidnem mestu; v lončkih ali na vrtu pa rožmarin, nagelj, roženkravt. Čim starejši bo otrok, bolj bo opazil razliko: naša mama pa lepše vse uredi, ne postaja pred vrati, vedno dela, zato je pri nas lepše.

2. Izraz našega slovenskega mišljenja in čustvovanja moremo posredovati tudi z našimi slovenskimi običaji. Zamislimo se v slovensko praznovanje sv. večera: kajenja, rožni venec ob jalslicah, petje božičnih pesmi in potem dobra večerja in nazadnje polnočnica. Otroci so že ob pripravi srečni in daril ob božičnem drevescu ne pogrešajo.

Velikonočni žegen z vsemi pripravami, barvanjem pirhov otroke osreči. Največjo težo, da je ob teh dneh res lepo, nosi pač mati. Izplača se; z lepimi običaji neprisiljeno oživljam o v otroku ljubezen in simpatijo za vse kar je slovenskega.

3. Uspešno sredstvo, da bo otrok tudi slovensko čutil, pa je naša pesem. Po slovenskih domovih so mnogo peli, svetne in cerkvene pesmi. Čutila se je neka svežost družinskega ozračja. Ali smo danes že izgubili tajnost, kako to svežost ohraniti? Pojemo vedno manj, radio navijamo vedno več. V slovenski pesmi imamo velik zaklad, ki ga bomo lahko po neumnosti zapravili. Ali ste opazili, da v cerkvi pojemo le nekaj pesmi, večkrat ne poznamo besedila druge kitice in pesmi bodo šle v pozabo; naši otroci jih ne bodo več znali. Mati naj navdušuje, da bodo ob družinskih praznikih ob godovanju, krstu, deklacijah, fantovščinah, prorokah, veliko prepevali. Sicer bodo postala naša zbiranja dolgočasna, kakor so tukajš-

nih domačinov. Radio-combinado, prisljano vedenje, razkazovanje daril, oblek, ples, dolgočasje in čakanje kdaj bo bolj zanimivo, živahno. Če ima otrok posluh, mati, kupi mu vsaj ustno harmoniko, navduši ga, naj hrani denar za kitaro, harmoniko. Ob instrumentih mu bo slovenska pesem še lepše zvenela.

4. Velika pomoč materi, ki se trudi, da bi otrok še čutil slovensko, je slovenska šola in naše organizacije. V slov. šoli dobi otrok nove prijatelje, na mladinskih prireditvah opazi, da je še veliko otrok, ki govorijo, pojejo p o slovensko. Žal vsi slovenski otroci ne obiskujejo slov. šolskih tečajev. Nekatere matere nočejo razumeti velikega pomena slov. šole, zopet druge bi pa otroke rade poslale pa ne morejo. Niso redki odgovori, ko učiteljica vpraša brata, zakaj sestrice ni in ji odgovori, da nima čevljev, nima copat, kot je zadnje soboto rekel neki fantek. V številni družini je očetu in mami težko pošiljati več otrok tedensko v slovensko šolo; vožnja je draga in primer no obleči jih ni lahko.

Delo matere je, da zasleduje učenje otroka v slov. šoli, sicer bo malo uspeha. Ponavlja naj z otroci katekizem, jih uči moliti.

Doraščujoče otroke slovensko vzgajajo mladinske organizacije. Srečna je lahko mati, če se otroci zanje odločijo, v njih delujejo. Organizacije zahtevajo od mladine prvih žrtev, naporov. Kakor so prestani naperi prijetni, tako bo otroku po žrtvi, ki jo doprinese zaradi slovenske organizacije rastla ljubezen in tudi navdušenje za vse kar je slovenskega. S tem ni kronano tvoje prizadevanje, slovenska mati?

Marijana Marn

Vinicij je takoj po prihodu v gledališče izginil skozi majhna vrata v prostore, kjer so čakali kristjani. Ko so se mu oči navadile teme, je zagledal nekako veliko, nizko in temno dvorano, kamor je luč prihajala samo skozi zamrežene odprtine. Tam je videl gruče čudnih bitij, podobnih volkovom in medvedom. Bili so kristjani, zašiti v živalske kože. Eni so stali, drugi kleče molili. Matere, podobne volkuljam, so na rokah nosile otroke. Iz teh preoblek pa so žareli radostni obrazi in svetle oči, polne nadzemske blaženosti in hrepenenja po mučeništvu.

Vinicij jih je spraševal po Ligiji, toda nihče mu ni odgovoril.

282.

Hodil je med njimi, se spotikal ob tiste, ki so bili omedleli od vročine in slabosti, zakaj zrak v tem prostoru je bil zadušen, da je slabost začela obhajati še njega. Začel je na glas klicati Ligijo in Ursusa, dokler se mu ni oglašil moški v medvedji koži ter mu dejal:

„Gospod, v ječi sta ostala. Mene so odvedli zadnjega, pa sem videl.“

Bil je kamnar, v čigar hiši je Peter krstil Vinicija. Vprašal je Vinicija šepetaje, če bo Peter v gledališču, češ, da jim bo laže umreti, ako bodo vedeli, da je apostol z njimi.

„Med Petronijevimi ljudmi je, preoblečen v sužnja. Glej name, ko boste šli v areno, pa ti bom z glavo pokazal,“ mu je povedal Vinicij.

283.

Vinicij se je nato vrnil k Petroniju in mu povedal, kaj je zvedel. Nista mogla dosti govoriti, ker je bilo okoli

Quo vadis?

njiu polno dvorjanov, zato sta začela gledati amfiteater.

Pogled najj je bil čudovit. Nižji sedeži, polni senatorskih tog, so bili beli kakor sneg. Na pozlačenem balkonu je sedel Neron z ovratnico iz demantov in z zlatim vencem na glavi, poleg njega pa lepa in žalostna cesarica. Okoli njiju so se vrstili vojaški poveljniki, vestalke, dostojanstveniki, plemiči. Nad cesarjevim odrom pa je valovilo črno morje človeških glav, nad morjem pa so viseli venci iz vrtnic, lilij, bršljanov in trte.

Ljudstva je bilo bolj in bolj glasno in je nepotrpežljivo zahtevalo, naj se igre začne. Ko je mestni prefekt dal znamenje z robcem, je iz tisoč in tisoč grl v gledališču zadonel odobravojoči glas:

„Aaaa!“

284.

Igre so se začele z nastopom „andabatov“, borilcev, ki so imeli na glavi čelade brez odprtin za oči. Posebni priganjači, „mastigofori“ so borilce z dolgimi vilami rivili drugega proti drugemu, ljudstvo pa jih je skušalo zmešati in zavesti s tem, da jim je kričalo, kam naj se obrnejo, da bodo do-

bili nasprotnika. Če sta se borilca dobila, sta si podala levice, da bi se ne mogla več izgubiti, potem pa sta se začela boriti na življenje in smrt. Ko je kateri padel in ga je dobil nasprotnik podse, je vzdignil prste v znamenje, da prosi, naj se ga gledavci usmilijo, zakaj od njihove milosti je bilo odvisno, ali bo ostal živ ali ne. A ker je bilo šele v začetku, so ljudje bili še krvoločni ter so vsi obračali palce navzdol — znamenje, da hočejo borilčevo smrt. In nasprotnik ga je zaklal.

285.

Število borivcev se je bolj in bolj krčilo in nazadnje sta ostala v areni samo še dva. Z vilami so ju porinili skupaj. Ko sta s ščiti trčila drug ob drugega, sta oba treščila na pesek in se tam zaklala.

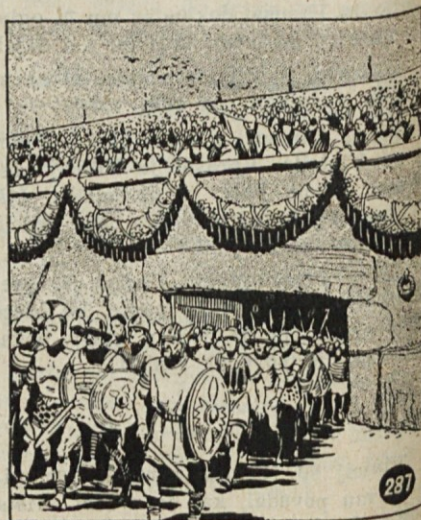
Ko so njuni trupli odvedli, so prihiteli dečki, s cveticami okrašeni, ki so sledove krvi zagreblji s svežim peskom, ter jih posuli z žefranom.

Zatem so se presunljivo oglasile trobente, znamenje, da se bo zdaj začel pravi borilski nastop, ki ga je ljudstvo drhte pričakovalo in na njegov izid ter na posamezne gladiatorje stavilo lepe denarje. Tisoči oči so se obrnili k velikim vratom, proti katerim je molčal žel človek, oblečen v Harona, čolnarja, ki vozi duše na oni svet. Ta je trikrat v mrtvaški tišini potrkal na vrata s kijem, kakor da kliče v smrt tiste, ki so za njimi skriti.

287.

Vrata so se počasi odprla in iz njihovega temnega žrela so začeli v areno prihajati borivci. Šli so v oddelkih, vsaka narodnost zase, vsi pa do zob oboroženi. Nazadnje so prišli „mrežarji“, ki so v eni roki nosili mrežo, v drugi pa vile s tremi zobovi.

Ko so se prikazali borivci, se je v

gledališču dvignilo viharno ploskanje in pozdravljanje.

288.

Borivci so šli okoli vse arene z enakomernim, resnim korakom. Pred cesarjevo ložo so se ustavili. Presunljiv glas roga je ustavil ploskanje, tedaj pa so gladiatorji mirno in ponosno stegnili roke k cesarju ter z zateglim glasom zapeli:

„Ave, Caesar, imperator, morituri te salutant!“

„Zdrav, cesar in vladar, tisti, ki jim je usojena smrt, te pozdravljajo.“

289.

Borivci so se potem razvrstili ob robu arene. Preden so se spoprijeli, je bilo nekaterim najslovitejšim izmed njih dovoljeno, da se bore posamič. In tako sta nastopila ogromen Galec, zaradi svoje moči in okrutnosti imenovan

Mesar, ki je na glavi nosil ogromno čelado, na telesu pa bleščeč oklep, da je bil podoben svetlemu hrošču, in pa sloviti mrežar Kalendijon, čisto nag, samo s kratkim predpasnikom čez boke. Galec je z naperjenim mečem zalezoval nasprotnika, ki je stal na mestu, vihtel svojo mrežo ter vzdigoval trizobate vile.

290.

Galec in mrežar sta tako oprezovala drug okoli drugega, da se je zdelo, ko da se razkazujeta zaradi igre. Nekajkrat sta se spopadla, pa spet planila narazen. Galec se je vselej izmaknil iz mreže, mrežar pa ušel njegovemu meču. Potem je Mesar napadel zares ter ranil mrežarja na roki, da se je ves krvav opotekel. Ko pa je Galec planil, da bi mu zadal poslednji sunek, ga je mrežar, ki se je samo potuhnil, s trizobom zabodel v koleno, ga vrgel po tleh in ga v trenutku ujel v mrežo. Galec se je nekaj časa otepal a vstati ni mogel.

291.

Mrežar ga je s trizobom pritisnil na tla, se oprl na ročaj, se zravnal in se obrnil proti cesarju, kakšno znamenje bo dal. Neron borivca ni maral, ker je bij pri zadnjih igrah izgubil ob stavah zaradi njega dosti denarja. Zato je iztegnil roko in obrnil palec navzdol v znamenje, naj mrežar Galca zakolje. Ta je potegnil kratko bodalo ter ga nasprotniku do ročaja porinil v grlo. Bil je končan.

292.

Za tema so nastopile druge dvojice, nato pa se je začel boj med skupi-

namí. Gladiatorji so se borili zagrizeno kakor zveri. Prsi so udarjale ob prsi, telesa so se zapletala v smrtnem boju, meči so se zabadali v ude, kri je lila iz ust. Množica je besnela ob pogledu na kri ter navduševala borce. Nekatere novince je prevzel strah, da so skušali pobegniti iz arene, toda mastigofori so jih z biči gonili nazaj v boj.

293.

Na pesku so se začele kazati temne lise. Vedno več trupel je ležalo po tleh. Nekaj ranjencev je pokleknilo v sredo bojišča ter iztezavalo proti besneči množici roke, da bi se jih usmili-la... Zmagovavci so dobili v nagrado oljčne vejice.

294.

Cesar je nato zapovedal oddih. Med oddihom so zažigali dlšave, delili ljudem jedi, slaščice in sadje. Ljustvo se je Neronu prilizovalo z vzklíkanjem, da bi dobila še več. In res so potem začeli sužnji nositi koše daril ter jih metati med gledavce, ki so se začeli prerivati in pretepati in pobijati, zakaj med darili so bile številke, s katerimi je človek lahko zadel hišo z vrtom, sužnja ali prekrasno obleko. Nastala je taka zmešnjava, da so morali pretorijanci z orožjem delati red. Dvorjani pa so se silno zabavali nad vsem tem.

295.

Tisti, ki so bili blizu cesarja so se norčevali iz Hilona, ki je zdaj bil na dvoru zelo v čisljih. Gledali so ga, kako si je prizadeval, da bi klanje in kri

gledal mirno in brez razburjenja. Toda bil je prestrahopeten, da bi bil kaj takega mogel. Obraz mu je pobledeval, na čelo mu je stopil mrtvaški pot, zobje so mu šklepetali in tresel se je kakor šiba na vodi. Dvorjani so ga dražili in zmerjali, cesar pa jih je še vzpodbujal k temu, Hilon je odgovarjal zanjedljivo, kolikor je mogel.

296.

Čez čas se mu je mirno približal Petronij, se s slonovinasto palico dotaknil Grkove rame, rekoč:

„Vse v redu, modrijan, toda v nečem si se zmotil: bogovi so te ustvarili za tatiča, ti si pa hotel biti zli duh. Zato ne boš obstal!“

Hilon ga je pogledal s svojimi zardelimi očmi, a mu ni vedel kaj odgovoriti. S trudom je dejal samo:

„Bom!“

Po oddihu je v gledališče vse utihnilo: zdaj so imeli priti na vrsto kristjani — prizor, ki ga Rim še ni videl. Kristjani, zastrupljevalci vodnjakov, ljudožrci, sovražniki domovine...

Ko so se odprla vrata, se je arena brž napolnila s čudnimi bitji, oblečenimi v živalske kože. Vsa ta bitja so hitela na sredo peska, ondi pokleknila in dvignila roke. Gladavci so besneli, ker so mislili, da kristjani že pred začetkom boja prosijo usmiljenja. Toda čakalo jih je novo presenečenje. Iz kosmate množice je vstala čudna, neznaná pesem:

„Kristus zmaga je,
Kristus vlada...!“

Ljudi je zajelo začudenje, ko je resni, mogočni spev donel prav do vrh

gledališča. Vse je molčalo in strmelo.

Tedaj pa so odprli mreže in v areno so planile tolpe divjih psov, ki jim nekaj dni niso dali nič jesti, da bi rajši šli nad kristjane. Ti so kiečali kakor okameneli in peli. Psi so bili presenečeni zaradi njihove negibnosti in niso hoteli takoj skočiti nanje. Vzpenjali so se na ograjo, tekali okoli arene ter divje lajali.

Ljudstvo v amfiteatru se je razjezilo in začelo divje vpiti. ščuvalo je pse na kristjane, rohnelo in jih nazadnje nagnalo, da so začeli režati v klečeče postave. Nazadnje je prvi izmed psov zasadił zobe v pleča žene, ki je klečala ob robu ter jo potegnil podse. Za njim so tudi ostali planili nad kristjane.

Po areni so se valili klobčiči ljudi in psov. Kri je v potokih drla iz razmesarjenih teles. Psi so drug drugemu trgali iz gobcev krvaveča telesa in ude. Kmalu so samo še redke postave klečale pokoneu...

Sužnji so začeli po vsem amfiteatru zažigati močne dišave. Njihov dim je zajel vse poslopje, da bi premagal duh po topli človeški krvi...

Nihče ne sme sebe in drugih v skušnjavo privedi in brez potrebe izpostavljati nevarnosti npravnega padca. Tu ni nobenih izgovorov in pretvez. Nrnvnost ljudstva je več vredna kot telesna kultura in umetnost.

Kardinal Faulhaber

VSAK DAN JIH ODPIRAMO

Letos je sv. oče Janez XXIII. pri splošnem sprejemu omenil romarjem tole misel: Vsak dan preletite časopis, odpirate knjige; toda ali ste kdaj pazljivo prebrali staro in novo zavezo? Potem pa dodaja, da ni nobena novost za romarje, če slišijo, da je prva skrb Cerkve duhovna hrana njenih otrok. Med najvažnejšimi stvarmi je pa prav poznanje svetih knjig (OR, 11. januarja 1963, str. 1). Prav zaradi boljšega poznanja teh navdihnutih božjih in zato nezmotljivih knjig odgovorimo na nekatera vprašanja.

Kako se svete knjige razdele?

Vse svete knjige delimo v sveto pismo stare in nove zaveze.

Ali jih tudi glede vsebine ločimo?

Da. Ločimo zgodovinske, poučne oz. pesniške ter preroške knjige stare zaveze. Podobno razlikujemo tudi zgodovinske, poučne in preroške knjige nove zaveze.

Katere so zgodovinske knjige stare zaveze?

Prva Mojzesova knjiga (Genezis),
Druga Mojzesova knjiga (Exodus),
Tretja Mojzesova knjiga (Leviticus),

Četrta Mojzesova knjiga (Numeri),
Peta Mojzesova knjiga (Deuteronomium),
Jozuetova knjiga, Knjiga sodnikov, Rutina knjiga, Prva knjiga kraljev imenuje se tudi Prva Samuelova knjiga),
Druga knjiga kraljev (pravijo ji tudi: Druga Samuelova knjiga), Tretja knjiga kraljev, Četrta knjiga kraljev. (Ker so v starih časih prvo in drugo knjigo kraljev imenovali prvo in drugo Samuelovo knjigo, so v davni tretjo in četrto knjigo kraljev imeli za prvo in drugo knjigo kraljev.) Prva kroniška knjiga, Druga kroniška knjiga, Ezdrova knjiga, Nehemijeva knjiga (latinska Vulgata sv. Hieronima imenuje Ezdrovo in Nehejjevo knjigo kar: Prva Ezdrova in Druga Ezdrova knjiga), Tobijeva knjiga, Juditina knjiga, Esterina knjiga, Prva knjiga Makabejcev.

Katere knjige pa so poučne in pesniške knjige stare zaveze?

Jobova knjiga, Knjiga psalmov, Knjiga pregovorov, Pridigar, Visoka pesem, Knjiga modrosti in Sirahova knjiga.

Koliko je preroških knjig stare zaveze?

Nekdaj so ločili štiri velike preroke: Izaija, Jeremija, Ezekijela in Danijela.

K Jeremiju pa so dodali še Žalostinke in Baruha, ki je bil Jeremijev prijatelj in sodelavec. Nov slovenski prevod pa Baruha šteje posebej med velike preroke, Žalostirke pa ne pripisuje Jeremiju, marveč z velikim italijanskim svetopisemskim učenjakom jezuitom Vaccarijem sodi, da je Žalostinke sestavilo več neznanih avtorjev.

Poleg velikih prerokov pa je karcela vrsta tako imenovanih malih prerokov: Ozej, Joel, Amos, Abdija, Jona, Mihej, Nahum, Habakuk, Sofonija, Agej, Zaharija, Malahija. Opomnimo, da se slovenski prevod drži malo drugačnega reda pri malih prerokih. Dodati moramo, da je glede vsaj nekaterih malih prerokov še mnogo spornih vprašanj, kdaj so delovali.

Kaj pa zgodovinske knjige nove zaveze?

Štirje sveti evangeliji: Evangelij po Mateju, Evangelij po Marku, Evangelij po Luku, Evangelij po Janezu. Ti štirje evangeliji so po vsej verjetnosti tudi prav v tej zaporednosti nastali. Sem štejem tudi Apostolska dela, ki jih je spisal sv. evangelist Luka.

Koliko pa je poučnih knjig nove zaveze?

Najprej tako imenovanih štirinajst listov sv. apostola Pavla: Rimljanom, 1. in 2. Korinčanom, Galačanom, Efezanom, Filipljanom, Kološanom, 1. in 2. Tesaloničanom, 1. in 2. Timoteju, Titu, Filomenu in Hebrejcem.

Pri teh Pavlovih listih naj spet omenimo dve stvari: Listi niso naštetih v časovni zaporednosti; glede lista Hebrejcem pa je sporno vprašanje, koliko je pravzaprav sv. apostol Pavel res njegov avtor.

Dalje spada k poučnim spisom nove zaveze tudi sedem tako imenovanih katoliških listov: List sv. Jakoba, 1. in 2. list sv. Petra, 1. in 2. ter 3. list sv. Janeza ter List sv. Juda.

In preroške knjige nove zaveze?

V resnici je samo ena preroška knjiga nove zaveze: Razodetje apostola Janeza. Nekateri se še spominjate, kako pretresljivo je škof dr. Gregorij Rožman to knjigo razlagal v svojih postnih govorih v ljubljanski stolnici proti koncu druge svetovne vojne.

Morda je na pravem mestu še ta opomba, da je sedaj že pokojni profesor in prevajavec nove zaveze dr. Andrej Snoj, seveda s pomočjo drugih, tako lepo priredil sv. pismo nove zaveze za celoten prevod sv. pisma v slovenski jezik, da mora človek res z veseljem in užitek vzeti vselej te knjige nove zaveze v roke.

Večkrat govorimo o številu svetopisemskih knjig. A je potrebno opomniti, da so nekateri spisi res zelo obsežni, da jih je kar za precejšnjo knjigo, drugi pa so zelo kratki. Najkrajši spis stare zaveze je prerok Abdija, v novi zavezi pa pristržno pismo sv. apostola Pavla prijatelju Filomenu.

Zgled škofa Slomška

Že vemo, kako je božji služabnik škof Anton Martin Slomšek cenil in ljubil sv. pismo. Dr. Franc Šegula je v ocenah novega slovenskega prevoda sv. pisma ponovno omenjal, da je ta nov prevod mogel iziti prav po zaslugi in priprošnji škofa Antona Martina Slomška. Podobno ljubezen do sv. pisma je imel tudi prošt Mihael Pikel, Slomškov gojenec v celovškem seme-

nišču, njegov prijatelj in sodelavec v kasnejšem življenju. Dalje časa je pisal tudi dnevnik, v katerem beremo glade sv. pisma nekaj izredno spodobudnih stvari.

30. aprila 1855 je zapisal: „Danes sem bral poslednje poglavje skrivnega razodetja ter sem tako enkrat prebral in sicer prvokrat v svojem življenju celo sv. pismo. O koliki zakladi so shranjeni v tej knjigi vseh knjig! Kako obžalujem, da se nisem ročno od začetka svojega mašniškega stanu lotil tega oživljajočega branja! Toda hvala Tebi usmiljeni Bog, da sem vendar končno začel, četudi pozno. Trden je moj sklep, da bom vsak dan najmanj eno poglavje te zlate knjige prebral, ako me v resnici ne bo kaj zadržalo. Jutri začnem spet s prvo Mojzesovo knjigo. Svetilka mojim nogam je Tvoja beseda, luč na moji stezi Ps 118, 105). Milost Gospoda Jezusa Kristusa za nami vsemi (Raz 22, 21).

1. maja, takoj drugi dan, pa je spet spodbujal sam sebe: „Danes sem zopet začel branje sv. pisma s prvo Mojzesovo knjigo. Dodeli mi Bog, po priprošij sv. Apostolov Filipa in Jakoba, da celo sv. pismo zopet srečno preberem do konca, pa tako preberem, da mi bo to sveto opravilo k dušnemu pridu. Za to se hočem vedno spominjati besed sv. Hieronima: Kadar bereš sv. pismo, ne pozabi, da imaš pred seboj božjo besedo, ki ti velevala, da ne samo poznaš njegovo postavo, ampak jo tudi spolnjuješ.“

6. avgusta 1860 pa je izpovedal: „Danes sem drugič do konca prebral sv. pismo... Hvala tebi, o Bog, za vse pobožne misli, razsvetljenja in tolažbe pri tem svetem branju. Naj se spolni nad menojo poslednja obljuba: Bla-

gor mu, kdor ohrani preroške besede te knjige (Raz 22, 7).“

27. aprila 1865 pa je v dnevniku zapisano. „Danes sem prebral poslednje poglavje sv. pisma, namreč dvaindvajseto poglavje skrivnega razodetja sv. Janeza in tako tretjič, oziroma ker v dveh jezikih čitam sv. pismo, šestič v svojem življenju prebral vse sv. pismo. Živo sem se prepričal o resnici: Čim večkrat se sv. pismo bere, toliko bolj zanimivo in podučljivo je to branje“ (pr. Drobtičnice za leto 1869, str. 144-145, 162, 172).

Ali bo našel med slovensko duhovščino in ljudstvom dosti posnemavcev?

Dr. Filip Žakelj

ROJSTVO GOSPODOVO, REŠITEV ČLOVEŠTVA

Rojstvo Gospodovo prinese veselje v naše družine, tolažbo vsem, ki žalujejo, trpijo in jih težijo skrbi. Dandanes je potrebno, in to bolj kot kdaj koli prej, da se vsi združimo pri Kristusu in z Njegovo pomočjo delamo za bratstvo vseh članov velike družine človeštva. V tem je edina rešitev. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru v splošni avdienci 19. 12. 1962.)

BOG JE ŽELEL VESOLJNI CERKV. ZBOR

Bog varuje, vodi in skrbi za svojo Cerkev. To nam potrjujejo vsakodnevni dogodki. Tudi sedanji vesoljni cerkveni zbor je izraz božje volje. Bog ga je hotel, da poživi apostolsko delo Njegovе Cerkev. Kristusa morajo priznati vsi narodi in ljudstva za svojega kralja za vekomaj. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru gojencem papeškega zavoda Propagand Fide 25. 11. 1962.)

IZJAVE SEVERNOAMERIŠKIH VSEMIRSKIH PILOTOV

Vseh 16 severnoameriških vsemirskih pilotov je za božič izjavilo, „da se šele v vsemirju, ob pogledu na zemljo in ozvezdja prav začuti veličino vesolja in njegovega Stvarnika.“ To je bil kot tih odmev pikirir. „ugotovitvam“ sovjetskih pilotov, češ, da niso videli „na nebu nobenega angela“.

VELIKI MISIJON V SANTIAGO DE CHILE

S slovesnim blagoslovom in vzpodbudnim nagovorom je kard. Silva Henrínez razposlal 700 misijonarjev (duhovnikov, redovnic in laikov), ki so bili zbrani v stolnici in s tem slovesno otvoril Veliki misijon v nadškofiji mesta Santiago.

BOLIVIJSKA VLADA BO ŠE NAPREJ PODPIRALA „KRISTUSOVE ŠOLE“

Bolivijska vlada je po kratkem predsedku znova odobrila proračun v pomoč „Kristusovim šolam. To je bilo sklenjeno na važi seji, pri kateri so bili navzoči nadškof in pomožni škofje ter predsednik republike dr. Paz Estenssoro, minister za zunanje zadeve in minister za poljedelska vprašanja.

Ta splošni odlok in njega izvršitev sedaj podrobno pripravljajo v državnih in cerkvenih krogih.

KARD. WYSZINSKI: CERKEV NA POLJSKEM NE BO IZUMRLA!

Kardinal štefan Wyszinski, primas Poljske, je ob povratku iz Rima obdolžil komunistično vlado in tisk, da sta širila popolne zmote v zvezi z njegovim potovanjem v Rim in udeležbo na vesoljnem cerkvenem zboru.

V Berlinu so prejeli sledeče izjave, ki jih je kardinal podal med pridigo pri večerni maši v cerkvi sv. Ane v Varšavi:

„Glavna napaka brezbožnega tiska je v tem, da obvešča zelo pomanjkljivo in celo neresnično. Kako naj tako ravnanje pospeši vsako možno zbliznanje mer Cerkvijo in državo? Upam, da to vsaj ne bo škodilo sporazumu med Poljsko in sv. Stolico.“

Kard. Wyszinski je odločno zanimal

od vzhoda do zahoda

trditev, da je prejel denarno pomoč od strani vlade za svoje potovanje v Rim.

„Neki višji uradnik pri ministrstvu za vzgojo,“ nadaljuje kardinal, „je tudi širil med dijaki v Krakovu govorce,

da sem bil ob vrnitvi s koncila klican na ministrstvo za zunanje zadeve, da bi tam poročal o poteku zborovanj in da naj bi na to zahtevo odgovoril, da vesoljni zbor ni centralni komite" (komunistične stranke).

„To je zmeta in laž, da sem prejel 1500 dolarjev, govornice, ki jih širijo visoki partijski uradniki in tisk. Resnica je pa ta, da sem smel vzeti s seboj samo 5 dolarjev.“ In ob tej priložnosti je kardinal izjavil, da je resnica, da so mu denarno pomagali sv. oče in severnoameriški škofje poljskega pokoljenja.

Neki časnik („Saturday Evening Post“) v Filadelfiji je objavil tudi odgovor kard. Wysinskija na vprašanje kako gleda na bodočnost: „Vprašujete me, kaj mislim o bodočnosti. Enostavno moram odgovoriti: ne vem. Toda o tem sem trdno prepričan, da katoliška Cerkev na Poljskem ne bo izumrla, in da križ ne bo izkoreninjen iz poljske zemlje.“

MEDNARODNI MARIJANSKI KONGRES V FATIMI

Stalni odbor za mednarodne marijanske kongrese je sporočil, da se bo prihodnji marijanski kongres vršil leta 1967 v Fatimi, ob priložnosti 50-letnice Marijinih prikazovanj v tem mestu.

16.451 ŠPANSKIH REDOVNIC DELUJE IZVEN DOMOVINE

Od vseh redovnic, ki trenutno oskrbujejo šole in bolnice v Španiji, jih le 74% ostane doma; ostalih 26% pa jih odpotuje v inozemstvo, večinoma v špansko govoreče dežele. Sedaj jih 8703 deluje izven domovine.

TEČAJ O DUHOVNOSTI PO RADIU

Ta tečaj je le sestavni del v gibanju „Za življenje sveta“, ki ga je sprožilo špansko Narodno vodstvo Apostolstva molitve. A to dejstvo je zanimivo zato, ker so ves tečaj prenašale tudi radijske oddajne postaje, tako da so mogle ta program poslušati tudi redovnice s strogo klavzuro, kamor doslej še nikdar ni imel dostopa radijski sprejemnik (upr. v ženskih samostanih v provinciji Murcia v Španiji).

MEDNARODNI EVHARISTIČNI KONGRES V INDIJI

V Bombayu so se začeli pripravljati za prihodnji mednarodni evharistični kongres, ki se bo vršil v tem mestu od 28. novembra do 6. decembra 1964.

NEW YORK — SEDEŽ SVETOVNEGA KONGRESA KAT. TISKA

V Vestniku južnoameriške zveze kat. tiska (št. 18) je objavljeno sporočilo, da bo VII. svetovni kongres za katoliški tisk imel svoj sedež skoraj gotovo v mestu New York in sicer l. 1965. Kongres se bo vršil prav v dneh, ko bo v New Yorku zaključena Svetovna razstava.

V JUŽNI KOREJI PREVEČ DUHOVNIŠKIH POKLICEV

Zaradi pomanjkanja prostora sredstev za vzdrževanje, dve manjši semenišči v Južni Koreji nista mogli sprejeti vseh kandidatov. Lanski božič je bilo posvečenih 29 novomašnikov. Tako je sedaj v Južni Koreji 323 duhovnikov, ki so na razpolago 500.000 vernikom.

SLOMSKOVA PROSLAVA V CELOVCU

V nedeljo, 25. novembra 1962, je priredila Krščarska kulturna zveza s sodelovanjem Družbe sv. Mohorja, Akademije slovenskih bogoslovcev, slovenskega učiteljstva, Zveze pevskih društev in Koroške dijaške zveze v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu slavno-stno akademijo v počastitev stoletnice smrti škofa A. M. Slomška, katere so se udeležili naši rojaki iz vseh predelov Koroške. Med drugimi so bili navzoči tudi prelat dr. Rudolf Blüml, kanonik Aleš Zehner, ravnatelj slovenske gimnazije dr. Joško Tischler, državni poslanec dr. Ludvik Weiss, urednik lista „Družina“ dr. Jože Premrov, ki je zastopal apostolskega administratorja presvetlega gospoda msgr. dr. Mihaela Toroša iz Nove Gorice ter izredno veliko slovenskih koroških duhovnikov.

Krasna dvorana je bila skrbno pripravljena. Na odru je visela lepa Slomškova slika, na obeh straneh slike pa velik napis: Sveta vera bodi vam luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodne omike.

GOVOR DR. BLÜMLA

Predsednik Krščarske kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik je pozdravil navzoče rojake ter v glavnih obrisih nakazal pomen slavnostne akademije, kakor je zastopnik krške škofije prelat dr. Rudolf Blüml orisal Slomška kot škofa ter pozval rojake, naj molijo, da bi Slomška kaj kmalu častili kot svetnika na naših oltarjih. Nato je urednik lista „Družina“ dr. Jože Premrov prebral pismo škofijskega ordina-

riata iz Maribora koroškimi Slovencem, ki ga objavljamo:

PISMO MARIBORSKEGA ŠKOFA

Blagovolite sprejeti naš pozdrav in tudi iskreno zahvalo, da koroški Slovenci niste pozabili božjega služabnika A. M. Slomška. Ob slovesu s Koroškega je Slomšek sicer dejal: „Mene pozabite, mojih naukov pa nikar ne pozabite“. Katoliški koroški Slovenci pa ne boste pozabili niti njega niti njegovih naukov.

Posebno si ob 100-letnici njegove smrti pokličite v spomin njegove besede, ki jih je govoril koroškimi Slovencem leta 1838 v Blatogradu („Možburzi na Koroškem“):

„Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo prejeli od svojih staršev. Dolžni smo skrbno jo ohraniti, olepšati in svojim mlajšim zapustiti... Oj, ljubi, lepi in pošteni slovenski materni jezik, s katerim sem prvič svojo ljubeznivo mater in dobrega očeta klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznavati, tebe hočem kot najdražji spomin rajnih staršev hvaležno spoštovati in ohraniti, za tvojo čast in lepoto po pameti, kolikor premorem, skrbeti, v slovenskem jeziku do svoje poslednje ure Boga najrajši hvaliti, v slovenskem jeziku svoje ljube brate in sestre Slovence najrajši učiti in želim, kakor hvaležen sin, moje ljube matere, da kakor je moja prva beseda bila slovenska, naj tudi moja poslednja bo. Tudi vsak pošten Slovenec ravno to želi, mi-slim, da želite to tudi vi.“ (Drobtinice 1848 stran 7.)

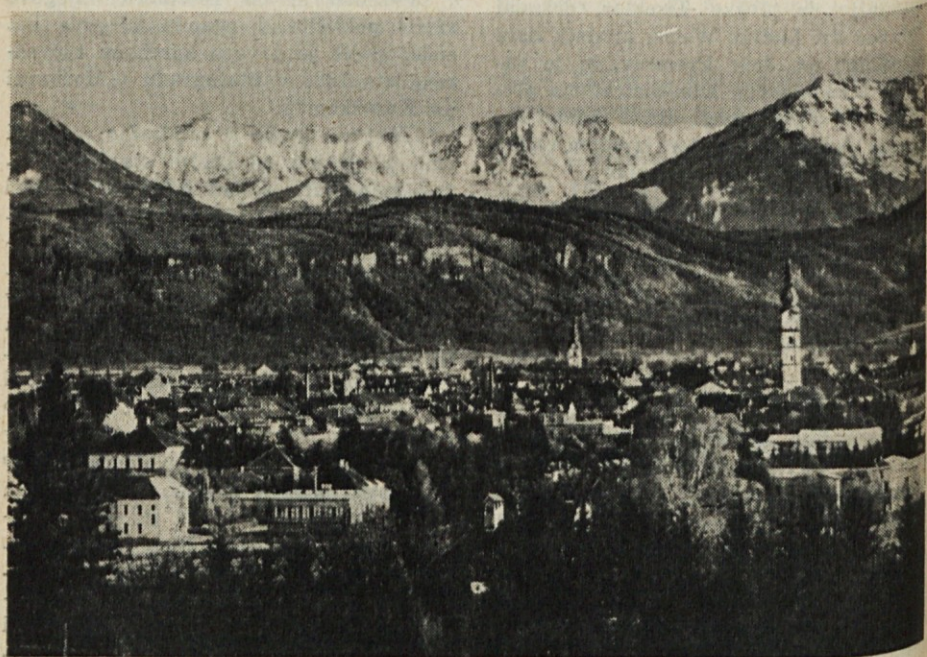
Dragi bratje in sestre na Koroškem, to želimo tudi mi, da teh Slomškovih naukov ne pozabite, da tako ostanete zvesti Bogu in narodu.

Sprejmite ta naš pozdrav k vaši proslavi 100-letnice smrti škofa Antona Martina Slomška obenem z našo prošnjo, da se pridružite naši molitvi za njegovo beatifikacijo, da bo tudi naš narod dobil svojega svetnika, da bomo v slovenski posodi gledali žar božje luči,*ki bo ves naš narod stalno vodila k Bogu.

DR. MIHAEL TOROŠ

Nato je dr. Jože Premrov pozdravil koroške rojake tudi v imenu apostolskega administratorja msgr. dr. Mihaela Toroša iz Nove Gorice ter med drugim

naglasil: „Slomšek si je v Celovcu postavil dva spomenika, ki sta vsakemu zavednemu Slovincu sveta. Ustanovil je Družbo sv. Mohorja, ki že nad 100 let versko in kulturno vzgaja slovensko ljudstvo, ki bi prav gotovo ne bilo na tako visoki kulturni stopnji, če bi ne bilo Mohorjeve družbe, tako je dejal celo slovenski izobraženeec, ki ni našega svetovnega nazora.. Nikoli pa tudi ne bomo pozabili, da je Slomšek študiral bogoslovje v Celovcu, kjer je svoje sovrstnike poučeval v slovenskem jeziku. V istem bogoslovju je bil pozneje tudi spirituai, kjer je prav tako poučeval bogoslovce in laike slovenski jezik. Zanimivo je, da je dobil posebno pohvalo krškega škofa. Morda je malokomu znano, da je Slomšek izdajal obiskoval-

Celovec, središče koroških Slovencev in sedež Mohorjeve družbe

cem slovenskih tečajev tudi spričevala iz slovenskega jezika. Bogoslovje in cerkev, kjer je deloval Slomšek in kjer so se do zadnjega zbirali tudi slovenski rojaki v Celovcu, je danes porušena. Ko sem zadnja leta opazoval to žalostno razvalino, me je srce zabolelo. Dragi koroški rojaki, ob spominu na ta spomenik, ki je danes uničen, si postavite v svojih srcih spomenik, ki ga nobena sila ne bo mogla uničiti. Ljubite svoj materni jezik in spoštujte ga!"

OSTALI GOVORNICI

Ravnatelj Valentin Vavti je lepo orisal Slomška kot učitelja, dekan Kristi Srienec pa kot duhovnika slovenskega ljudstva.

Kanonik Aleš Zechner je poudaril pomen Družbe sv. Mohorja za slovensko ljudstvo, bogoslovec Jože Kopečnik je predočil Slomška kot bogoslovca in spirituala v celovškem bogoslovju, župnik Tomaž Holmar je naglasil pomen Slomškove pesmi, ki je še danes živa med našim ljudstvom, predsednik koroške dijaške zveze Matevž Grilc pa je navzočim zagotovil, da njeni člani delujejo med koroškimi Slovenci po zgledu velikega škofa in domoljuba A. M. Slomška.

Slavnostni govornik profesor dr. Valentin Inzko je navzočim jedrnato in nazorno podal lik Slomška kot človeka, škofa in Slovenca, ki se je ves posvetil delu in ljubezni za svoje rojake.

PEVSKI ZBORI

Pevsko društvo „Jakob Petelin-Gallus“ je zelo lepo izvajalo pesmi: Slava tebi, Slomšek, Venček Slomškovih ter Kdo je vse ustvaril. Mladinski zbor dijakov obeh Mohorjevih dijaških domov je zelo prisrčno izvajal: Gorski zvon, Lenuhi potepuhi, En hribček bom ku-

pil, Eno rožco ljubim; moški zbor dijakov Mohorjevega dijaškega doma pa je zapel: Urbanovo, ter Lahko roč. Da so pevske točke omenjenih pevskih zborov tako odlično uspele in zajele srca vseh navzočih, ima veliko zaslug pevo vodja dr. Franc Cigan.

Člani koroške dijaške zveze so zelo posrečeno deklamirali Sardenkovo zborna deklamacijo Slomšek. Neopazen bo ostal Kunčičev prizor Od zibeli do groba, zlasti Nedeljska šola, ki so ga prikazali dijaki obeh Mohorjevih dijaških domov.

Za vsakega udeleženca je bila akademija veliko kulturno doživetje. Nikoli bi ne bil mislil, da je kaj takega mogoče prirediti v Celovcu. Nastop naše koroške mladine nam je vsem vtil veliko upanja, da bo hodila naša mladina zavestno in neustrašeno po poti, ki jo je nakazal veliki škof in Slovenec Anton Martin Slomšek.

Po „Družini“

KRISTUSOVO ŽIVLJENJE PO INDIJSKO

P. Jurij Proksch SVD (Družba božje besede) je začel pisati Kristusovo življenje v indijskem jeziku in sicer v verzih. Tega načina se je zato poslužil, ker je odkril, da tudi indijski duhovniki tako najlažje sežejo v duše. Ti namreč povzamejo svoj nauk v pesmi in te potem pojejo po ulicah ob spremlavi bobna. P. Proksch je ta način priredil za katoličane tako, da vse vrstice pole zbör, le Kristusove besede poje en sam pevec. Pater sam, zelo navdušen pospeševatelj prilagoditve katolicizma indijski miselnosti, je že večkrat poudarjal, da so se katoličani tega načina za označevanje evangelija doslej vse premalo posluževali.

„Duhovno življenje“, slovenska verska revija, praznuje letos 30-letnico svojega življenja.

Ta jubilej smo obhajali v nedeljo, 3. februarja, na nedeljo našega verskega tiska.

Na sporedu je bila sv. maša z govorom, govora, razstava vseh letnikov „Duhovnega življenja“ in prijetna družabnost.

Prireditve je bila v novi in prostorni dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu.

Sv. maša, ki je bila za vse rajne in žive sodelavce naše revije, je daroval g. direktor Anton Orehar. V cerkvenem govoru je razvil misli o pomenu verskega tiska.

Popoldanski del, katerega se je udeležilo veliko prijateljev naše revije, je potekel v prijetnem razpoloženju. Na odru sta gg. Ivan Bukovec in Anton Kržišnik pripravila razstavo vseh letnikov. Razstavo so udeleženci ves čas prireditve ogledovali.

Osrednja točka popoldanskega slavlja sta bila govora g. msgr. Janeza Hladnika in g. nadzornika Aleksandra Majhna.

G. msgr. Janez Hladnik, nekdanji urednik revije, je v govoru razvil prvo dobo „Duhovnega življenja“. Spomnil se je rajnega g. Jožeta Kastelica, prvega izseljenskega duhovnika v Argentini in ustanovitelja „Duhovnega življenja“. Nakazal je vesele in žalostne dni, uspehe in težave revije.

G. msgr. Hladnik je tudi čestital k zgradbi nove in prostorne slovenske dvorane. Za njim je stopil na oder šolski nadzornik g. Aleksander Majhen.

Med nami v Argentini

Vse navzoče je s klenimi besedami spodbudil k zanimanju za slovenski verski tisk. Zahvalil se je zlasti za otroško prilogo „Božje stezice“, ki vrše tako pomembno poslanstvo med slovenskimi otroci po svetu.

Družabni del je prijetno potekel. Fantje in dekleta so skrbno stregla; srečolov pa je bil tudi bogat, saj je bilo okrog 500 dobitkov. Vsi oni, ki so že poravnali naročnino za leto 1963, so bili deležni nagradnega žrebanja. Deset izmed teh je prejelo lepe nagrade.

Ta prireditve je v vseh udeležencih poglobila ljubezen do slovenskega verskega tiska, ki ima tako pomembno poslanstvo med rojaki po svetu.

MLADINSKE DUHOVNE VAJE

Kot vrsto let, tako so bile tudi letos mladinske duhovne vaje. Dekleta so se zbrala v zavodu sv. Vincencija v Villa Devoto v Buenos Airesu, v soboto, 23. februarja. Fantje pa istotam en teden za tem.

Oboje duhovne vaje je letos vodil g. župnik France Novak. Deklet je prišlo 83, fantov pa 52.

Duhovne vaje za vse štiri stanove in posebej še za izobražence so v naši skupnosti ena izmed najlepših strani. Bog daj, da bi na udeležbi vedno bolj pridobivali.

PRVA IGRA V NOVI DVORANI

Dvorana v Slovenski hiši ni še dokončno izdelana. Toda kljub temu že dobro služi našim verskim, kulturnim in družabnim prireditvam.

V nedeljo, 10. februarja je bila v rjej ponovitev Osojnikove pravljčne igre „Zaklad“.

Igrali so člani in članice kulturne-ga odseka Našega doma iz San Justa in otroci šolskega tečaja „France Balantič“ iz San Justa. Režirala sta gđc. Angelca Klanšek in g. Rudi Bras. Sceno je odlično izdelal g. Tone Oblak, glasbene točke je napisal prof. Alojzij Geržinič. Pri klavirju je bila gđc. Metka Debeljak. Za odrom pa so pele članice Slovenske dekliške organizacije iz San Justa.

Pred prireditvijo je vse navzoče pozdravil g. šolski nadzornik Aleksander Majhen.

Z igro so bili udeleženci prav zadovoljni. Ugotovili so, da dvorana slajno služi tem namenom in moramo to ustanovo krepko podpreti, da bo dvorana čimprej dograjena.

PRIČETEK SLOV. ŠOLSKIH TEČAJEV

V Argentini je začetek šolskega leta v marcu, to je tako, kot je bilo doma, ko se je šola pričela v jeseni, kateri letni čas se pričinja sedaj pri nas; konec leta je pa v decembru. Tega datuma se držimo tudi v slov. šolskih tečajih.

Začetna šolska sv. maša vseh slovenskih šolskih tečajev je bila v nedeljo, 3. marca, ob 4 popoldne. Sv. maša, med katero je veliko otrok pristopilo k sv. obhajilu, je daroval direktor g. Anton Orehar. V govoru je omenil ver-ski in narodni pomen slovenskih šol.

Po recitirani sv. maši pa so otroci in tudi ostali mogli videti štiri filme o lepotah Slovenije. Filme je poskrbel g. Pavlovčič.

Udeležba je bila prav lepa. Zbralo se je rad 500 ljudi v novi dvorani v Slovenski hiši.

Igralci Osojnikove pravljčne igre „Zaklad“ v slovenski dvorani

„Goldinar mi je pustil pod prtom,“ je rekla veselo.

„Jaz bi ti dal dva,“ je odvrnil rezko župnik. „Lonec žgancev in zelja bi bila zavalila predenj, da bi vsaj vedel, kako kraljevsko jem.“

„Zoprn človek si,“ se je raztogotila sestra nad bratom. „Kakor da sem postrežljiva iz bahaštva! Kakor da nisem zato, da bo tebi dober. Vsak dan manj vidiš, pa komaj petdeset let si star. Le oslepi. Beračil boš v šestdeset.“

„Če bom osiepel, bom pa beračil,“ je odvrnil župnik, „naj bo in božja volja naj se zgodi. Ti pa si Marta martasta, bom rekel z Učeničkom in še kure ne preboliš, ki ti jo je odnesla lisica alj dehor, dasi je pisano, da mora skrbeti gospod za vrabca in lisico. Zdaj veš!“

„Vem,“ je odvrnila sestra, „pa če se mi smili kura, da veš, zato se mi, ker jo je žival tebi odjedla.“

Gias ji je zatrepetal. Duhovnik je pogledal kvišku in je videl, da ima sestra solzne oči. Planil je živo: „Marta martasta, kdo pa te je žalil? Marta martasta! Pa prav iz mojega vrča boš potegnila zdaj za te svoje solze in to veselje mojim očem, ki so te videle, da si vendarle človek.“

Razgovoril se je s sestro o vsem, kar se je bilo zgodilo in še tega ni zamolčal, da bo še sam kak groš primaknil za Jerasovega rejenca in za šolo Jerasovemu fantu. Nato je udaril po njeni roci, ki mu je bila obtičala v njegovi, ko ji jo je bil stisnil za solze. Rekel je:

„Tako, moja ‚leva roka‘, zdaj veš vse, pa se jezi, če znaš!“ Sestra se je samo previdno nasmehnila. Bila je modra in je v sebi domislila:

„Vino pijejo možje, nobene skrivnosti nimajo. Pa jo bom jaz imela in če bo zvedel, bo drugod.“

IVAN PREGELJ:

ODISEJ IZ KOMENDE

Mislila je na lonček mleka, ki ga je bila odmenila pošiljati vsako jutro po molži k Jerasu za rejenca...

Tri dni pozneje je komendator Peter Jakob res odpotoval in župnik Regelj je prevzel posle komendskega upravnštva. Obenem je pa začel poizvedovati po rejencovih roditeljih. Tri leta je iskaj zaman in kar je v četrtem izvedel, je bilo zagonetno, malo in strašno žalostno:

„Peter Pavel Glavar, krščen v cerkvi sv. Miklavža v Ljubljani, dne 2. maja 1721, nezakonski sin Jerneja Glavarja.“

Razburjeno je župnik planil k sestri in vzkliknil:

„Vse veš, pa povej, ali bo padlo jabolko daleč od drevesa.“

„Ne bo, ne,“ je odvrnila sestra.

„Pa bo,“ je vzkliknil župnik ogorčeno. Potem pa je odšel k Jerasovim.

kjer je rastel skoraj štiriletni najdenček Peter Pavel ob osemletnem Jernejčku in šestletni Manici...

IV. JERASOVI

Jerasov sin Jernejček se je vil nemirno za knjigo ob očetu. Bila ga je sama kri in kretnja. Strašno težko mu je bilo pobirati črke za očetovim prstom:

„Na drugi petik v' postu. Ti jmath sposhtovati tvojga Ozheta, tu tvojo mater, de bosh dolgu sivil na zemlji. Exod. c. 20. Jast dobru vejm, de sledni ozha, inu mati, kadar G. Bogu ym eniga otroka da, prezej sazhneo sa taistiga skerbejti, inu v'mishlatse, kej bo enkrat s'tiga otroka. Quid putas, puer iste erit?“

„Tega ne razumeva,“ je menil ob latinsčini učitelj in učenec se je oddahnil, češ, da bo zdaj dovolj. Toda oče je hotel, da fant še beri in učenec je bral in bral, kako so mogočni kralji in cesarji klicali vsega sveta modre može, da bi jim srečo otrok oznanili: Filip, macedonski kralj, cesar Teodozij, cesar Decius, cesar Maksimilianus. In je astrolog Platon semtertja mislil in sklenil: dubium et incertum est —, dvomljivo je in, negotovo, kaj bo z otrokom, ko doraste.

Ob peči je sedela Manica, ki je bila tako skromna, da ni nič hotela, samo tiho vase mislila, se pohlevno smejala in postala remirna le, kadar so jo pustili popoinoma samo. Ob njej je sedel tiho, čudnoresno in vedno bridko stro zamišljen Peterček Pavelček; o njem je včasih Jerasovka s solzami rekla, da ji je strašno hudo, ker je tako čuden otrok s svojimi nekam velikimi, nezaupnimi očmi, ki gledajo v svet, kakor bi vedele vse in vse slutile in ki so včasih hipoma sinile v čudnem

ognju, kakor da so zagledale tisto daljno sluteno, komaj rahlo v dremotni zarji še daljnega razuma ležeče! Te oči pa so ob nedeljah oživele v sladki radosti, kadar so se vrnili Jerasovi iz cerkve in je prišel Jernejček, ki je stregel k maši. Tedaj se je rejenček odmaknil celo Manici in se privil tesneji k Jernejčku, ki je bil poln cerkvenega kadila, poln čudovitega vonja, ki je razgibal otroku nežne nosnice.

O svojem sinu pa je včasih potožil Jeras župniku, da ne ve, če bo kaj za šolo. „Bere že, bere,“ je rekel, „pa ga le tiste norčavosti mičejo, ko se bere, da se lev petelinjega perja boji, pa da ima slon dvojno srce, tako-le, ki se strašno boji, pa tisto, ki je grozno srdito; pa mi zna samo tisto na pamet, kako je Samsor tavžent Filistejev pobil.“

„Čakaj,“ ga je bodril župnik, „boš videl, kadar ga jaz v roke vzamem, in ga tudi bom vzel; boš videl, ko bo malo bolj človeku podoben, pa ne tako otročji, če Bog da, da mi oči nagajale ne bodo, boš videl, kakšnega sina imaš!“

Zvečer pa je Jernejček spet sedel z očetom za mizo in je spet bral o preprokbah modrih, kako so ugibali o sreči cesarskih otrok in je „astrolog Platon“ zaključil: „Dubium et incertum est —, dvomljivo je in, negotovo.“

Ko je bilo Peterčku sedem let, je vzela Jerasovka Manico in svojega rejenca s seboj v Kamnik na neko novo mašo. Jernejček, ki se je bil že pripravil za ljubljanske šole, je moral ostati doma. Udaril se je bil. Zlezel je bil na konja in ga podil proti Velesovemu. Sam angej varih ga je ujel, da ni padel za smrt, ko se je konj splašil. Splazil se je krvav iz jarka, splezal nazaj na konja in tako prišel spet domov ter legel in blodil.

Spomini na cerkveno slavnost v

Kamniku so se zapisali malemu Jerasovemu rejencu reizbriso v dušo. Tiste dni je doživel še drugo veselje. Smel je prvič streči pri maši in obnesel se je tako, da ga je cerkovnik po opraviilu prijel za ramena in potisnil pred župnika Roglja, meneč:

„Ta bo pa pravi, če sem božji, gospod župnik.“

„Bo,“ je prikimal župnik. Čez trenutek pa je vprašal: „Lej no, ali nisi Jerasov?“

„Je, Bog pomagaj,“ je odvrnil cerkovnik, „ali je že tako hudo z očmi?“

„Hudo!“ je dejal župnik. „Bolj spoznam že po glasu ko po očeh. Le to je dobro, da ni vsak dan tako hudo.“

Nato se je obrnil k otroku in rekel: „Ti si Peter Pavel?“

„Sem, gospod.“

„Ali pa veš, kakšna moža sta to bila?“

„Prvi je bil papež, drugi učenik. Oba pa sta bila Kristusova apostola,“ je odvrnil deček.

„Prav,“ je potrdil župnik. „Ti pa si odslej moj strežnik. Pa bodi boljši od Jerasovega Jernejčka...“

*

Ko je ajda počrnela in se je začela vsako jutro vlačiti megla nekod od Save in je zvečer legal dim pastirskih ognjev vseprek ob tihe gmajne, drage, ježe in preseke, se je začel odpravljati

Jerasov Jernejček v mesto. Takrat se je polastila Jerasovega rejenca čudna svojeglavost. Malo je jedel, ogibal se je domačih, celo Manici se je skrival. Proti Jernejčku pa je bil kar hudo odurno, neprijazen in nezaupljiv. Nekaj dni pred Jernejčkovim odhodom pa se je nenadoma spremenil in postal čudno živahen in veder.

Sedeli so pozno popoldne s kravo v lazu in Jernejček je pravil: „Kaj

Turki! Teh ne bo več v naše kraje. Ne upajo se, odkar je cesar postavil strašno močen grad, ki mu pravijo za Karlovec. Zidovi so tri sežnje debeli, da še kroglice iz kanona odskakujejo kakor kostanj. Vsemu gradu je gospodar visok gospod, pa takšen, da mora biti vsaj trikrat prej v bitki, ne tak v žametnem jopiču in z drobnim sabljico, kakor jih je Ljubljana polna, kakor pravijo.“

Fant je utihnil, pogledal Manico in Petra, se usadil pred nju in rekel: „Samo zato grem v šolo, da bom kdaj general v Karlovcu.“

Petru je zagorelo lice in je rekel: „Le! Jaz pa bom mašnik.“

„Kako?“ se je začudil Jernejček. Mishiš, če znaš streči k maši, da je to vse. Kaj pa šole?“

„Za tabo pojdem,“ je odvrnil Peter.

Oni se je zasmel, a nato je menil dobrohotno: „No, pa pridi, če te bodo pustili.“

Potem se je obrnil k Manici in vprašal: „Zdaj pa še ti povej, kaj boš.“

„Kravo bom pasla doma,“ je odvrnila skromno.

„In moža boš dobila,“ je dodal Jernejček. Deklica pa je stresla z glavo rekoč: „Ne maram ga.“

„Stara baba boš, ploh boš vlačila,“ je rekel brat.

„Naj ga!“ je rekla vdano...

Jerasovka je bila blizu in je slišala otroški pogovor. Obrisala si je solzo in je vzdihnila:

„Sanje, otroške, nedolžne. Pa verujte svoje, Jernejček, da boš general. Pavelček, da boš novo mašo pel.“

In zopet je obrisala solzo in vzdihnila: „Ugenila pa je samo Manica. Kravo bo pasla in sama bo ostala, si rota. Saj ne bo ne lepa ne bogata.“

Doli v klanecu je zaropotal voz. Jernejček jo je takoj udaril po bregu

navzdol; Manica in Pavel pa sta ob-
sedela in tedaj je rekel rejenc:

„Prav imaš, Manica, le nikar ne
jemlji moža. Same križe boš imela.
Pri meni pa boš imela dobro, ko bom
duhovnik in mi boš kuhala, kakor na-
šemu župniku sestra.“

Dekle se je bolešno nasmehnilo in
reklo: „Pavelček, saj povem, kako je,
pa žalosten ne bodi. Nikoli ne boš du-
hovnik.“

„Kako ne bi bil?“ je vprašal in
zbledel.

„Oče so rekli, da ne moreš biti.“
Njemu so se zablistale oči: „Pa
bom!“

„Ne moreš,“ je rekla deklica vda-
no, a odločno. „Očeta nimaš ne ma-
tere, zato ne smeš biti.“

Ozrl se je s široko čudečimi se oč-
mi nanjo in ni vedel, kaj bi odgovoril.
Obraz mu je začel podrtovati, nato so
mu stopile solze v oči. Hripavo in ka-
kor bi sapo lovil, je zaječal: „Če ne
smem biti, če res ne smem, potem,
potem bom Boga prosil, da naj umrjem.“

Manica mu je ihtečemu ovila roke
krog vratu in ga tešila. Pahnil jo je
od sebe in jo meril s srditimi pogledi.
Nato je rekel trdo in jezno: „Saj si
lagala, reci!“

„Lagala sem,“ je pritrdila tiho in
vdano.

Ko je Jernejček odšel v šolo, je po-
dedoval Pavel njegove knjige. Vsilji-
vo priljudno je znal pridobiti starega
Jerasa, da mu je odprl skrivnost bra-
nja, in je bral. Bral je na paši in v hle-
vu, za pečjo in v somraku jutra. In
je našel, da je bilo pisano prav zanj;
in je bral in bral, da je znal do besede
na pamet:

„Ni mogoče zadosti časti inu hva-
le dati angelom zavoljo njih vrednosti,
dobrote inu moči. Angeli so naši kapi-
tani, so naši vahtarji, so naši besed-

niki in pomočniki. O, ljubi inu vse ča-
sti vredni prijatelji naši! Angeli so
Abrahama potroštali, angeli so Lota
za roke iz Sodome peljali, da ne bi
zgorel, angeli so Jakobu družbo držali,
kadar je rajžal v Mezopotamijo. An-
geli so srce dali Gedeonu, angeli so
pogasilii ogenj, da ni škodoval Anania-
su, Azariasu inu Misaelu. Angeli so
svetega Petra rešili iz ječe Herodeže-
ve. Inu sto drugih gnad ljudem so sto-
rili; zato vse časti inu hvale so vredni.
Eno samo gnado najdem, da je člove-
ku ne morejo izkazati, namreč, da bi
nam sveto mašo brali, kruh v sveto
rešnje Telo, vino v sveto rešno Kri
preobrnilii inu nas naših grehov skozi
spoved rešili, katero gnado samo eden
je dosegel, žegnani mašnik! Zatorej ži-
har angelom ga bom primeril inu bom
tudi rekel, da je več, kakor angel. Da-
tum est sacerdoti quod angelis non est
concessum — daro je duhovniku, kar
ne zmorejo angeli.“

Ob letu, ko se je vrnil Jernejček,
je podedoval Peter Pavel nove knjige.
Bral je, a ni umel in ni imel nikogar,
ki bi mu povedal, kako. Komaj nekaj
malenkosti je bil izvedel od dijaka, ki
se je otresal, kakor je vedel in znal ve-
doželjnega tovariša.

Peter je ostal že drugo leto sam z
Manico. Njegov odljudni značaj je med-
tem rasel v čudaško samostojnost. Po-
stal je nezaupljiv in je skrival celo
pred Manico svoje silno nagnjenje do
svete službe. Pri domačem delu je po-
staj površen in je slišal zato bridke
besede, ki so težko padale v njegovo du-
šo in ga begale. Knjigo je prelistaval;
kar je bral prvo uro, je znal brati, na-
prej pa ni šlo.

Nekega dne pa se je zgodilo, da ga
je zasačil župnik za svojim ulnjakom
jokajočega. Knjiga je ležala odprta pred
njim. Fantu so tekle solze po licu prav

sredi med liste. Župnik se je hitro sklonil po knjigo in je videl, da je po prvi strani latinska, po drugi nemška.

„Zakaj pa jočeš, ali te zob boli?“ je vprašal fanta.

Oni je zardel in dejal: „Brati ne znam.“

„Kako boš znal,“ je rekel župnik, saj je nemško pa latinsko, ti pa še kranjsko ne znaš.“

„Kranjsko znam,“ je rekel deček samozavestno.

„Ta je pa lepa,“ se je začudil župnik, „ali so te oče učili?“

„Malo so mi pokazali. Tega tu pa ne znajo. Jernejček ve, pa noče povedati.“

„Pojdi z menoj,“ je rekel župnik. Peljal je fanta v sobo. Dve knjigi je odprl pred njim in mu je kazal in bral:

„Tu se bere tako: Pater nos-ter, qui es in coe-lis, sancti-fi-cetur nomen Tu-um, ad-veniat regnum Tuum, fiat vo-lun-tas Tua... Tu pa se bere Vater unser, der du bist im Himmel, geheiligt werde dein Name, zukomme uns Dein Reich, Dein Wille geschehe! Ali si umel?“

„Sem.“

Župnik je rekel: „Sedi in se uči. Čez pol ure se vrnem, bom videl, koliko boš znal.“

Župnik je šel iz sobe in se vrnil s košarico grozdja in belega kruha ter postavil mikavno okusnost na mizo pred učenca, rekoč: „Ko boš znal, pa lahko poješ kruh in pozoblješ grozdje. Zdaj pa le pridno!“

Pustil je otroka samega. Čez uro si je mislil: „Zdaj mu bo menda že dovolj dolgčas. Kruh je pospravil in grozdje je pozobal. Bral pa ni.“

Vstopil je k učencu in se začudil. Kruh in grozdje je bilo, kakor ga je bil postavil na mizo. Deček pa je stal pred knjigama in je na pamet govoril,

izgovarjal besede smešno po svoje, pravilno: „Pater — Vater, noster unser, qui — der, es — du, in — bist coelis — Himmel...“

Župnik se je prijel za glavo in zavpil: „Za sveto božje ime, nehaj, beštja! Saj se mi v glavi moti, če te samo poslušam. Kako neki si to znal? Šil v eni uri pod svoje lase?“

„Nisem vedel, kako je prav, zato sem se še tako naučil,“ je odvrnil deček vedro.

Župnik je stegnil roko in rekel: „Kaj po obrni!“

Vsul je fantu v pokrivalo grozdja in kruha in potem je rekel: „Otrok, kaj pa bo še iz tebe?“

„Mašnik bi bil rad,“ je dejal deček veselo in zardel ter povsaj pogled, boječ se, da bo zdaj župnik vpil nad njim, če, da ne sme biti, ker njima ne očeta ne matere, kakor je rekla Manica. Toda župnik Rogelj ni zavpil. Samo roko je položil fantu na rame in rekel dobrohotno:

„Zdaj pojdi domov in očeta Jerasa slušaj pa mater Jerasovo. Pa moli, kakor si se navadil: „Fiat voluntas Tua — Dein Wille geschehe!““

„Dein Wille geschehe, fiat voluntas Tua!“

In Peter Pavel je šel in molil s preprostostjo zlahtračca, ki ni znal moliti nego: Ave Maria. Peter Pavel je molil, a ni vedel, kaj moli: fiat voluntas Tua, Dein Wille geschehe!

Župnik je nekaj večerov zapored obiskal Jerasa in govoril zaupno z njim. Včasih je vzel renčca k sebi in se čudil njegovi darovitosti in ljubezni do knjig. Ko pa je odhajal Jernejček četrto leto v Ljubljano, je Peter Pavel že odločno upal, da porečejo še njemu, naj prisede na voz. A mu niso rekli. „Fiat voluntas Tua — Dein Wille geschehe!“

šchehe,“ je vzkliknil in šel za svojim hlapčevskim poslom.

Tiste mesece potem pa je zvedel za gotovo, da pojde v šolo in je Manici povedal. Postala je žalostna.

„Ali mi ne privoščišš“ je vprašal fant.

„Ti,“ je odvrnila vdano, a „hudo mi bo. Sama bom, dolgačas mi bo.“

„Manica, ne boj se,“ je odvrnil toplo, „vsak večer in vsako jutro bom mislil nate.“

A deklica je vendarle vzdihnila: „Sama bom.“

V tihi sreči so mu minevali dnevi. Ponoči ni spal spričo preživih slik, ki jih je gledal v duhu: duhovnik božji, pred oltarjem božjim stoji. še angeli nimajo tolike moči; ne morejo odpustiti grehov, nimajo ključev nebeških, ki jih je Gospod Jezus dal Petru, pravemu papežu, papeži škofje in škofje duhovnikom, da bo odvezano, kar bodo odvezali, in zavezano tu in tam v veke, kar zavežejo...

Nedeljskega popoldne ga je obšel dremec ob knjigi pred hišo in ni videl slabotne popotne ženice, ki je bila obstala blizu njega in ga gledala željno in hrepeneče. Neko vaščanko je vprašala, ali je fant Jerasov, in je izvedela, da je napol Jerasov, napol pa bogvedi čigav. Nato je žena stala tam in gledala na dečka in se je zdelo, da bo planila k njemu. Tedaj se je deček zbudil. Ženski glas iz hiše ga je bil poklical: „Peterček Pavel, kje si?“

„Tu,“ je odgovoril in vstal. Za trenutek so se srečale njegove oči z očmi tujke ki ga je gledala in je tedaj omahnila po poti naprej, ko je odšel v hišo... Bila je njegova mati in je šla svojo žalostno pot nekam v pašnike proti šmartnu. Cerkev s šmarne gore je gledala nanjo. Zgodba, ki jo pri-

povedujejo o zidanju cerkve na tej gori, je manj strašna, kakor je bila pot te ženske skozi gozdove proti šmartnu in ljubljanskemu polju krog Ljubljane, kjer je utonila v žalosti izgubljenih žensk.

Istega večera je rekel Jeras svogemu rejencu: „Peter Pavel, če je božja volja, čez štiri mesece boš šolar v Ljubljani.“

Rejenc mu je poljubil roko.

Tri tedne pozneje pa je začelo na selu goreti in Jerasovi so pogoreli do tal. Jerasova mati je od prestane groze in nočnega mrazu zbolela in legla. Ni več vstala.

„Fiat voluntas Tua — Dein Wille geschehe!“ je vzdihnil Peter Pavel. Njegova šola je šla za zdaj po vodi...

POSTOJ IN POMISLI...

V vsem se moramo izročiti Bogu, a delovati moramo, kakor da je vse odvisno od naše odločitve.

E. Mounier.

Predvsem gre za to, da si na svojem mestu. V tem je skrivnost usode, pomembnost vsakega dogodka.

Ch. Peguy.

Ne dela nas svobodne to, da ne priznavamo ničesar nad seboj, marveč to, da častimo nekaj kar je nad nami.

Goethe,

Šele odgovornost podeli blagoslov in pravo veselje.

S. Kierkegaard.

Če ni vsak kristjan svetnik, ni treba soditi Cerkve in Gospoda, ampak človeško nezvestobo.

R. Plus.

Argentina:

Dušnopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Marija Mestnik,
C. Postal 7546
Sao Paulo,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak,
3547 East 80th Street,
Cleveland, Ohio. U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn.
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
500 pesov.

za ZDA in Kanado
5 dolarjev;

za Avstrijo 95 šilingov;

za Italijo 2.000 lir;

drugod
protivrednost dolarja.

Vstal je, vstali bomo tudi mi

Dana mi je vsa oblast

Držimo se domačega izročila

Glas iz Rima

V tvoje roke

Primorske vesti

Tridentinski cerkveni zbor

Zakrament potrjenja

Za kaj bomo molili v tem mesecu

Pater Leppich: moderni apostol

Misli za vsak dan

Oskrunjena vera

Glas v nas samih

Latinska Amerika v luči koncila

Poslanstvo slovenske matere

Quo vadis

Vsak dan jih odpiramo

Od vzhoda do zahoda

Slomškova proslava v Celovcu

Med nami v Argentini

Odisej iz Komende

LETO XXX.

Štev. 4

APRIL 1963

**duhovno
življenje**
la vida espiritual

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anton Orehar), urejujeta pa dr. Branko Rozman in dr. Alojzij Ramčič.
Starec. — Editor responsable: Antonio Orehar, Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 574.981.
Tiska Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

*Most čez Sočo, kateri je slovenski pesnik Simon Gregorčič
zapel čudovito pesem „Soči“*

